မုန်တိုင်းကြားကသက်တံ့များ

အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ ခါးသီးသောလက်တွေ့ဘဝများအား လေ့လာဖော်ထုတ်ခြင်း"

သုတေသန အစီရင်ခံစာ

မြန်မာနိုင်ငံလိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးဖိုရမ်

ကျေးဇူးတင်လွှာ

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများလူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့ လာရေး ဖိုရမ်အကြောင်း

အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်

အကြံပြုချက်များ

၁။ ဥပဒေရေးရာအကြံပြုချက်များ

၂။ ဆက်စပ်သက်ဆိုင်သူများအား အကြံပြုချက်များ

(၁) အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသို့
(၂) အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများသို့
(၃) ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများသို့
(၄) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအပါအဝင် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသို့

အခန်း (၁) - မိတ်ဆက်

၁။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ

၁.၁။ လူမှုရေးဆိုင်ရာ နောက်ခံအနေအထား 13
၁.၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ LGBTI များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် တည်ဆဲဥပဒေ နောက်ခံ အနေအထား
၁.၂.၁။ ခွဲခြားဖိနှိပ်သောဥပဒေများ
၁.၂.၂။ အကာအကွယ်ပေးသောဥပဒေများ
၁.၂.၂.၁ - အဓိက တည်ဆဲ ဥပဒေနှစ်ရပ်
၁.၂.၂.၂ - ၂၀၂၁ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ
(က) ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ချာတာ
(ခ) အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၏ ဝန်ကြီးဌာနများ
၁.၃။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအောက်တွင် LGBTI များ၏အခွင့်အရေးကိုကာကွယ်ပေး ရန် တာဝန်ရှိမှုများ
၁.၄။ ရေရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပန်းတိုင်များ နှင့် LGBTIQA များ
(က) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပန်းတိုင်များ (United Nations' Sustainable Develop ment Goals Agenda 2030)
(ခ) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု စီမံကိန်း (Myanmar Sustainable Development Plan MSDP)

3

အခန်း (၂) - စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးနည်းနာများ

၁။ ရည်ရွယ်ချက်၊ သုတေသန နယ်ပတ်သတ်မှတ်မှုနှင့် စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းဆိုင်ရာ နည်းနာ များ

၁.၁ ဖိုရမ်အဖွဲ့ဝင်များအား လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည် မြှင့်တင် ခြင်း
၁.၂ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိလိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများအားလေ့လာခြင်း
၁.၃ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ

၂။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ကိုယ်ရေးအချက်အလက်များ

၂.၁ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အသက်အရွယ်
၂.၂ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ မွေးရာပါလိင်
၂.၃ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ခံယူလိင်/ဂျဲန်ဒါ
၂.၄ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု
၂.၅ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လူမျိုး
၂.၆ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အလုပ်အကိုင်
၂.၇ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ပညာအရည်အချင်း

အခန်း (၃) - တွေ့ရှိချက်များ

၃.၁ သုတေသနစစ်တမ်းတွေ့ရှိချက်များ

၃.၁.၁ မိသားစုကဏ္ဍ
(၁) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု
(၂) နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု
(၃) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု
၃.၁.၂ ပညာရေးကဏ္ဍ
(၁) ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ပညာရေး ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်မှု
(၂) ပညာရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရမှု
၃.၁.၃ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ
၃.၁.၄ စီးပွားရေးကဏ္ဍ
(၁) ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အလုပ်အကိုင်အခြေအနေ
(၂) ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ဝင်ငွေအခြေအနေ
(၃) လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ခွဲခြား/အကြမ်းဖက် ခံရမှုများ
၃.၁.၅ အများပြည်သူကဏ္ဍ
၃.၁.၆ တရားရေး ကဏ္ဍ
၃.၁.၇ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍ
၃.၁.၈ အုပ်ချုပ်ရေး ကဏ္ဍ

၃.၁.၉ လူမှုရေး ကဏ္ဍ
၃.၁.၁၀ ဘာသာရေးနှင့်သက်ဝင်ယုံကြည်မှု ကဏ္ဍ
၃.၁.၁၁ ဒီဂျစ်တယ်၊ သတင်းနှင့် မီဒီယာ ကဏ္ဍ
၃.၁.၁၂ အာဏာမသိမ်းမီနှင့်သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများအား နှိုင်းယှဉ်ချက်
(၁) အာဏာမသိမ်းမီနှင့် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်ခံရမှု အဆင့်အားကဏ္ဍ အလိုက် နှိုင်းယှဉ်ချက်
အာဏာမသိမ်းမီနှင့် သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှု အဆင့် ကဏ္ဍအလိုက်နှိုင်းယှဉ်ချက်
(၂) အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှု

၃.၂ အင်တာဗျူးတွေ့ရှိချက်များ

၃.၂.၁ ပြင်းထန်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ (GVHR)
(၁) တရားဥပဒေလက်လွတ်သတ်ဖြတ်ခြင်း
(၂) လူမဆန်သော၊ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသော ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အပြစ်ပေးမှု
(၃) မုဒိန်းမှု
(၄) အခြားလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးစော်ကားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ
(၅) ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများအား အဓမ္မသိမ်းယူခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်း
(၆) မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း
(၇) တရားမဝင် အခွန်ထမ်းဆောင်စေခြင်း/အခကြေးငွေကောက်ခံခြင်း
၃.၂.၂ ချိုးဖောက်မှုများ၏ နောက်ဆက်တွဲ

အခန်း (၄) - နိဂုံးနှင့် အကြံပြုချက်များ

၄.၁ နိဂုံး
၄.၂ အကြံပြုချက်များ
၄.၂.၁ ဥပဒေရေးရာအကြံပြုချက်များ
၄.၂.၂ ဆက်စပ်သက်ဆိုင်သူများအား အကြံပြုချက်များ
(၁) အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသို့
(၂) အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများသို့
(၃) ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများသို့
(၄) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအပါအဝင် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသို့

နောက်ဆက်တွဲ (က) - စစ်တမ်းမေးခွန်း နမူနာ

နောက်ဆက်တွဲ (ခ) - အင်တာဗျူးအဖြေလွှာဖောင် နမူနာ

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ) - အသုံး မှတ်စုတိုများ

ကျေးဇူးတင်လွှာ

မုန်တိုင်းကြားကသက်တံများ : အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းလိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ ခါးသီးသော ဘဝများအား လှေ့လာဖော်ထုတ်ခြင်း" အစီရင်ခံစာ သည် လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ များ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ နိုင်ငံရေးစသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးတို့တွင် လူ့အခွင့်အ ရေးချိုးဖောက်ခံနေရမှုများကို မီးမောင်း ထိုးပြပြီး ယင်းချိုးဖောက်မှုများကို ဤအစီရင်ခံစာမှတစ်ဆင့် စ နစ်တကျ မှတ်တမ်းထားရှိကာ နောင်တစ်ချိန် အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ တရားမျှတမှုဆောင်ရွက် ချက်များတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအတွက် တရားမျှတမှုဆောင်ကျဉ်းပေးရာတွင် အထောက်အကူ ဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ပထမဦးစွာ မြန်မာပြည်ရှိ မြို့နယ် ၁၄ ခုတို့မှ အင်တိုက်အားတိုက်နှင့် ရဲရင့်စွာဖြင့် ပါဝင်ဖြေဆိုပေးခဲ့ကြ သည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီတို့ကို ကျေးဇူးတင်ရှိလိုပါသည်။ ၎င်းတို့၏ ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှုမပါရှိပဲ ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားထုတ်ပြန်ရန် ဖြစ်နိုင်ခဲ့မည်မဟုတ်ပါ။

ဒုတိယအနေဖြင့် ဤအစီရင်ခံစာဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် မြေပြင်တွင် လုံခြုံရေး၊ ဘေးကင်းရေး အန္တ ရာယ်ခြိမ်းခြောက်မှု အမျိုးမျိုးတို့ကြားမှ စိတ်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လူအားဖြင့်သော်လည်း ကောင်း၊ အချိန်အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း စိုက်ထုတ်ပြီး အချက်အလက်မှတ်တမ်းများကောက်ယူ ပေးသည့် မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများလူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးဖိုရမ် အဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းစီတို့ ကို အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိလိုပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာရေးသားရာတွင် နည်းပညာအားဖြင့် အဘက်ဘက်မှ ပံ့ပိုးပေးခဲ့သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အ စည်းများ၊ တစ်သီးပုဂ္ဂလ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိလိုပါသည်။

Myanmar LGBTIQ Human Rights Watch Forum (MLHRWF)

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများလူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့ လာရေး ဖိုရမ်အကြောင်း

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများအား လေ့လာရန်၊ စောင့် ကြည့်ရန်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒပြုသူများ၊ တာဝန်ရှိသူများအား လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အ ရေးဆိုင်ရာ စည်းရုံးညှိနှိုင်းလှုံ့ဆော်မှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက်ရည်ရွယ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံလိင်စိတ်ကွဲပြား သူများ လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးဖိုရမ်ကို ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၂၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အခြေစိုက်သည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအရေး လှုပ်ရှားသည့် အဖွဲ့ ၁၅ ဖွဲ့နှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလတက်ကြွလှုပ် ရှားသူ ၁၅ ဦးတို့ဖြင့် ကနဦးဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

ဖိုရမ်အဖွဲ့ဝင်များ၏ လုံခြုံရေးအတွက် ပါဝင်သည့်အဖွဲ့အစည်းနှင့် တစ်သီးပုဂ္ဂလတို့၏ အခြေစိုက် ဒေသ၊ အမည်၊ ဆက်သွယ်ရန် စသည့်အသေးစိတ်အချက်အလက်များကိုမူ ဖိုရမ်မှ မထုတ်ပြန်ထားပါ။

အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြချက်

"မုန်တိုင်းကြားကသက်တံများ : အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းလိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ ခါးသီးသော ဘဝများအား လေ့လာဖော်ထုတ်ခြင်း" သုတေသနကို မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီး ၄ ခု နှင့် ပြည်နယ် ၃ ခုတို့မှ မြို့နယ် ၁၄ ခုတို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ ၂၁၀ ခန့်တို့ပါဝင်ခဲ့သည်။

အစီရင်ခံစာတွေ့ရှိချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် မိသားစုကဏ္ဍတွင် ၅၃% ဖြင့်အများဆုံး၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍ တွင် ၃၇%၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ကဏ္ဍ တွင် ၃၆%၊ နိုင်ငံရေးတွင် ၃၅%၊ အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် ၃၃.၇%၊ လူမှုရေးကဏ္ဍ တွင် ၃၃%၊ အများပြည် သူ/အစိုးရဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍတွင် ၃၁%၊ နှင့် ပညာရေး ကဏ္ဍတွင် ၁၄% တို့ဖြင့် အသီးသီးခွဲခြားဆက်ဆံ ခံရမှုများရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

အဆိုပါ ကဏ္ဍများအတွင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများတွင် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အ ကြမ်းဖက်မှု၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင် ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်း ဖက်မှုနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုတို့ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

မိသားစုကဏ္ဍတွင် ကျူးလွန်သူများမှာ မိဘများ၊ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ၊ ဆွေမျိုးများကိုယ်တိုင်ပါဝင် သည်ကိုတွေ့ရပြီး၊ ကျန်ကဏ္ဍများသည် စစ်အာဏာရှင်အောက်တွင် လည်ပတ်နေသည့် ယန္တရားများနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် ကဏ္ဍများဖြစ်သည်နှင့်အညီ ကျူးလွန်သူအများစုတို့မှာလည်း စစ်ကောင်စီမှတပ်သား များ၊ ရဲများ စသည်တို့အများဆုံးပါဝင်ပတ်သက်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။

စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုအများဆုံးတိုးလာ သည့် ကဏ္ဍများမှာ - နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားရေးနှင့် အများပြည်သူ/အစိုးရဝန်ဆောင် မှု ကဏ္ဍတို့ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

ထို့အပြင် သုတေသနအရ စစ်တမ်းဒေတာစုစုပေါင်း ၂၁၀ ၏ ၃၂% (၆၇ ခု) တို့သည် - မတရားဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းမှု၊ ညှဥ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အခြားလူမဆန်သည့်၊ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသည့် ဆက်ဆံမှု/ အ ပြစ်ပေးမှု၊ မုဒိန်းမှု၊ အခြားလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးစော်ကားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှုများအား မတရားသိမ်းယူခြင်း/ဖျက်ဆီးခြင်း၊ တရားမဝင်အခွန်ကောက်ခံခြင်း/ငွေညှစ်ခြင်း၊ တရားဥပဒေလက် လွတ်သတ်ဖြတ်ခြင်း - စသည့် ပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အမျိုးအစားများ ပါဝင်ပတ် သက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် ပဋိပက္ခအ သက်ရောက်ခံဒေသများဖြစ်သည့် စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် မကွေးတိုင်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများက ပိုမို ရင် ဆိုင်ကြုံတွေ့ရ ခြင်းဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ခြုံငုံကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည်- ပညာသင်ကြားပိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာရွှေ့ ပြောင်းသွားလာပိုင်ခွင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာစွက်ဖက်မခံပိုင်ခွင့်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာစီတန်း လှည့်လည်ခွင့်နှင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှ ကင်းလွတ်ပိုင်ခွင့်၊ တန်းတူညီမျှခွင့်၊ ညှဉ်း ပန်းနှိပ်စက်မှုမှကင်းလွတ်ပိုင်ခွင့်၊ ဥပဒေရှေ့မှောက် တန်းတူညီမျှဖြစ်ပိုင်ခွင့်၊ မတရားဖမ်းဆီးမှုမှ ကင်း လွတ်ပိုင်ခွင့်၊ မျှတသော တရားခွင်ကြားနာပိုင်ခွင့် စသည်တို့ ချိုးဖောက်ခံနေရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ ချိုးဖောက်ခံနေရသည့် လူ့အခွင့်အရေးများကို ပိုမိုမှတ်တမ်းတင် ရန် လိုအပ်နေပြီး၊ ယင်းသို့ချိုးဖောက်ခံနေရသည့် ဖြစ်စဉ်များအတွက် ကုစားပေးမည့် ယန္တရားများ၊ နည်း လမ်းများကိုလည်း လက်တွေ့ကျကျဖော်ဆောင်ကာ၊ မြန်မာစစ်တပ်၏ ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခွင့်ကို အမြန် ဆုံးရပ်တန့်ပြီး၊ ကျူးလွန်သူများအား တရားမျှတမှုဆောင်ကျဉ်းရန် အရေးတကြီးလိုအပ်လျက်ရှိ ကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာက ထောက်ပြနေသည်။

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအားဖိနှိပ်နေသော ဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ပြီး၊ မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် နိုင်ငံတော် တည်ဆောက်သူများအနေဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏အခွင့်အရေးကို အကျုံးဝင်စွာ အကာအကွယ် ပေးသည့် ဖယ်ဒရယ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းပြီး၊ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် အကြမ်း ဖက်မှုကျူးလွန်သူများအား နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေး ယန္တရားများမှတစ်ဆင့် တရားမျှတမှု ဆောင် ကျဉ်းနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံတွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာလုပ်ဆောင်သူများအနေဖြင့် အတူတကွလုပ်ဆောင်ကြ ရန် အကြံပြုအပ်ပါသည်။

အကြံပြုချက်များ

၁။ ဥပဒေရေးရာအကြံပြုချက်များ

- လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကို အကာအကွယ်ပေးအပ်သောလက္ခဏာရပ်အဖြစ် ထည့်သွင်းပေးသည့် နိုင် ငံတကာစံနှုန်းနှင့်ညီသည့် ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီဖွဲ့စည်းပုံအသစ်ကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန်။

- ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၇၇ အားဖျက်သိမ်းခြင်းဖြင့် လိင်တူဆက်ဆံခြင်းအား ပြစ်မှုမြောက် ခြင်းမှပယ်ဖျက်ရန်နှင့် LGBTI ပုဂ္ဂိုလ်များအား မုဒိန်းမှုကျူးလွန်ခြင်းအတွက် ပုဒ်မ ၃၇၅ တွင် ပြင်ဆင်ထည့်သွင်းရန်။

- ပုဒ်မ ၃၇၇ သည် ခွဲခြားမဆက်ဆံရ၊ ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် တန်းတူညီမျှခွင့်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံ မှုကင်းစွာ တရားပဒေ၏ အကာအကွယ်ပေးမှုကို တန်းတူညီမျှရပိုင်ခွင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာ လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုံခြုံခွင့်၊ အသက်ရှင်သန်ပိုင်ခွင့် ဟူသည့် အခြေခံစည်းမျဉ်းကို ချိုး ဖောက်ပြီး LGBTI များအပေါ် ဥပဒါန်စွဲဖြစ်မှုများနှင့် ကန့်သတ်ခြင်းများကို အားပေးသဖြင့် ၎င်းအား ဖျက်သိမ်း သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးလိုက်နာရန်တာ ဝန်ရှိမှုများနှင့် အညီ အနည်းဆုံးကိုက်ညီအောင်ပြင်ဆင်သင့်သည်။

- ရှင်းလင်းတိကျမှုမရှိသော ဥပဒေများ၊ ၎င်းတို့ချည်းသာဖြစ်ရမည်ဟုကန့်သတ်မထားသော် လည်းအပါအဝင်ဖြစ်သည့် - ၁၉၄၅ ရဲအက်ပုဒ်မ ၃၅ နှင့် ၁၈၉၉ ရန်ကုန်ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၀ - တို့ကို ပြင်ဆင်ရန်။

- အာဏာရအစိုးရအနေဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိရှိအသုံးပြုနေသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များပါဝင်သော ဥပဒေများ၊ အထူးသဖြင့် လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု၊ လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားခြင်းအ ပေါ်အခြေတည်ပြီး ဥပါဒါန်စွဲ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု စသည်တို့အပေါ်အခြေခံကာ ဖမ်းဆီးရန်၊ ရဲများမှအကြမ်းဖက်မှုတို့ကိုကျူးလွန်ရန် အခွင့်ပေးထားသည့်ဥပဒေများကို ပြန်လည်စိ စစ်သုံးသပ်ပြီးပြင်ဆင်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၄၅ ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၅၊ ၁၈၉၉ ရန်ကုန် ရဲ အက် ပုဒ်မ ၃၀ (မှောင်ရိပ်ခိုဥပဒေများ) သည် ဦးစားပေးပြင်ဆင်ရမည့် သို့မဟုတ် ဖျက်သိမ်းရမည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည်။

- ပြည်တွင်းဥပဒေအမျိုးမျိုးတို့ကို ဖော်ဆောင်ရေးဆွဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပြဋ္ဌာန်းရာတွင်လည်း ကောင်း လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု၊ လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားသူများ၏ အခွင့်အရေးတို့ကို မူဝါဒရေးဆွဲသူများနှင့် ဥပဒေပြုသူများမှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြောင်းသေချာစေရန် ပါဝင် ဆက် စပ်သက်ဆိုင်သူအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ရန်။

၂။ ဆက်စပ်သက်ဆိုင်သူများအား အကြံပြုချက်များ

(၁) အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသို့

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် -

- အခြား အဓိက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးပဋိညာဉ်စာချုပ်များဖြစ်သည့် ICCPR၊ CAT နှင့် CERD တို့ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး အမျိုးသားအဆင့်တွင် ထိရောက် စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန်။ ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေး ကိုယ်ထည်များနှင့် ယန္တရားများ၊ အထူးအစီရင်ခံပုဂ္ဂိုလ်များ စ သည်တို့နှင့် အပြည့်အဝပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန်။

- ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံကို ဖျက်သိမ်းပြီး လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကို အကာအကွယ်ပေးအပ်သော လက္ခဏာ ရပ်အဖြစ်ထည့်သွင်းပေးသည့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်ညီသည့် ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီဖွဲ့စည်းပုံ အသစ်ကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန်။

- အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၏ ဝန်ကြီးဌာနများအနေဖြင့် ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း မူဝါဒများချ မှတ်ရာတွင် ဂျဲန်ဒါရေးရာအရ အားလုံးအကျုံးဝင်ပါဝင်မှုရှိကြောင်း သေချာအောင် လုပ်ဆောင် ရန် နှင့် ယင်းသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏အရေးကို လှုပ်ရှားနေသည့် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။

- အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဝန်ကြီးဌာနအဖွဲ့ဝင်များအား လိင်စိတ်တိမ်းညွတ် မှု၊ လိင်ဝိသေသ ခံယူဖော်ပြမှု ကွဲပြားခြင်း (ဆိုဂျီ) ဆိုင်ရာ အသိပညာများတိုးပွားလာအောင် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအရေးလှုပ်ရှားနေသည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ထောက်ပံ့ ကူညီမှုဖြင့်ဖြစ်စေ သင်တန်းများလေ့ကျင့်ပို့ချသင်ကြားပေးရန်။

(၂) အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများသို့

- မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်နေသည့် ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပ အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို လည်း မမေ့လျော့ပဲ စီမံကိန်းများတွင် အကျုံးဝင်ပါဝင်အောင် ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ရန်။

- ဂျဲန်ဒါအရေးလှုပ်ရှားနေသည့်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ အခွင့်အရေးအတွက်ကို အကျုံးဝင်ပါဝင်အောင် ထည့်သွင်းလှုပ်ရှားပြီး စစ်မှန်သော ဂျဲန်ဒါရေးရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတစ်ရပ်ကို ဖော်ဆောင်ရန်။

- လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များပံ့ပိုးပေးသည့်အခါ လိင်စိတ်ကွဲပြား သူများအား အလေးပေးစဉ်းစားရမည့် အကန့်သတ်ခံလူထုတစ်ခုအဖြစ် ထည့်သွင်းပြီး ပံ့ပိုးမှု များအား ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်ကြောင်း သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

- စိတ်ပိုင်းနှင့်လူမှုဆိုင်ရာ ကူညီပံ့ပိုးမှုများပေးအပ်ရာတွင်လည်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ ရယူ လက်လှမ်းမှီနိုင်မှု ပိုမိုများပြားလာအောင် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

- အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု ဆောင်ကျဉ်းရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လူ့အ ခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအား မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကိုလည်း အကျုံး ဝင်ပါဝင်အောင် ထည့်သွင်းလုပ်ဆောင်ရန်။

(၃) ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများသို့

- ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ စီမံ ကိန်းများသည် မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအနေဖြင့် နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးရာ ကူညီ ထောက်ပံ့မှုများ ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်ကြောင်း သေချာစေသင့်သည်။

- လူထုအကျိုးပြု ဖွံ့ဖြိုးရေး ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများနှင့် အ ဖွဲ့အစည်းများအား စေ့စပ်လုပ်ဆောင်ရမည့် အဓိက လူထု (KP) အဖြစ် ဂျဲန်ဒါအချိုး (quota) တစ်ခုထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး၊ ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ စီမံကိန်း၏ - ပုံစံရေးဆွဲဖော်ဆောင်ခြင်း၊ အ ကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့်အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်း - စသည့် လုပ်ငန်း စဉ်အစမှအဆုံးအထိ စီမံကိန်းသက်တမ်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏အခွင့် အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်မှုရှိကြောင်း သေချာ အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

- မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအရေးလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေသည့် အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့အစည်းများအား နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ပိုမိုပေးအပ် ရန်။

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကျူးလွန်နေသည့် စစ်ကောင်စီအား နိုင်ငံတကာ ယန္တရားများမှတစ်ဆင့် တရားမျှတမှုဆောင်ကျဉ်းနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအ စိုးရအပါအဝင် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများအား လိုအပ်သော ကူညီပံ့ပိုးမှုများပေးအပ် ရန်။

(၄) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအပါအဝင် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသို့

- ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခံနေရသည့် မြန်မာပြည်သူလူထု၏ အသံကို လေးစားနားထောင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးကို ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခဟုမရှုမြင်ပဲ လူ့အခွင့်အရေး အကြပ်အတည်းတစ်ရပ်နှင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ဒီမိုကရေစီကို ခြိမ်းခြောက်မှုအဖြစ်ရှုမြင်ကာ မြန် မာနိုင်ငံအား ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ်ပြန်လည်ပို့ဆောင်ပေးနိုင်ရေးအပေါ် အဘက်ဘက်မှ ကူညီပံ့ပိုးပေးသွားရန်။

- အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအား မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင်အစိုးရတစ်ရပ်အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုစေ့စပ်လုပ်ဆောင်သွားရန်။

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်မှုဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကျူးလွန်နေသည့် စစ်ကောင်စီ၏လုပ်ရပ်များ ရပ်တန့်အောင် အဖက်ဖက်မှ ဖိအားပေးပြီး၊ ကျူးလွန်သူများအား နိုင်ငံတကာ ယန္တရားများမှတစ်ဆင့် တရားမျှတမှုဆောင်ကျဉ်းပေးရန်။

- မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း စစ်ကောင်စီ၏လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ပိုမိုလျော့နည်းလာအောင် စစ်ကောင်စီအား လက်နက်အပါအဝင် အခြားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ပူးပေါင်းတိုးမြှင့်လုပ် ဆောင်ရန်။

အခန်း (၁) - မိတ်ဆက်

၁။ နောက်ခံအကြောင်းအရာ

၁.၁။ လူမှုရေးဆိုင်ရာ နောက်ခံအနေအထား

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများဆိုင်ရာ ကမ္ဘာ့ စာရင်းအင်း စံနှုန်း အညွှန်းကိန်းများ မရှိသည့်အပြင် မြန်မာ နိုင်ငံ၏ သန်းခေါင်စာရင်းအချက်အလက်များသည်လည်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအတွက် အကျုံးဝင် သည့် မှု ဘောင်မဟုတ်သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြား သူများ၏ လူထုအင်အားကို ရှာဖွေဖော်ထုတ် ရန် ခက်ခဲ သော်လည်း နိုင်ငံတကာ သုတေသနများအရ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ၏ စုစုပေါင်း လူဦးရေ၏ ၅% သည်[i] လိင်စိတ် ကွဲပြားသူများဖြစ်သည်ဟုအဆိုရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ တွင်[ii]လိင်စိတ်ကွဲပြားသူပေါင်း ၂.၈ သန်းခန့် ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘာသာရေးအရသော်လည်းကောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအရသော်လည်းကောင်း လိင် စိတ် ဝိသေသလက္ခဏာခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားသူများ ခွဲခြား ဆက်ဆံခံနေရသည့်အခြေအနေများ အများအ ပြားရှိ နေသည်။ မြန်မာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းသည် ဖိုဝါဒကြီးစိုး ပြီး အဗ္ဗာရသကျွမ်းကျင်သူမင်း ယောကျ်ား များသည် သာလျှင် မြင့်မြတ်သည်ဟူသည့် ရှေးရိုးစွဲထုံးတမ်းအ စဉ်အလာကြီးမားသော လူမှု ပတ်ဝန်း ကျင်တစ်ခုဖြစ် ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်လျက်နှင့် အမျိုးသမီးတစ်ဦးကဲ့သို့ ပြောင်းလဲခံ ယူနေထိုင်သူများ၊ အမျိုးသမီးဖြစ်လျက်နှင့် အမျိုးသားတစ်ဦးကဲ့သို့ ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူများ၊ လိင် စိတ်ခံယူမှုကွဲပြား ခြင်းသည် ရှက်ရွံ့စရာဟူ၍လည်းကောင်း၊ မူမမှန်သော စိတ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြင့်မြတ်ရာမှနိမ့်ကျသည့် နေရာသို့ရောက်နေလိုသူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဟီရိဩ တ္တပတရား ကင်းမဲ့ခြင်း ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီး သတ်မှတ်သည့် ဥပါဒါန်အစွဲများ၊ တစ်ယူသန်အစွဲများ လူမှု ပတ်ဝန်းကျင် အသိုင်းအဝိုင်းတွင် အမြစ်တွယ်လျက် ရှိပါသည်။

ထို့အပြင် ယင်းသို့လိင်စိတ်ခံယူမှုကွဲပြားခြင်း သည် ငယ်ရွယ်သူများစိတ်ကစားမှုဖြစ်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တိကျသောကုထုံးများဖြင့်ပဲ့ကိုင်ပြုပြင် လျှင် နဂိုပကတိစိတ်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိ နိုင်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မှားယွင်းသောအယူအဆများလည်း ရှိနေသည်။ ယင်းသို့သတ်မှတ်ယူ ဆချက်များကြောင့် လိင်စိတ်ခံယူမှုကွဲပြားသူများအား ရှုတ်ချခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ပစ် တင်ခြင်းများဖြစ်ပေါ် ပြီး ၎င်းမှသည် အမုန်းတရားများကို ပြန့်ပွားလာစေကာ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများ၊ အကြမ်းဖက် မှုများကို ကျူးလွန်ရန် အသက်သွင်းပေးနေသည်။ အထူးသဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ လူငယ်များသည် ၎င်းတို့ ၏ မိသားစုများ၊ အပေါင်းအသင်းများ၊ သူစိမ်းများ၊ အခြား သူများ၏ ပစ်တင်ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်းကို ခံကြ ရပါသည်။ လိင်စိတ်ခံယူမှုကွဲပြားသူများသည် ငယ်စဉ်အချိန် ကတည်းက အိမ်တွင် မိဘများ၊ ညီအစ်ကို မောင်နှမ များမှလည်းကောင်း၊ ကျောင်းတွင် ဆရာဆရာမများ၊ အတန်းဖော်များ၊ အခြား ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများမှ လည်းကောင်း၊ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်တွင် ကဏ္ဍအသီးသီးမှ လည်းကောင်း ခွဲခြားဆက် ဆံမှုများ၊ အနိုင်ကျင့်မှုများနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကို ကြုံတွေ့ခံစားကြရသည်။

၂၀၁၈ မှ ၂၀၂၀ အတွင်းတွင်လည်း လူမှုကွန် ယက်စာမျက်နှာနှင့် လိင်စိတ်ဝိသေသလက္ခဏာ ခံယူ ဖော်ပြမှုကွဲပြားသူများ အသိုင်းအဝိုင်းအကြားကျော်စော သော LGBTI များ မိမိကိုယ်ကို အဆုံး စီရင်မှု ၃ မှုတွင် နှစ်မှုမှာ မိသားစုနှင့်အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှု၊ တစ်မှုမှာ လုပ်ငန်းခွင်တွင်းနိုင်ထက် စီးနင်းပြုကျင့်မှု နှင့် ခွဲခြား

ဆက်ဆံမှုတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် အာဏာ သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း လူမှု သတင်းမီဒီယာများပေါ်တွင် လူသိများလာခဲ့သည့် မိမိကိုယ်ကိုအဆုံး စီရင်မှုများတွင်လည်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ LGBTI များက ထိပ်ဆုံးမှပါဝင်လျက်ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည် - ဥပမာ- မြစ်ကြီးနား နှင့် မော်လမြိုင်မှ ဖြစ်စဉ်များ။[iii] ထိုသို့အဆုံးစီရင်မှု များအပြင် LGBTI အမြောက်အ များမှာလည်း လူမှုကဏ္ဍအသီးသီးတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုနှင့် ဖိနှိပ်ခံရမှုများကြောင့် စိတ်ပိုင်းရုပ်ပိုင်းနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများခံစားရကာ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေးတို့တွင် နောက်ကျ ကျန်မှုများရှိပြီး နောက်ဆုံးတွင် မူးယစ်ဆေး၏ သားကောင်များ၊ HIV ၏သားကောင်များဖြစ်ကြရကာ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်များစွာ ဆုံးရှုံးရသည်။

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အချို့သော ဥပဒေများသည် အထူးသဖြင့် LGBTI များအား ဖိနှိပ်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ဖြစ်တည်မှု၊ ဖော်ထုတ်ပြသခွင့်နှင့် ကောင်းမွန်စွာနေထိုင်နိုင်ခြင်းကို ခြိမ်းခြောက် ရန်၊ မှုမမှန်သော ၎င်းတို့၏ လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုများအတွက် အပြစ်ပေးရန် တရားဥပဒေစိုးမိုး ရေးတာဝန်ရှိ သူများ၏ ပစ်မှတ်ထားခြင်းခံနေရသည်။ ယင်းဥပဒေများတွင် ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၇၇၊ ရဲအက် ၃၀ (ဂ)(ဃ) နှင့် ရဲအက် ၃၅ (ဂ)(ဃ) စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ယင်းဥပဒေများဖြင့်တားမြစ်ကန့် သတ်ထားသည့် အပြင် LGBTI များသည် တရားမျှတမှုလက်လှမ်းမှီရေးတွင်လည်း တန်းတူမညီမျှမှုများ၊ မတရားမှုများ ကို ခါးစည်းခံနေကြရသည်။ ယင်းအခြေအနေများအောက်တွင် LGBTI များ၏အခွင့်အရေးကို ကာကွယ် ပေးမည့် တရားဥပဒေဆိုင်ရာအသိပညာရှင်၊ အတတ်ပညာရှင်များ၊ အကြံပေးသူများမရှိခြင်း နှင့် LGBTI များကိုယ်တိုင်လည်း မိမိတို့၏လိင်စိတ်ဝိသေသလက္ခဏာ ခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားခြင်းဆိုင်ရာ နှင့် လူ့အခွင့် အရေး အသိအမြင်ဗဟုသုတများ အားနည်းနေခြင်းတို့သည် ရှိရင်းစွဲပြဿနာမီးကို လောင်မီးမြိုက်နေ စေသည်။

အဆိုပါ ဆိုးဝါးသောအခြေအနေများအကြား ၂၀၂၀ နှစ်လယ်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံကို ကူးစက်ပျံ့ နှံ့ခဲ့သည့် ကိုဗစ်အသက်ရှုလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ကူးစက်မြန်ကပ်ရောဂါကြောင့်လည်း LGBTIQ များ သည် ကဏ္ဍအသီးသီးတို့တွင် အကြပ်အတည်းများ ပိုမိုကြုံတွေ့ကြရပြီး အစိုးရအနေဖြင့် ထိရောက် သောအရေးယူဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မှုများမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ထို့အပြင် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ အာဏာသိမ်းလိုက်သဖြင့် နောက် ဆက်တွဲအနေဖြင့် စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအကြပ်အတည်းများ အကြား နဂိုကတည်းက အခွဲခြား/ အကန့် သတ်ခံရပြီးဖြစ်သည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ ဘဝများသည်လည်း ပိုမို ခက်ခဲကြမ်းတမ်းလာခဲ့သည်။ သို့တိုင်အောင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လမ်းပေါ်တွင်ဆန္ဒပြပွဲများ၊ ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းအာဏာဖီဆန်ရေးလှုပ်ရှားမှုများစသည့် အမျိုးမျိုးသော အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ် ရှားမှုများတွင် နိုင်ငံကြီးသားပီပီ တက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရ၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ၂၀၂၁ နှစ်လယ်ပိုင်းလောက်အထိတွင်ပင် လိင်စိတ်ကွဲ ပြားသူ ၁၂ ဦး သတ်ဖြတ်ခံရပြီး၊ ၇၃ ဦးတို့ ဖမ်းဆီး ခံခဲ့ရကာ၊ ဆယ်နှင့်ချီ၍ တရားစွဲခံထားရကာ အချို့မှာ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရ ကြောင်း သိရသည်။[iv] ယင်းအဖြစ်အပျက်များအားလုံးကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ LGBTI လူနည်း စုများ အပေါ် "တရားမျှတမှု" "တန်းတူညီမျှမှု" တို့ပျောက်ဆုံးနေစေသော နှင့် အများနည်းတူ "ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု" တို့ကို နောက်ကျကျန်နေစေသော စနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံမှ သက်ရောက်နေ သည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု၊ ဖယ်ကြဉ်ခံရမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် အရေးတ ကြီးလိုအပ်နေကြောင်း ထောက်ပြနေသည်။

၁.၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ LGBTI များနှင့်သက်ဆိုင်သည့် တည်ဆဲဥပဒေ နောက်ခံအနေအထား

၁.၂.၁။ ခွဲခြားဖိနှိပ်သောဥပဒေများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရှေးယခင်ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီလက်ထက်က ဥပဒေအဟောင်းများဆက်လက် အသက်ဝင်ကြီးစိုးသည့် တရားရေးစနစ်ကိုကျင့်သုံးသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ၎င်းဥပဒေများကို အမှန်တကယ်အရေးယူရန် အသုံးပြုခြင်း နည်းပါးခဲ့သော်လည်း ယခုအခါတွင် အစိုးရနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး တာဝန်ရှိသူများသည် ယင်းဥပဒေများကို LG-BTI များအား ချယ်လှယ်ရန်၊ နှောင့်ယှက် အကြမ်းဖက်ရန်နှင့် ဖမ်းဆီးရန်၊ အခြားပုဒ်မများဖြင့်အရေးယူရန် အသုံးပြုနေကြသည်။ LGBTI များသည် ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေများအောက် အားလုံးသော မတရားဆက်ဆံခြင်းအမျိုးမျိုးတို့ကို ခံကြရပြီး တရားမျှတမှု အပိုင်းအားဖြင့်လည်း အကာအကွယ်မရရှိကြပါ။ ၎င်းဥပဒေများတွင် အဓိကအားဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၄၈[v]၊ ၁၈၆၁ ခုနှစ် ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၃၇၇[vi]၊ ၃၁၂ (က) မှ (ဂ)[vii]၊၊ ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ ၃၂၀[viii]၊ ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၅ နှင့် ရန်ကုန်ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၀[ix]၊ ၁၉၄၉ ပြည့်တန်ဆာနှိပ်ကွက်ရေးအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃(က) နှင့် (ခ)[x] စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ထို့အပြင် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများမှ တားဆီးကာကွယ်ရေးဥပဒေကြမ်း သည် လည်း 'အမျိုးသမီး' ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကို အကျုံးဝင်စွာပါဝင်ပြ ဌာန်းထားခြင်းမရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။[xi]

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် သွယ်ဝိုက်၍ သက်ရောက်မှုရှိသည့် အခြားဥပဒေများမှာ - အများ ပြည်သူငြိမ်းချမ်းရေးကို နှောင့်ယှက်ခြင်း" အား ရာဇဝတ်မှုပြုထားသည့် ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၂၆၈၊ အီ လက်ထရောနစ် ဥပဒေပုဒ်မ ၆၆(ဃ)၊ ရပ်ကွက်နှင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ (၂၀၂၁-ပြင်ဆင်)[xii] နှင့် အခြားနိုင်ငံရေးဥပဒေများ[xiii] - စသည်တို့ပါဝင်သည်။

၁.၂.၂။ အကာအကွယ်ပေးသောဥပဒေများ

၁.၂.၂.၁ - အဓိက တည်ဆဲ ဥပဒေနှစ်ရပ်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအား အဓိက အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ဥပဒေမူ ဘောင်နှစ်ရပ်သာရှိပြီး ၎င်းတို့မှာ - ၂၀၁၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလူငယ်ရေးရာမူဝါဒနှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် ကလေး သူငယ် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေတို့ဖြစ်သည်။

၂၀၁၈ မြန်မာနိုင်ငံလူငယ်ရေးရာမူဝါဒ၏ အပိုဒ် ၂၆၊ အပိုဒ်ခွဲ (င)[xiv] အရ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အ လမ်း၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ စာပေ၊ အနုပညာနှင့် ယဉ်ကျေးမှု၊ သိပ္ပံ နှင့် နည်းပညာစသည့် ကဏ္ဍများတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူလူငယ်များ၏အခန်းကဏ္ဍကို အကျုံးဝင်စွာ မြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။

၂၀၁၉ ခုနှစ် ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင်မူ - အခန်း (၁) ပုဒ်မ ၃၊ အပိုဒ်ခွဲ (ပ) တွင်[xv] ကလေးသူငယ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှုဟူ၍ ထည့်သွင်းဖွင့်ဆိုထားသ ဖြင့် ယင်းဥပဒေသည် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူကလေးသူငယ်များအတွက် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။

၁.၂.၂.၂ - ၂၀၂၁ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ

(က) ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီ ချာတာ

၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာစစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ပြည်သူ့ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းလိုက်သော အမျိုးသားညီညွတ်ရေး အစိုးရသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့ တွင် ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီပဋိညာဉ်ချာတာကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ သည်။

ယင်းချာတာ၏ အစိတ်အပိုင်း(၁)၊ အခန်း(၄)၊ အပိုင်း(၁)၊ "ပြည်ထောင်စုမျှော်မှန်းချက်နှင့်စံ တန်ဖိုး" တွင် "လွတ်လပ်မှု၊ တရားမျှတမှုနှင့် တန်းတူညီမျှမှု" ကို အာမခံပြီး ငြိမ်းချမ်းသည့် ဖယ်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီပြည်ထောင်စုကို တည်ဆောက်မည်ဟုဆိုသည်။ ပြည်ထောင်စု၏စံတန်ဖိုး (၁) တွင် ဂျန်ဒါ တန်းတူညီမျှရေးနှင့် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများကိုလည်းကောင်း၊ (၄) တွင် စုံလင်ကွဲပြားမှုကို လက်ခံခြင်း၊ သဟဇာတဖြစ်ခြင်း၊ ညီညွတ်ခြင်းနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ (၅) တွင် လူနည်းစုအခွင့် အရေးကိုကာကွယ်ခြင်းကိုလည်းကောင်း စံထားသတ်မှတ်ထားပြီး LGBTI များ၏ အခွင့်အရေးကို အာမခံချက်ပေးထားသည်။ ထို့အပြင် အခန်း(၄)၊ အပိုင်း(၃)၊ အပိုဒ်-၁၅ တွင် ခွဲခြားမှုပပျောက်ရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်၊ ဂျန်ဒါအခြေပြုအကြမ်းဖက်မှု ဆန့်ကျင်ရေးဆိုင်ရာကော်မရှင် စသည်တို့ကို ထားရှိမည် ဟူ၍လည်း ဆိုထားသည့်အပြင် အပိုဒ်-၂၅ တွင်လည်း "လိင်ကွဲပြားမှုနှင့် ဂျန်ဒါကိုအခြေခံပြီး တိုက် ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမှန်သမျှကို လုံးဝပတ်ပင်ဟန့်တားရမည့်အပြင် မြှင့် တင်ခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် လေးစားလိုက်နာခြင်းများရှိရမည် - ဟု ကနဦး ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် နိုဝင်ဘာ ၁၆၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအတိုင်ပင်ခံကောင်စီ (NUCC) ကလည်း ၎င်းတို့၏ အခြေခံမူအချို့နှင့် ဖွဲ့စည်းသွားမည့်ကော်မရှင်အချို့အမည်စာရင်းကိုထုတ်ပြန်ခဲ့ရာတွင် - ဂျန်ဒါတန်းတူ ရေးအခြေခံမူများအတွင်း - "၄၆။ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ ကျားမ၊ မသန်စွမ်းမှု (ရုပ်ပိုင်း/စိတ် ပိုင်း)၊ လိင်စိတ်ခံ ယူမှု၊ အသားအရောင်ကိုအခြေခံပြီး တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်ဖြစ်စေ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများနှင့် အခြား သောမည်သည့်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမှန်သမျှကို လုံးဝပတ်ပင်ဟန့်တားရမည့်အပြင် ထိုအခွင့်အရေးများကို မြှင့်တင်ခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် လေးစားလိုက်နာခြင်းများရှိရမည်" ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဖွဲ့စည်းမည့် ကော်မရှင်များတွင်လည်း - "ခွဲခြားမှုပပျောက်ရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်"၊ "ဂျန်ဒါအခြေပြု အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုကော်မရှင်"၊ "ဂျန်ဒါတန်းတူရေးကော်မရှင်" စသည်တို့ကို ဖွဲ့စည်းသွားမည်ဟု ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

(ခ) အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၏ ဝန်ကြီးဌာနများ

ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ကိုယ်စားပြုကော်မတီသည် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြည်သူများ၏ လူ့အခွင့် အရေးကိစ္စများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပိုမိုကာကွယ်၊ မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် ဝန်ကြီးဌာနအချို့တို့ကို ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့တွင် - (၁) လူ့အခွင့် အရေးဝန်ကြီးဌာန (မေလ ၃ ရက်နေ့) နှင့် (၂) အမျိုးသမီး၊ လူငယ်နှင့် ကလေးသူငယ်ရေးရာ ဝန်ကြီးဌာန (ဧပြီလ ၁၆ ရက်နေ့)[xvi] တို့သည် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအရေး ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်စပ်နေသည့် အဓိက ဝန်ကြီးဌာနနှစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်- အမျိုးသမီး၊ လူငယ်နှင့် ကလေးသူငယ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနသည် "လိင်အကြမ်းဖက်မှု၊ အမြတ်ထုတ်မှုနှင့် အလွဲသုံးစားပြုမှုမှ တားဆီးကာကွယ်ရေးမူဝါဒ" ကိုပြဋ္ဌာန်းထားပြီး ၎င်းသည် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကိုပါ အကာအကွယ် ပေးထားသည်။

၁.၃။ နိုင်ငံတကာ ဥပဒေများအောက်တွင် LGBTI များ၏အခွင့်အရေးကိုကာကွယ် ပေး ရန် တာဝန်ရှိမှုများ

လူ့အခွင့်အရေးသဘောတူစာချုပ်များစွာသို့ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် LGBTI များ၏ လူ့အခွင့်အရေးကိုလေးစားမှု၊ အကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် ဖြည့်ဆည်းပေးမှုပြုရန် တာဝန် ဝတ္တရားများရှိပါသည်။ ယင်းတာဝန်အရ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတော်၏အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိက အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အခြားတတိယပါဝင်ပတ်သက်သူအဖွဲ့အစည်းများမှကျူးလွန်သည့်လူ့အခွင့်ရေးချိုး ဖောက်မှုများမှ LGBTI များကိုအကာအကွယ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံ သားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေး သဘောတူပဋိညာဉ်စာချုပ် (အိုင်စီစီပီအာ) ကိုလက်မှတ် မရေးထိုးရသေး သော်လည်း ၎င်းသည် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာနိုင်ငံတကာသဘောတူ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (အိုင်စီအီးအက်စ်စီအာ)၊ အမျိုးသမီးများအပေါ်နည်းမျိုးစုံဖြင့်ခွဲ ခြားဆက်ဆံမှုပပျောက် ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာသဘောတူ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (စီဒေါ)၊ ကလေးသူငယ်များအခွင့်အရေးဆိုင်ရာသဘောတူပဋိညာဉ်စာချုပ် (စီအာစီ)နှင့် မသန်စွမ်းသူများအခွင့်အရေး ဆိုင်ရာသဘောတူပဋိညာဉ် စာ ချုပ် (စီအာပီဒီ) တို့ကိုအတည်ပြု လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည်။

အိုင်စီအီးအက်စ်စီအာ ၏အပိုဒ် ၂ တွင် လူအများအား 'လူမျိုး၊ အသားအရောင်၊ လိင်၊ ဘာသာစ ကား၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ၊ နိုင်ငံရေးသို့မဟုတ် အခြားအယူအဆများ၊ နိုင်ငံသား သို့မဟုတ် လူမှုရေး ဇစ်မြစ်ဇာတိ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ဖွားမြင်ရာနေရာသို့မဟုတ် အခြားလက္ခဏာများ တို့အပေါ်မူတည် ၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမပြုရဟု တားမြစ်ထားသည်။ အပိုဒ် ၃ တွင်လည်း တန်းတူညီမျှသောအခွင့်အရေး ပေးရမည်ဟုဆိုထားပြီး အပိုဒ် ၁၂ တွင်မူ လူတိုင်း ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးကို အရနိုင်ဆုံးကောင်းမွန်သည့်အဆင့်တစ်ခုလူတိုင်း ရရှိခံစားခွင့်ရှိစေရမည်ဟုဆိုထားသည်။ စီဒေါ ၏ အပိုဒ် ၂ တွင်မူ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ အမျိုးသမီးများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုပုံစံအားလုံးတို့ကို ရှုတ် ချရန် ညွှန်းဆိုထားသည်။ ထို့အပြင် စီအာစီ၏ အပိုဒ် ၂ တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအနေဖြင့် ကလေးသူ ငယ်များအပေါ် လိင်အပေါ်အခြေခံ၍အပါအဝင် အခြားသောခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းအမျိုးမျိုးတို့မှကာ ကွယ်ရန်လိုအပ်သည့် ဆောင်ရွက်ချက်များလုပ်ဆောင်ရန်ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ထို့အပြင် ပဋိညာဉ်ပြဋ္ဌာန်း ချက်များပါ 'အခြားအယူအဆများ' သို့မဟုတ် 'အခြားလက္ခဏာရပ်များ' ဟုဆိုရာတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြား သူ LGBTI များလည်းအကျုံးဝင်သည်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် တည်ဆဲနိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေများအောက်တွင် အမျိုး သမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များအား လိင်ဝိသေသ၊ လိင်စိတ်တိမ်းညွှတ်မှုတို့အပေါ်အခြေခံ၍ ခွဲခြား ဆက်ဆံမှုများကိုကာကွယ်ရန်နှင့် တားမြစ်ရန်ကတိကဝတ်ပြုဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသည် ဖြစ်သည်။

၁.၄။ ရေရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပန်းတိုင်များနှင့်LGBTIQAများ

(က) ကမ္ဘာ့ကုလသမ္မဂ၏ ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပန်းတိုင်များ

(United Nations' Sustainable Development Goals Agenda 2030)

ကမ္ဘာ့ကုလသမ္မဂသည် ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ် အဂျန်ဒါ ၂၀၃၀ ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လက်ခံကျင့်သုံးခဲ့သည်။ UN Brundtland အစီရင်ခံစာ (၁၉၈၄) ခုနှစ်အရ "ရေ ရှည်တည်တံ့သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုသည်မှာ အနာဂတ်မျိုးဆက်သစ်များ ၎င်းတို့၏ လိုအပ်ချက် များကို ပြည့်မီနိုင်မှုအပေါ် ထိခိုက်မှုမရှိစေပဲ ယနေ့လိုအပ်ချက်များကိုရယူခြင်း" ဟုဖော်ပြထားသည်။ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂသည် ယင်းရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောပန်းတိုင် ၁၇ ခုပါသည့် အစီအစဉ်များကို ရယူရေးအကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် "မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မကျန်ခဲ့စေရ (Leaving no one behind)" ဟူသော အခြေခံစည်းမျဉ်းအပေါ်တွင်လုပ်ဆောင်မည်ဟု ကတိပြုထားပြီး၊ ၎င်းအနက် ပန်း တိုင် ၁ - ဆင်းရဲမွဲတေမှုပပျောက်ရေး၊ ပန်းတိုင် ၂ - ဆာလောင်ငတ်မွတ်မှုပပျောက်ရေး၊ ပန်းတိုင် ၃ - ကောင်းမွန်သောကျန်းမာရေးနှင့် လူနေမှုဘဝ၊ ပန်းတိုင် ၄ - အရည်အသွေးပြည့်မီသော ပညာရေးသင် ကြားခွင့်၊ ပန်းတိုင် ၅ - ကျားမတန်းတူ ညီမျှမှု၊ ပန်းတိုင် ၆ - သန့်ရှင်းသောသောက်ရေသုံးရေရရှိရေး၊ ပန်း တိုင် ၈ - သင့်တင့်သောအလုပ်အကိုင်နှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပန်းတိုင် ၁၆ - ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တ ရားမျှတမှုနှင့် ခိုင်မာသောအသင်းအဖွဲ့အစည်းများ စသည့်ပန်းတိုင်များမှာ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု၊ လိင်ဝိ သေသခံယူဖော်ပြမှုလက္ခဏာကွဲပြားသူများနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်နေ သည်။

(ခ) မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း

(Myanmar Sustainable Development Plan MSDP)

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ၏ SDG ကို ပြည်တွင်းတွင်ထိရောက်စွာအကောင်အ ထည်ဖော်ရန်အတွက် နိုင်ငံအနေအထားနှင့်ကိုက်ညီသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား ရေရှည်တည်တံ့ သောဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးမဟာဗျူဟာအစီအစဉ် ကို ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။

MSDP တွင် မဏ္ဍိုင် ၃ ရပ်၊ ပန်းတိုင် ၅ ခု၊ မဟာဗျူဟာ ၂၈ ခုနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် ၂၅၁ တို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအချက်များအားလုံးသည် နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးမူဝါဒ ၁၂ ချက်၊ စဉ် ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင် (SDG) များ၊ မဲခေါင်ဒေသအတွင်း မဟာဗျူဟာမူဘောင်၊ အာဆီယံ စီးပွားရေးအသိုက်အဝန်းနှင့် အခြားသော ဒေသတွင်းကတိကဝတ်သဘောတူညီမှုများနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ ပါသည်။

သို့သော်လည်း လိင်စိတ်၊ လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှု ကွဲပြားသူများမှ MSDP တွင် ထဲထဲဝင်ဝင် ပါဝင်အကျိုးပြုနိုင်မှုမှ အချိုးမမျှစွာ အကန့်အသတ်ခံရမှုများရှိနေပါသည်။ အထူးသဖြင့် လိင်စိတ်တိမ်း ညွတ်မှု၊ လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားမှုများအပေါ်အခြေခံ၍ ယင်းလူနည်းစုနိုင်ငံသားများ ခွဲခြား ဆက်ဆံခံရခြင်း၊ ဖယ်ကြဉ်ခံရခြင်းတို့သည် MSDP ကို အောင်မြင်စွာအကောင်အထည် ဖော်နိုင်ရေး အတွက် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် (Human Capital) အပေါ် ကြီးမားသော ထိခိုက်ဆုတ်ယုတ်မှုတစ်ခု အဖြစ် အတားအဆီးဖြစ်နေစေသည်။

အခန်း (၂) - စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးနည်းနာများ

၁။ ရည်ရွယ်ချက်၊ သုတေသန နယ်ပတ်သတ်မှတ်မှုနှင့် စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်းဆိုင်ရာ နည်းနာ များ

၁.၁ ဖိုရမ်အဖွဲ့ဝင်များအား လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည် မြှင့်တင် ခြင်း

အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်းမပြုမီတွင် ဖို ရမ်အဖွဲ့ဝင်များသည် - ၅ ရက်တာ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်းဆိုင်ရာ အဆင့်မြင့် သင်တန်းတွင် ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ သင်တန်းတွင် လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်း၏ အခြေခံစည်းမျဉ်း များ၊ ထိရောက်စွာ မှတ်တမ်းတင်သည့် နည်းလမ်းများနှင့် ဒေတာအချက်အလက်များ သိမ်းဆည်းခြင်း၊ မျှဝေခြင်း နည်းလမ်းများကို လေ့လာသင်ယူခဲ့ကြသည်။

၁.၂ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိလိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများအားလေ့လာခြင်း

ဖိုရမ်သည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအ နေများအား လေ့လာခြင်းကို အောက်ပါအတိုင်းလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ချဉ်းကပ်နည်း - ဖိုရမ်သည် လေ့လာမှုကို အရည်အသွေး နှင့် အရေအတွက် အခြေပြုနည်းလမ်းနှစ်ခု ပေါင်းစပ်ပြီး (mixed-method) ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

သုတေသနအဆင့်များ - ဖိုရမ်သည် လေ့လာမှုကို အဆင့် ၂ ဆင့်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ပထမအဆင့် (၂၀၂၂ ဒီဇင်ဘာလ မှ ၂၀၂၃ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ) တွင် - အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာ နိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများအား လေ့လာဆန်းစစ်ချက် သုတေ သနစစ်တမ်းကိုမေးမြန်းခဲ့သည်။ စစ်တမ်းမေးမြန်းရန်အတွက် တစ်ပိုင်းတစ်စ ကြိုတင်ဖော်ဆောင်ထား သော (semi-structured) စစ်တမ်းမေးခွန်းကို အသုံးပြုပြီး Kobo tool မှတစ်ဆင့် စစ်တမ်းမေးမြန်း၍ ဒေတာများကောက်ယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ စစ်တမ်းမေးခွန်းနမူနာကို နောက်ဆက်တွဲ-က တွင်ကြည့်ရှုနိုင်ပါ သည်။

ဒေတာကောက်ယူသူများကို ၎င်းတို့ဒေတာကောက်ယူသည့်ဆက်ရှင်များအား အသံဖိုင်သွင်းယူထားစေ ပြီး၊ ဖိုရမ်၏ ဒေတာအတည်ပြုရေးအဖွဲ့သည် ယင်းအသံဖိုင်များကို တစ်ခုချင်းနားထောင်ကာ ကိုဘို ဒေ တာဘေ့စ်ပေါ်ရှိ ဒေတာများနှင့် တိုက်စစ် စစ်ဆေးခြင်းအားဖြင့် ရရှိထားသော ဒေတာများကိုအတည်ပြု ခဲ့ပါသည်။

ဒုတိယအဆင့် (၂၀၂၃ ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း)တွင် - ပထမအဆင့်မှရရှိလာသည့် ဖြစ်စဉ်များအပေါ်တွင်မူ တည်ပြီး ပြင်းထန်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများခံခဲ့ရသည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကို အဖွင့် မေးခွန်းများ အသုံးပြုကာ အတွင်းကျကျအင်တာဗျူးများ မေးမြန်းခဲ့သည်။ အင်တာဗျူးကို ဖြေဆိုသူ များ၏ သဘောတူညီ ခွင့်ပြုချက်အပေါ်တွင်မူတည်၍ အသံဖိုင် သို့မဟုတ် ဗွီဒီယို နှင့် ဓါတ်ပုံများနှင့်အတူ အထောက်အထားရယူ မေးမြန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အင်တာဗျူးမေးခွန်းနမူနာကို နောက်ဆက်တွဲ-ခ တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

နမူနာရွေးချယ်သည့် နည်းလမ်း - ဖိုရမ်သည် အဆင့် ၁ အတွက် ရည်ရွယ်ချက်အလိုက် (လေ့လာမှုသည် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကိုသာဦးတည်ပြီး ကျန် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူမဟုတ်သူများမပါဝင်) နှင့် ညီတူညီမျှ အချိုးကျ (မတူညီသော ပြည်နယ်/တိုင်းများမှ မြို့နယ်တစ်ခုချင်းစီတို့အတွက် တူညီသောကိုယ်စားပြုမှု အချိုးကျ) နမူနာယူနည်း နည်းလမ်း နှစ်ရပ် (purposive and stratified sampling) တို့ကို ပေါင်းစပ် အသုံး ပြုခဲ့သည်။ အဆင့် ၂ အတွက်မူ အသိများမှတစ်ဆင့် အသင့်တော်ဆုံးလူကို ရွေးချယ်ချိတ်ဆက်၍ နမူနာ ယူသည့် နည်းလမ်း (snowballing method) ကို အသုံးပြုခဲ့သည်။

နမူနာအရွယ်အစား - ဖိုရမ်သည် လေ့လာမှု အဆင့် ၁ အတွက် တစ်မြို့လျှင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ ၁၅ ဦး နှုန်းဖြင့် စုစုပေါင်း ၂၁၀ ဦး တို့ကိုပစ်မှတ်ထားလေ့လာခဲ့သည်။ ထို့နောက် အဆင့် ၂ အတွက်မူ အဆိုပါ ၂၁၀ ဦးတို့အနက်မှ ပြင်းထန်သည့်လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် ဖြေဆိုသူ ၃၂ ဦး တို့ကို ထပ်ဆင့်ရွေးချယ်၍ အင်တာဗျူးမေးမြန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

သုတေသန နယ်ပယ်အတိုင်းအဆ - ဖိုရမ်သည် ဤသုတေသနကိုပြုလုပ်ရန်အတွက် ဖြစ်စဉ်များအားလုံး ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁ ရက်နေ့ (အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း) ဖြစ်သည့် ဖြစ်စဉ်များအကြောင်း လေ့လာရန်သာ ကန့်သတ်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် ဖိုရမ်သည် လေ့လာမှုကိုပြုလုပ်ရာတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံ ရမှုများ၏ လားရာသဏ္ဍာန်ကို ပိုမိုမြင်သာစွာလေ့လာနိုင်ရန်အတွက် သုတေသနပြုလုပ်မည့် နေရာဒေသ ကိုရွေးချယ်သတ်မှတ်ရာတွင် ပဋိပက္ခသက်ရောက်မှု ရှိသည့်နယ်မြေဒေသ နှင့် မရှိသည့် နယ်မြေဒေသ နှစ်မျိုးလုံးကို စဉ်းစားပြီး တိုင်းဒေသကြီး ၄ ခုနှင့် ပြည်နယ် ၃ ခုတို့မှ စုစုပေါင်း မြို့နယ် ၁၄ ခုတို့တွင် လေ့လာမှုပြုလုပ်ရန် ရွေးချယ်ခဲ့သည်။

စဉ်	တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်	မြို့နယ်များ
၁	စစ်ကိုင်းတိုင်း	မုံရွာမြို့နယ်၊ ရွှေဘိုမြို့နယ်
၂	မကွေးတိုင်း	ချောက်မြို့နယ်၊ ပခုက္ကူမြို့နယ်
၃	မန္တလေးတိုင်း	မန္တလေးမြို့၊ ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်၊ မလှိုင်မြို့နယ်၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်
၄	ရန်ကုန်တိုင်း	ရန်ကုန်မြို့
၅	ကချင်ပြည်နယ်	မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်
၆	မွန်ပြည်နယ်	မော်လမြိုင်မြို့နယ်
၇	ရှမ်းပြည်နယ်	ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ တောင်ကြီးမြို့နယ်၊ လားရှိုးမြို့နယ်

ဇယား ၂.၁ - စစ်တမ်းပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ တိုင်း/ပြည်နယ်အလိုက် မြို့နယ်များ

၁.၃ ကန့်သတ်ချက်များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများ

လေ့လာချက်အားလုံးနည်းတူပင် ဤလေ့လာမှုတွင်လည်း တိကျသည့် နယ်မြေဒေသအတိုင်းအဆ အတွက်သာ လေ့လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ဤအစီရင်ခံစာပါ သတင်းအချက်အလက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝှမ်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအားလုံး၏အတွေ့အကြုံကို ကိုယ်စားမပြုနိုင်ပါ။ ဤလေ့လာချက်ကို သိပ္ပံနည်းကျ စနစ်တကျလိုက်လံ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းလည်းမဟုတ်ပါ။

ဤလေ့လာချက်ကို ပြုလုပ်ရာတွင် ဖိုရမ်သည် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ၉ ခုတို့မှ မြို့နယ် ၁၅ ခုတို့တွင် သုတေ သနလုပ်ရန် ကြိုတင်လျာထားခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့ အချက်အလက်ကောက်ယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် ဖိုရမ်အဖွဲ့ဝင်များ၏ အခက်အခဲကြောင့် ကရင်ပြည်နယ်၊ ဖားအံ မြို့ကို ဆက်လက်ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိတော့သဖြင့် သုတေသနတွင် ၁၄ မြို့အတွက်အချက် အလက်များသာပါဝင်ခဲ့ပါသည်။

သုတေသနအဆင့် (၁) တွင်ပါဝင်ဖြေဆိုခဲ့သူအချို့တို့၏ ဖြစ်စဉ်ရုပ်များမှာ အဆင့် (၂) အရည်အသွေး အ ခြေပြုလေ့လာချက်အတွက် အကျုံးဝင်သည့် ဖြစ်စဉ်များဖြစ်သဖြင့် ဆက်လက်ထည့်သွင်းခဲ့သော်လည်း ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ကြိုတင်အသိပေးသဘောတူညီချက်အရ ဆက်လက် မေးမြန်း၍မရသဖြင့် အဆင့် (၂) တွင် မထည့်သွင်းပဲချန်လှပ်ထားခဲ့ရသည့် ဖြစ်စဉ်အချို့လည်း ရှိခဲ့သည်။

အချက်အလက်ကောက်ယူသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဒေသတွင်း နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုများ၊ အင်တာနက် နှင့် မီးပြတ်တောက်မှုများ၊ ပါဝင်လုပ်ဆောင်သူ ဖိုရမ်အဖွဲ့ဝင်များ၏ နည်းပညာကျွမ်းကျင်မှုအားနည်း သည့်အပိုင်းများ စသည်တို့ကြောင့် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုအနည်းငယ်ရှိခဲ့သော်လည်း ဒေတာအချက်အ လက်များအားလုံးကို လျာထားသည့် အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်း ပြည့်စုံစွာ ကောက်ယူနိုင်ခဲ့ သည်။

၂။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ကိုယ်ရေးအချက်အလက်များ

၂.၁ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အသက်အရွယ်

ဦးရေ	အသက်အရွယ်အုပ်စု			
	၁၈ နှစ်အောက်	၁၈ နှစ်မှ ၃၅ နှစ်	၃၆ နှစ် မှ ၅၉ နှစ်	၆၀ နှင့် အထက်
	၂	၁၆၇	၄၀	၁

ဇယား ၂.၂ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အသက်အရွယ်အုပ်စု

ဦးရေ	ကျား	မ
	၁၇၄	၃၆

ဇယား ၂.၃ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ မွေးရာပါလိင်

၂.၃ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ခံယူလိုင်/ဂျဲန်ဒါ

	ကျား	မ	ကျား/မ နှစ်မျိုးလုံး ခံယူသူ	ကျား/မ ဟူ၍ နှစ်မျိုးတည်းသာ မခံယူသူ	ဂျဲန်ဒါခံယူမှု အမျိုးမျိုးရောပြွမ်း တည်ရှိသူ	မေးခွန်း ထုတ်ဆဲ	အခြား	မဖြေ ဆိုလို
ဦးရေ	၈၅	၁၀၅	၉	၄	၂	၂	၂	၁

ဇယား ၂.၄ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ခံယူလိင်

၂.၄ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု

စဉ်	လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု	ဦးရေ
၁	လိင်ကွဲချစ်ခင်နှစ်သက်သူ	၇၁
၂	လိင်တူချစ်ခင်နှစ်သက်သူ	၁၂၂
၃	လိင်တူ/လိင်ကွဲ နှစ်မျိုးလုံး ချစ်ခင် နှစ်သက်သူ	၉
၄	လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှုကင်းမဲ့ သူ	၁
၅	လိင်ဖြစ်တည်မှုပေါ်မူတည်၍ လိင်စိတ် တိမ်းညွတ်ခြင်းမ ဟုတ်သူ	၃
၆	အခြား	၃
၇	မဖြေဆိုလို	၁

ဇယား ၂.၅ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု

၂.၅ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လူမျိုး

	ဗမာ	တိုင်းရင်းသားနှင့်အခြား
ဦးရေ	၁၅၇	၅၃

ဇယား ၂.၆ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လူမျိုး

တိုင်းရင်းသားများတွင် - ကချင်၊ ကရင်၊ ရှမ်း၊ မွန်၊ ပလောင်၊ ဓနု၊ အင်း စသည့်လူမျိုးများအများဆုံး ပါဝင်သည်။ အခြားဟုဖြေဆိုသူများတွင် - တိုင်းရင်းသားမဟုတ်သူများနှင့်၊ သွေးနှောစသည့် ဗမာမ ဟုတ်သူများပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

၂.၆ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အလုပ်အကိုင်

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအနက် အများစု (၃၅%) တို့သည် ကိုယ်ပိုင်အလုပ်လုပ်ကိုင်ကြသူများဖြစ်ပြီး၊ ၁၇.၈% တို့မှာ အလုပ်လက်မဲ့များဖြစ်ကြကာ၊ ၁၂.၅% တို့မှာ နေ့စားအလုပ်သမားများဖြစ်ကြပြီး၊ ၁၀% တို့မှာ စေ တနာ့ဝန်ထမ်းများဖြစ်ကြသည်။ ကျန်ဖြေဆိုသူများမှာ တစ်မျိုးချင်းစီလျှင် ၂% မှ ၃% အတွင်းသာရှိကြ သည့် ကုမ္ပဏီ/ပုဂ္ဂလိကဝန်ထမ်းများ၊ ကုန်သည်များ၊ ကျောင်းသားများ၊ အစိုးရဝန်ထမ်းများ၊ တောင်သူ/ လယ်သမားများနှင့် စက်ရုံအလုပ်သမားများ အသီးသီးဖြစ်ကြသည်။
အစိုးရဝန်ထမ်းဟုဖြေဆိုသူ ၂.၅% (၅ ဦး) တို့အနက် ၄ ဦးမှာ CDM ပြုလုပ်ထားသူများဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့မှာ စီမံကိန်းဦးစီးဌာန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန နှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနတို့မှ အသီးသီး ဖြစ်ကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။

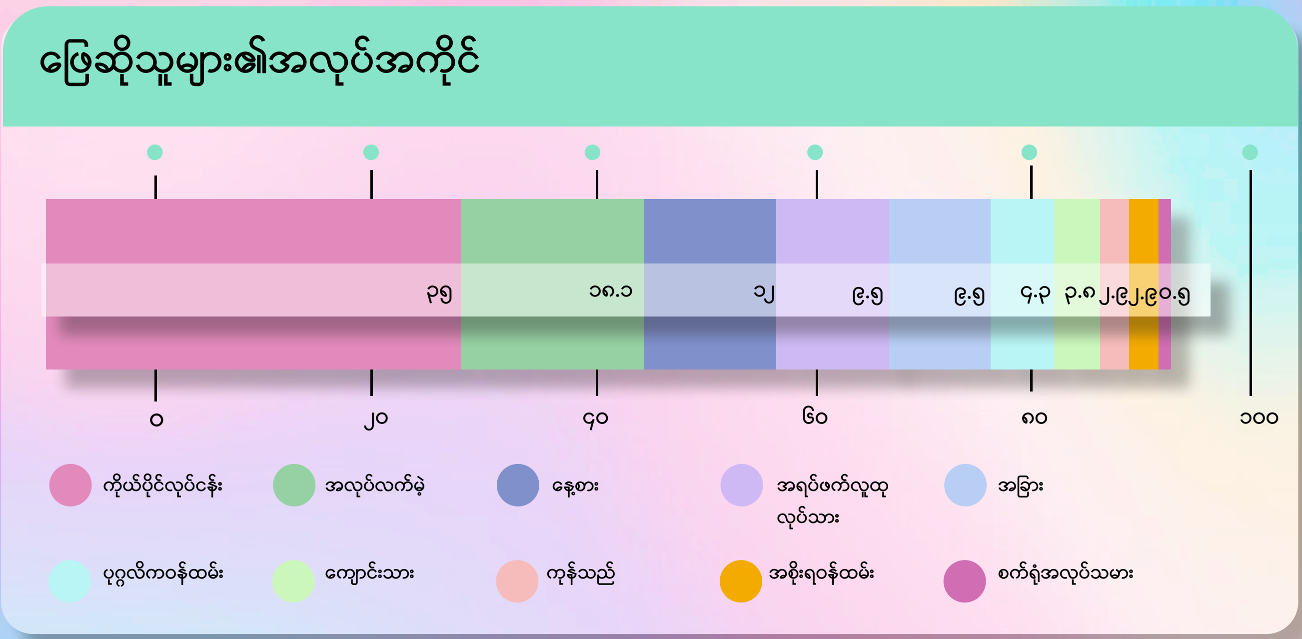

ပုံ ၂.၇ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အလုပ်အကိုင်

၂.၇ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ပညာအရည်အချင်း

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအနက် ထက်ဝက်နီးပါး (၄၆%) တို့သည် အထက်တန်းအဆင့်အောင်မြင်ထားသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ၃၃.၅% တို့မှာ အလယ်တန်းအဆင့်အောင်မြင်ထားသူများဖြစ်ကြပြီး ၅% မှာ မူလတန်းအ ဆင့်အောင်မြင်ထားသူများဖြစ်ကြသည်။ ၁% ကကျောင်းပညာမရရှိထားပဲ ဖြေဆိုသူများအနက် ၁၃.၆% တို့ကသာ ဘွဲ့ရနှင့်အထက်ဟုဖြေဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

အခန်း (၃) - တွေ့ရှိချက်များ

၃.၁ သုတေသနစစ်တမ်းတွေ့ရှိချက်များ

၃.၁.၁ မိသားစုကဏ္ဍ

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏အများစု (၈၈.၆%) တို့၏ မိသားစုဝင်များ၊ ၎င်းတို့နှင့်တစ်မိုးအောက်တွင် အတူ နေထိုင်ကြသူများသည် ၎င်းတို့၏ လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုအကြောင်းကို သိရှိထားကြောင်းတွေ့ရသည်။

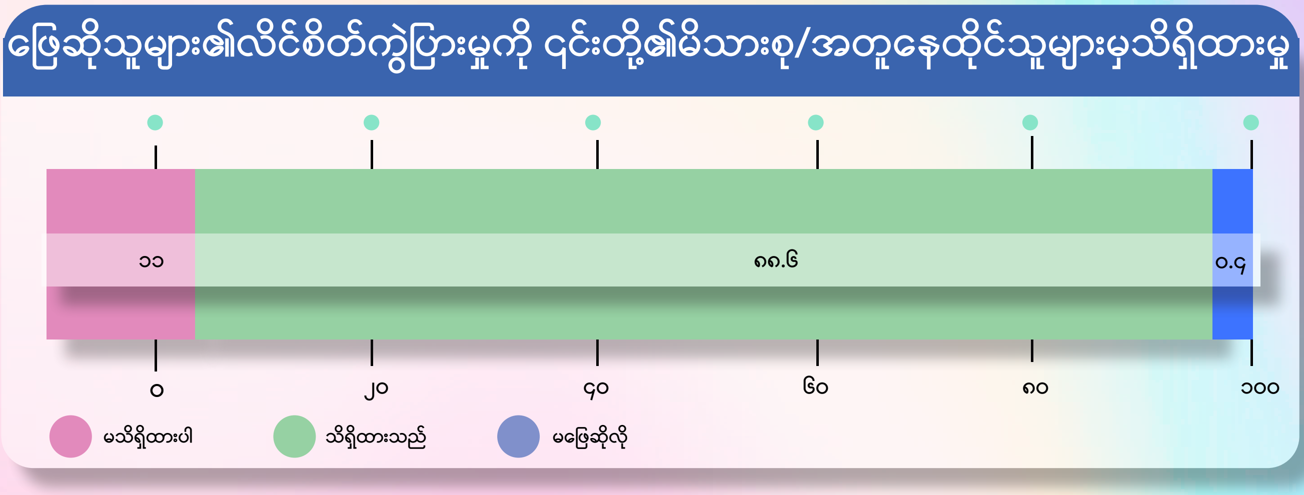

ပုံ ၃.၁ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုအား အတူနေသူများမှ သိရှိထားမှု

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ထက်ဝက်ကျော် (၅၃%) တို့က ၂၀၂၁ ခုနှစ် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့နှင့်အတူနေထိုင်သူများမှ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း/အကြမ်းဖက်ခြင်းကို ခံရဖူးကြောင်းတွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ မိသားစုမှခွဲခြားဆက်ဆံခံရသူများထဲတွင် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ ပြောင်းလဲဝတ်ဆင်နေထိုင်သူအမျိုးသမီးနှင့် ဂျဲန်ဒါကိုကျား/မတစ်မျိုးမျိုးဖြင့်တသမတ်တည်း မခံယူ ထားသူများက အများဆုံးပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

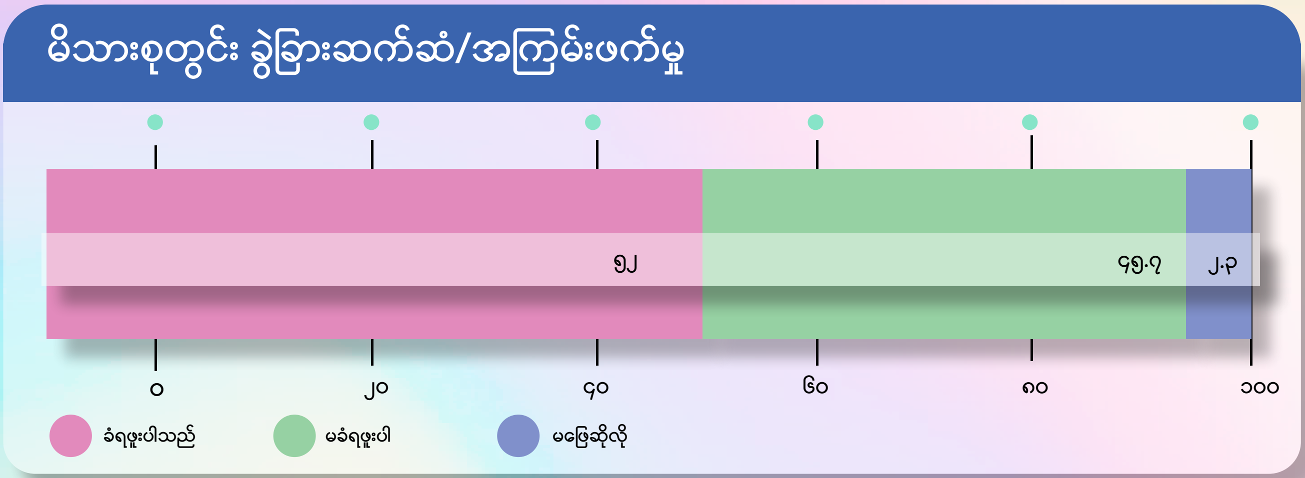

ပုံ ၃.၂ - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ မိသားစုတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်မှု

ထို့နောက် ၎င်းတို့ ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရသည့် ပုံစံများကို ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန်အတွက် အဖွင့်မေးခွန်း ဆက်လက်မေးမြန်းရာ မိသားစုတွင်းခွဲခြားဆက်ဆံမှုများသည် အောက်ပါတို့အများဆုံးပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

(၁) ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများသည် အဓိကအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုနှင့် လိင်ဝိသေသဖော်ပြမှုကြောင့် မိဘများ/ အုပ်ထိန်းသူများ၏ရိုက်နှက်ဆုံးမခြင်း၊[xvii] ညီအစ်ကိုမောင်နှမများ၏ ရိုက်နှက်ရန်ရှာခြင်း[xviii] ကို ခံကြ ရသည်။

> *"ကိုက မိန်းမလျာကလည်းဖြစ်သေး၊ နိုင်ငံရေး က လုပ်တော့ မိသားစုကရော၊ အလုပ်ကရော မကြည် ဖြူတော့ဘူး၊ အလုပ်ကလဲထုတ်ခံရရော၊ အိမ်ကိုပိုက် ဆံရှာမပေးနိုင်... အိမ်ပေါ်ကလဲ နှင်ချခံရတယ်... နှင် မချခင်တုန်းက နေ့တ ဓူဝရိုက်နှက် ခံရတာလဲ မျက် ကွင်းတွေပါညိုတယ်"*
>
> *LHRD0801၊*
>
> **ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်**

အဓိကအားဖြင့် အာဏာသိမ်းမှုနှင့် စီးပွားရေး အကြပ်အတည်းများကြောင့် ဝင်ငွေနည်းပါးလာပြီး မိသားစုကို ပြန်လည် မထောက်ပံ့နိုင်သဖြင့် မိသားစုဝင်များမှငြိုငြင်ခြင်းကို ခံကြရခြင်းဖြစ်သည်။

အချို့သောဖြစ်စဉ်များတွင် နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ် မှုနှင့် တရားဥပဒေမစိုးမိုးမှုကိုအခွင့်ကောင်းယူ ပြီး မိသားစုဝင်များ၊ တစ်ဖက်ဆွေမျိုးများက လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ဖိနှိပ်ခြိမ်းခြောက် ခြင်း၊ ရဲနှင့် စစ်တပ်ထံတိုင်ကြား၍ပင် ဖမ်းခိုင်း သည့်ဖြစ်စဉ်များ[xix] လည်းရှိနေသည်ကို တွေ့ရ သည်။ အခြားပြင်းထန်သောဖြစ်စဉ်များတွင် အရာဝတ္ထု ပစ္စည်းများအသုံးပြု၍ ဖြေဆိုသူများအား တုတ်များဖြင့် ရိုက်နှက်ခြင်း၊ ဓါးဖြင့်လိုက်ထိုးခြင်း၊[xx] ပုဆိန်ဖြင့်လိုက်ပေါက်ခြင်း[xxi] စသည်တို့အထိပါ ပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

(၂) နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏မိသားစုဝင်များသည် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လိင်စိတ်ခံယူမှုနှင့် လိင်ဝိသေသပေါ် မူတည်ပြီး "ယောကျ်ားချင်းကြိုက်နေတာ"၊ "မိန်းမချင်းကြိုက်နေတာ"၊ "ကျက်သရေမရှိဘူး"၊ "ယော ကျ်ားကယောကျ်ားလိုမနေဘူး" စသဖြင့် ဆူပူကြိမ်းမောင်းခြင်း၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အသုံးအနှုန်းများ ဖြင့်[xxii] ဆဲဆိုခြင်း တို့ကိုလည်း ပြုလုပ်ကြောင်းသိရသည်။

(၃) စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု

ဖြေဆိုသူများအနက် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲဝတ်ဆင်နေထိုင်သူများသည် ၎င်းတို့၏ ဝတ်စား ဆင်ယင် နေထိုင်ပုံများကို မိသားစုဝင်နှင့် ညီ အစ်ကိုမောင်နှမများမှ ကန့်သတ်ခြင်း၊ အဓမ္မပြုပြင်ပြောင်း လဲစေခြင်းတို့ကို ခံကြရသည်။ မိမိ၏လိင်စိတ်ခံယူမှုအပေါ် မိသားစုဝင်များကလက်မခံပဲ အိမ်မှနှင်ချ ခြင်း၊[xxiii] နိုင်ငံရေးတွင်တက်ကြွစွာ ပါဝင်သည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများနှင့် အကျဉ်း ကျပြီးပြန်လည်လွတ် မြောက်လာသော လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် မိသားစု၏ ပစ်ပယ်ခြင်း၊ အိမ်ပေါ်မှ နှင်ချခြင်း[xxiv] တို့ကို လည်းတွေ့ရသည်။

၃.၁.၂ ပညာရေးကဏ္ဍ

(၁) ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ပညာရေး ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်မှု

အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ပညာရေးရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်မှုအခြေအနေကို မေး မြန်းရာ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူ၏ ထက်ဝက်ကျော်ခန့် (၅၆%)တို့သည် အာဏာ သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှနေ၍ပေးအပ်နေသော ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူလက် လှမ်းမှီနိုင်ခြင်းမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

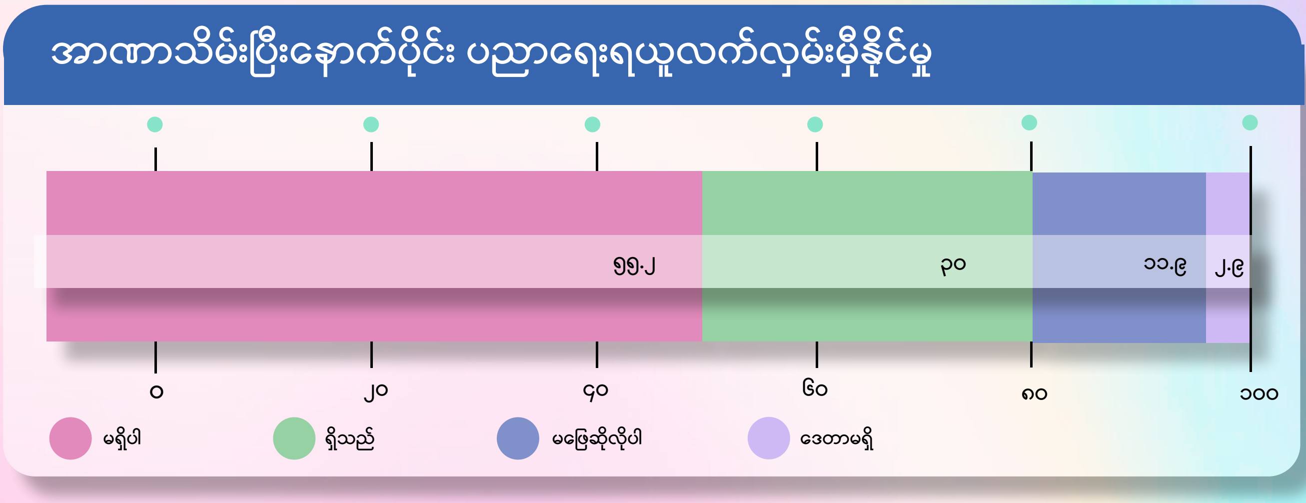

ပုံ ၃.၃ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ပညာရေးရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်မှု

ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်ခြင်းမရှိသည့် ၃၁% တို့ကို လက်လှမ်းမမှီနိုင်ရခြင်း၏အကြောင်းရင်းများအား ဆက် လက်မေးမြန်းရာအောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရသည်။

ပညာရေးလက်လှမ်းမှီမှုမရှိသည့် ဖြေဆိုသူများအနက် အများစု (၃၃%)တို့သည် စိတ်မဝင်စားသော ကြောင့်ဖြစ်ပြီး၊ ကျန် ၃၀% တို့မှာ အခြားသောအကြောင်းအရင်းများဖြစ်ကာ၊ ၂၅% တို့မှာ အချိန်မပေး နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်ပြီး၊ ၁၁% တို့မှာ သင်ကြားရန်အရင်းအမြစ်မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုဖြေဆိုထား ကြသည်။ အခြားအကြောင်းရင်းများတွင် - ရှောင်တိမ်းထွက်ပြေးနေရသောကြောင့်၊ အကျဉ်းကျနေ သောကြောင့်၊ CDM လုပ်ထားသောကြောင့် စသဖြင့် အများဆုံးပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

(၂) ပညာရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရမှု

ထို့နောက် ဖြေဆိုသူများအား ၎င်းတို့အနေဖြင့် ပညာရေးကဏ္ဍအတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရ ခြင်းရှိ/မရှိ မေးမြန်းရာ ၁၃.၅% တို့က ရှိသည်ဟုဖြေဆိုထားသည်။ ၎င်းသည် ပညာရေးရယူ လက်လှမ်း မှီနိုင်မှုရှိသော ဖြေဆိုသူ၏ ထက်ဝက်နီးပါးခန့် (၄၅%) ဖြစ်သည်။ ရှိသည်ဟု ဖြေဆိုသူအများစုမှာ မုံရွာ မြို့နယ်၊ တောင်ကြီးမြို့နယ်၊ ညောင်ရွှေမြို့ နယ်၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်နှင့် ရန်ကုန်မြို့ တို့မှဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

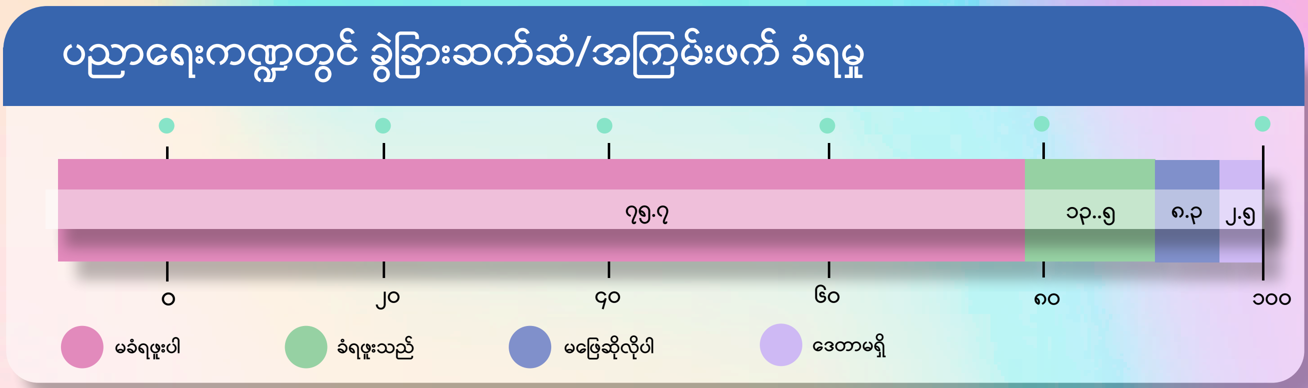

ပုံ ၃.၄ - အာဏာသိမ်းပြီး ပညာရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှု

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်သူများကို ဆက်လက်မေးမြန်းရာ တစ်တန်းတည်း ကျောင်းသား/ကျောင်းသူများနှင့် အခြားသူများ (ကျောင်းတွင်းဝန်ထမ်းများ၊ ကျောင်း တွင်း လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းများ) စသည်တို့က အများဆုံးဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ထို့နောက် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား အဖွင့်မေးခွန်းဖြင့် ၎င်းတို့ ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရသည့်ပုံစံကို ဆက်လက်မေးမြန်းရာ ခွဲခြားခံရသူအများစုက အမည်ပြောင်များ၊ အောက်လုံးများသုံးနှုန်းပြီး စနောက် ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၊ လှောင်ပြောင်ခြင်း စသည့် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု[xxv] ၊ လူလူချင်းလေးစားစွာမ ဆက်ဆံပဲ နှိမ်ချခြင်း၊ ဖယ်ကြဉ်ခြင်း စသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု[xxvi] ၊ စသည်တို့ပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ယင်းသို့ခွဲခြားခံရပုံကို အောက်ပါ မိတ္ထီလာမှ ဖြေဆိုသူတစ်ဦး၏ ဖြစ်စဉ်အား နမူနာကြည့်ရှု၍ လေ့လာ နိုင်သည်။

"ကိုယ်က Transman ပါ။ ကျောင်းက မြန်မာစာ နောက်ဆုံးနှစ်။ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဆန္ဒပြတာ တွေ... CDM ကိစ္စတွေမှာ အားတက်သရောပါဝင်ခဲ့တယ်... လိုက်ဖမ်းလို့ တခြားနယ်အထိပါ ပြေးခဲ့ရပြီး အိမ်ခနပြန် အလာမှာ ဘယ်ကသတင်းရတယ် မသိဘူး ဝင်ဖမ်းတာ ထောင်ထဲမှာ ၅ လနေခဲ့ရတယ်... နေ့တိုင်း ပါးအရိုက် ခံရတယ် ထောင်ထဲမှာ... PDF တွေနဲ့အဆက်အသွယ်ရှိလား အတင်းမေးတာ တကယ်လဲ မရှိခဲ့တော့ အမှုကြီး ကြီးမားမားမတပ်ခံရပဲ ခံဝန်နဲ့ပြန်လွတ်လာတယ်... ပြန်ထွက်လာတော့ ကိုယ့်ဘဝ ဆက်လက်ရပ်တည်ရေး အတွက် ဘွဲ့မရလို့မဖြစ်တော့ ကျောင်းဆက်တက်မယ်ဆိုပြီး တက်တော့... အတန်းဖော်နဲ့ ဆရာ/ဆရာမတွေက 'သူက ထောင်ကျဖူးတယ်.... ဒုစရိုက်ကောင်' ဆိုပြီး ရှေ့တစ်မျိုး၊ နောက်တစ်မျိုး ပြော၊ ခွဲခြားဖယ်ကြဉ်တယ်... အပြစ်ရှိတဲ့သူတစ်ယောက်လိုအမြဲဆက်ဆံတယ်... နေ့ တိုင်း အဲလိုပြောခံရတော့ ကျောင်းကို ဆက်မတက်တော့ ပဲ နားပစ်လိုက်တယ်.... ခုတော့ ကြိုးစားပမ်းစား အလုပ်လေးလိုက်လျှောက်ပြီး ဖုန်းဆိုင်တစ်ခုမှာ အရောင်း ဝန်ထမ်းပဲ လုပ်တော့တယ်"

LHRD0802၊

ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသား၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်

၃.၁.၃ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ

ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်မှု အကြောင်းမေး မြန်းရာ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား ၎င်းတို့၏အတွေ့အကြုံအရအောက်ပါအတိုင်းဖြေဆိုထားသည်ကိုတွေ့ ရသည်။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ အနက် ၃၆% တို့က ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံခံရဖူးကြောင်း တွေ့ရသည်။

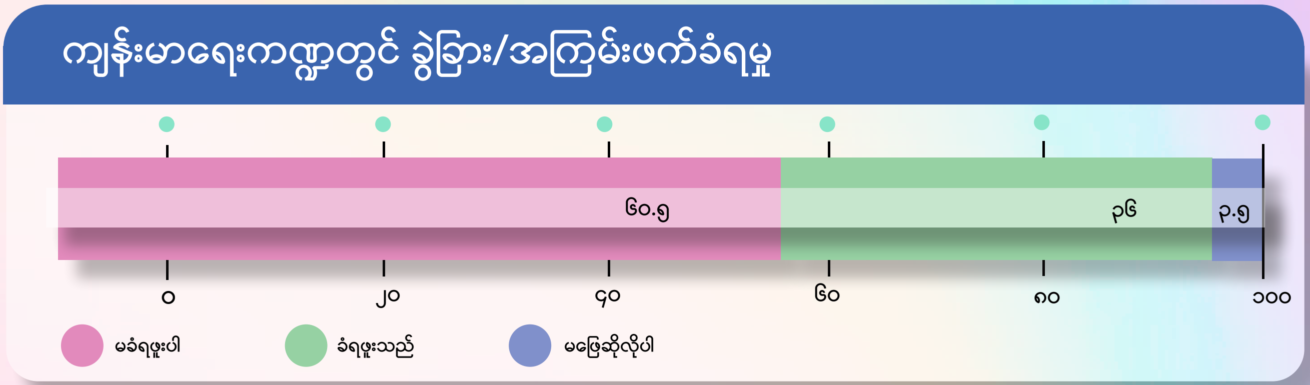

ပုံ ၃.၅ - အာဏာသိမ်းပြီး ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

ွခြားဆက်ဆံမှုကိုခံဖူးသည်ဟုဖြေဆိုထားသူများတွင် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲဝတ်ဆင်နေထိုင် သူ အမျိုးသမီးများ၊ HIV ပိုးဖြင့်နေထိုင်သူများ၊ အဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသူများနှင့် အကျဉ်းကျ လိင်စိတ် ကွဲပြားသူများက အများဆုံးဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

ထို့နောက် ခွဲခြားခံရဖူးသူများအား ၎င်းတို့၏ အတွေ့အကြုံကို ဆက်လက်မေးမြန်းခဲ့ရာ အောက်ပါအ တိုင်းတွေ့ရ သည်။ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲဝတ်ဆင်နေထိုင်သူများနှင့် ကျား/မဂျဲန်ဒါတသတ်မတ်တည်းခံ ယူ မဖော်ပြ သူများသည် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများ၏ လျှောင်ပြောင်စနောက်ခြင်း[xxvii]၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း[xxviii]၊ အထင်သေးသည့်ပုံစံဖြင့် ကြည့်ခံရခြင်းနှင့်[xxix] မ လေးမစားမချေမငံဆက်ဆံခြင်း နှင့် အော် ငေါက် ဆဲ ဆိုခြင်း[xxx] စသည့် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှင့် စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများခံရသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

> *"အော်…. ဒါဖြစ်နေတာလား အခြောက်မ က။ ဘာလို့ဆေး လာထုတ်နေသေးလဲ။ မြန်မြန် သေပြီး နောက်လူ တွေ ဒုက္ခ မပေးပါတော့နဲ့လား လို့ပြောခံရတာ"*
> **LHRD0312 - ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲ နေထိုင်သူ အမျိုးသမီး၊ ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်**

HIV ပိုးဖြင့်နေထိုင်သည့် လိင်စိတ်ကွဲ ပြားသူများသည် လွဲမှားသောယူဆချက်အစွဲ (stigma) ဖြင့် နှိမ်ချဆက်ဆံခံကြ ရသည်။ အဓိကအားဖြင့် ၎င်းတို့လိုအပ်သည့် ART ဆေးသွား ရောက်ထုတ်ယူသည့် အခါတွင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း များမှ မလျော်မကန်ဆက်ဆံခြင်းကို ခံကြရခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ဆက်ဆံမှုများ တွင် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက် မှု[xxxi]၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ[xxxii] အများဆုံး ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ထောင်တွင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် ထောင်အတွင်းတွင် ထောင်တွင်း ကျန်းမာရေး စောင့် ရှောက်မှုပေးသူများ၏ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကာယိန္ဒြေပျက်ပြားအောင် ထိပါးစော်ကား မှုများ[xxxiiii] ခံစားရသည်ကို တွေ့ရ သည်။

ထို့အပြင် အစိုးရဝန်ထမ်းများ CDM လှုပ်ရှားမှုကြောင့် အစိုးရဆေးရုံများတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြား သူများ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်အပေါ် သက်ရောက်ခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်[xxxiv] အချို့ကို လည်း လေ့လာတွေ့ ရှိရသည်။ ကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းများ CDM လှုပ်ရှားမှုကြောင့် HIV ပိုးဖြင့်နေထိုင် သည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ ဆေးဝါးများ

ထုတ်ယူရာတွင်လည်း နှောင့်နှေးကြန့်ကြာမှုများ၊ မလောက်င မှုများ ကြုံတွေ့ရကြောင်းအချို့ကဆိုသည်။[xxxv] PDF အဖွဲ့ဝင်လိင်စိတ်ကွဲပြားသူတစ်ဦးကမူ အထူးတ လည်ခွဲခြားဆက်ဆံရခြင်း မရှိသော်လည်း လိုအပ်သည့် ဆေးဝါးများ ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်မှုမရှိသည့် စိန်ခေါ်မှု အခက်အခဲများရှိကြောင်း ပြောပြထားသည်။ [xxxvi]
ထို့ကြောင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် တန်းတူညီမျှခွင့်၊ ဂုဏ်သိက္ခာ ဖြင့် ဆက်ဆံပိုင်ခွင့်၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ရယူလက်လှမ်းမှီပိုင်ခွင့်တို့ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနေရကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။

၃.၁.၄ စီးပွားရေးကဏ္ဍ

(၁) ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အလုပ်အကိုင်အခြေအနေ

အာဏာမသိမ်းမီနှင့် သိမ်းပြီးကာလများတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ အလုပ်အကိုင်အခြေအနေကို မေး မြန်းရာ ၅၆% တို့က ပြောင်းလဲမှုမရှိဟုဖြေဆိုထားပြီး၊ ၎င်းတို့အနက် ၅ ပုံ ၄ ပုံတို့မှာ ယခင်အလုပ်ကိုပင် ဆက်လုပ်နေခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ကျန် ၁ ပုံတို့မှာ ယခင်ကတည်းက အလုပ်မရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပါဝင်ဖြေဆိုသူ များ၏ ၄၀% တို့မှာ အလုပ်ပြုတ်သွားကြောင်းဖြေထားပြီး ၎င်းတို့အနက် ထက်ဝက်ကျော်ခန့်တို့မှာ အ လုပ်သစ်ရှာမရပဲဖြစ်နေပြီး ကျန်တစ်ဝက်တို့ကသာ အလုပ်သစ်ရှာတွေ့ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

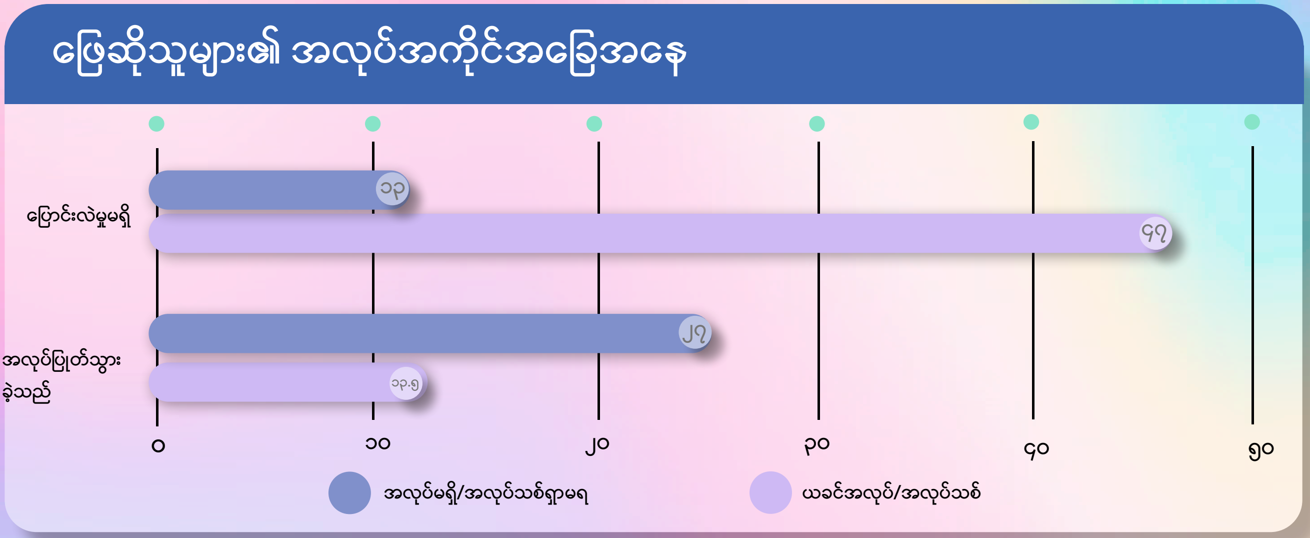

ပုံ ၃.၆ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဖြေဆိုသူများ၏ အလုပ်အကိုင်အခြေအနေ

(၂) ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ဝင်ငွေအခြေအနေ

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ ဝင်ငွေအခြေအနေကိုဆက်လက်မေးမြန်းရာ - အများစု (၈၂%) တို့က ဝင်ငွေလျော့ သွားသည်ဟုဖြေဆိုထားပြီး၊ ၁၀% တို့က ပြောင်းလဲမှုမရှိဟုဖြေဆိုထားကာ၊ ၅% တို့က ဝင်ငွေတိုးလာ သည်ဟုဖြေဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

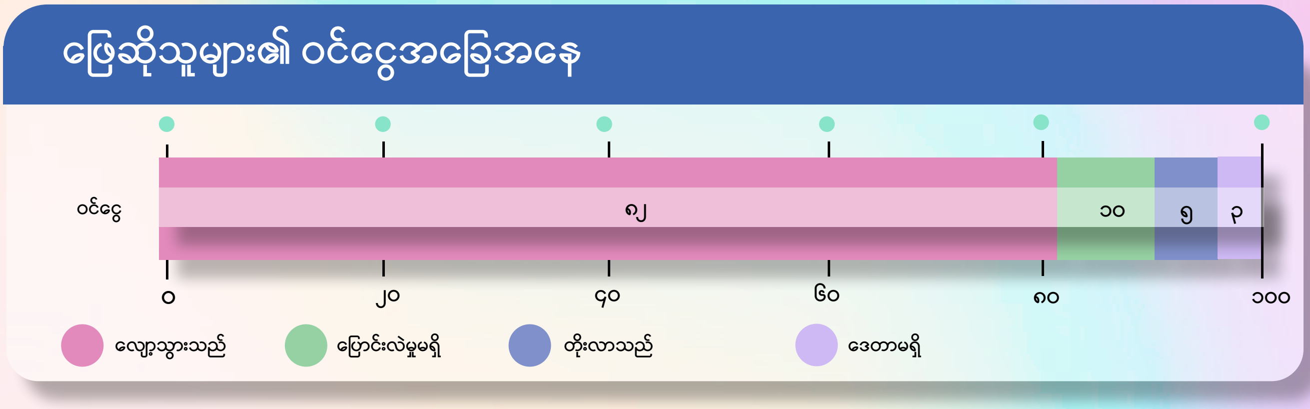

ပုံ ၃.၇ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဖြေဆိုသူများ၏ ဝင်ငွေအခြေအနေ

(၃) လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ခွဲခြား/အကြမ်းဖက် ခံရမှုများ

ထို့နောက် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ စီးပွားရေးနှင့် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းရှိ/ မရှိမေးမြန်းရာ ဖြေဆိုသူတို့၏ သုံးပုံတစ်ပုံကျော် (၃၇%) တို့ကခံရဖူးသည်ဟုဖြေဆိုထားပြီး၊ ၅၂% တို့မှာ မခံရဖူးပါဟုဖြေဆိုထားသည်။

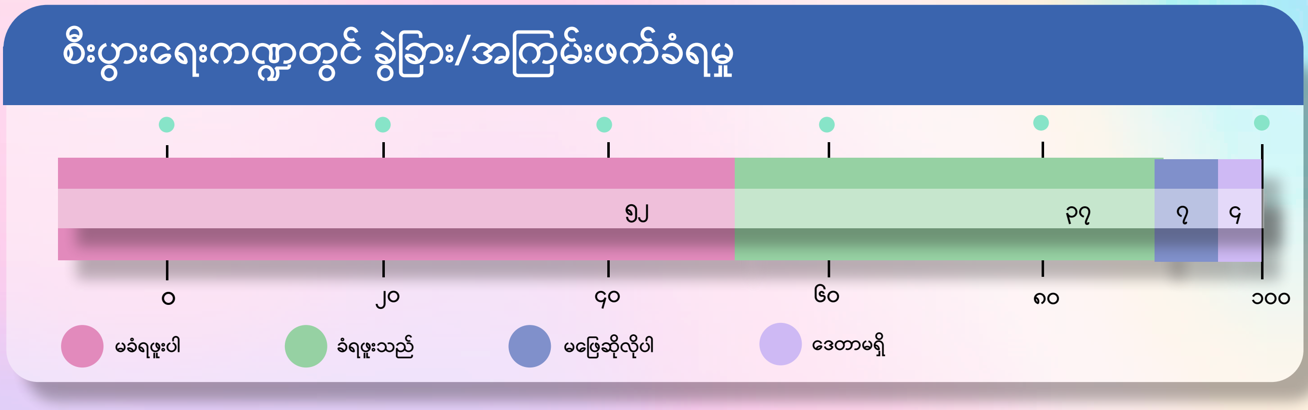

ပုံ ၃.၈ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဖြေဆိုသူများ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသည်ဟုဖြေဆိုထားသူများထဲတွင် - ပခုက္ကူ၊ မုံရွာ၊ ညောင်ရွှေ၊ ရန်ကုန်၊ မလှိုင်၊ မန္တလေး၊ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ လားရှိုးနှင့် မော်လမြိုင်မြို့တို့က အစဉ်လိုက် အများဆုံးပါဝင်သည်။ ၎င်း ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် ကျေးလက်နှင့် မြို့ပေါ် နေရာဒေသစသည်တို့၏ စီး ပွားရေးထွန်းကားမှု/မထွန်းကားမှု စသည့် အပေါ်မမူတည်ပဲ စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရ ခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။
ထို့နောက် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသည်ဟု ဖြေဆိုထားသူများအား ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ရသည့် ဖြစ်စဉ်များအ ကြောင်းဆက်လက်မေးမြန်းရာ အများစုမှာ လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကာ ယိန္ဒြေပျက်ပြားအောင် ထိပါးနှောင့်ယှက်မှုများ၊ ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်ခံရမှုများ အများဆုံး ပါဝင် ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများသည် ၎င်းတို့၏ လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကြောင့် လုပ်ငန်းခွင်အတွင်း လုပ်ဖော်ကိုင် ဖက်များမှ လှောင်ပြောင်ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ဖယ်ကြဉ်ခြင်းစသည့် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းနှင့်[xxxvii] အလုပ်ရှင်များ၏ လိင် ပိုင်းဆိုင်ရာ[xxxviii] နှင့် လုပ်အား အမြတ် ထုတ်ခြင်း[xxxix] စသည်တို့ကို ခံရသည့် အပြင်၊ အာဏာသိမ်းပြီး နောက်ပိုင်း စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များမှ စီးပွားရေး အကြပ်အတည်းကြောင့် ဝန်ထမ်းအင်အား လျှော့ချရာတွင် အကြောင်းပြချက်မရှိပဲ သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားသောကြောင့် သော်လည်းကောင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူဝန်ထမ်းများ ပစ်မှတ်ထား အလုပ်ဖြုတ်ခံရသည်။[xl]

“အာဏာသိမ်းတော့ ဆန္ဒပြတယ်... ပြန်လည်ခုခံရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွေမှာပါဝင်တယ်...အဲ့က စတာ ပဲ... အလုပ်ရှင်က ကိုယ်ဆန္ဒပြပွဲတွေလိုက်မှန်းသိတော့ ဒီ'အခြောက်မ'ကြောင့် ငါတို့လုပ်ငန်း ထိခိုက်လိမ့်မယ်ဆိုပြီး အလုပ်ကထွက်ခိုင်းတယ်... အိမ်ကလည်းလက်လုပ်လက်စားမို့ ကိုယ်ကဝင်ငွေမရှိတော့ အိမ်မှာ မထားဘူး .. အစထဲကအိမ်က ကိုယ်ကခြောက်နေလို့ဆိုပြီး အမြင်မကြည်ဘူးလေ...အဲလိုတွေစုပေါင်းပြီးတော့ အလုပ်က လည်းထွက်ရ၊ အိမ်ပေါ်ကလည်းနှင်ချခံလိုက်ရတယ်.... နောက်တော့သူငယ်ချင်းတွေဆီ အကူအညီခန တောင်း၊ သူတို့ အိမ်မှာခနနေခဲ့ပြီးအခုတော့ အချိတ်အဆက်နဲ့ PDF ထဲရောက်နေပါတယ်”

LHRD0803၊ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်

CDM ပြုလုပ်ထားသည်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်ဖော်ပြမှုရှိ ဖြေဆို သူများအနေဖြင့် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် ငြင်းဆို ခံရခြင်း[xli]နှင့် အလုပ်သစ်များ လျှောက်ထားရာတွင် အခက်အခဲများ ရင်ဆိုင်ရခြင်း၊[xlii]ဒေသတွင်း စစ်တပ် နှင့်ရဲ လုံခြုံရေးများက လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအား မတရားစစ်ဆေးပြီး ငွေကြေးနှင့် ပစ္စည်းများ ခေါင်းပုံဖြတ်သိမ်းယူခြင်း၊[xliii]ခြိမ်းခြောက်ခြင်း[xliv]နှင့် အကျပ်ကိုင်အမြတ်ထုတ်ခြင်း[xlv]စသည် တို့ကြောင့် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းကောင်းမွန်စွာ လုပ်ကိုင်နိုင်မှုအပေါ် ထိခိုက်မှုရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရဲ နှင့် စစ်သား များ၏ ညအချိန် စစ်ဆေးဖမ်းဆီးမှုများ ကြောင့် လိင်လုပ်သား LGBTQ များ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အပေါ် ထိခိုက်မှုရှိသည်ကိုလည်းတွေ့ရသည်။[xlvi]

“ကိုယ်က CDM လုပ်လိုက်တော့ အလုပ်ရှိဘူး...နောက် ဘယ်သူမှလဲထောက်ပံ့မဲ့သူမရှိတော့ စတိုးဆိုင်ဝင် ပြီး အ လုပ်လုပ်ရော... ကိုယ်ကနွဲ့တော့ ပိုင်ရှင်က မင်း ခြောက်နေ တာလားမေးတော့ ဟုတ်တယ်ဖြေလိုက် တာ နောက်ရက် ကျတော့အလုပ်ကိစ္စအကြောင်းပြ၊ အိမ်ခေါ်ပြီး မုဒိန်း ကျင့်တာ။ တခြားသူတွေပြောရင် CDM ကိစ္စတိုင်မယ်၊ အ လုပ်လဲထုတ်ပစ်မယ်ဆိုပြီး ခြိမ်းခြောက်ရော။ ကိုယ်က လည်း စိတ်အရမ်းတိုပြီး နှင့်ဟာနင် ဖြုတ်ချင်ဖြုတ်၊ မ ဖြုတ်ချင်နေ ငါကထွက် တယ်ဆိုပြီး ထွက်ချလာလိုက်တာ”

LHRD0914၊ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား၊ မုံရွာမြို့နယ်

"ကိုယ်က မိတ်ကပ်လိမ်းတဲ့အလုပ်ကိုလုပ်တယ်... ဆန္ဒပြပွဲတွေ မှာပါခဲ့ဖူးတယ် ဂါဝန်တွေဝတ်၊ ထိုင် မသိမ်း တွေ ဝတ်အလံတွေလွှင့်ပြီး ဒို့အရေးအော်ခဲ့ဖူးတော့ ကျွန်မရဲ့ပုံရိပ်တွေကို မြို့က လူတော်တော်များများက သတိထား မိကြတယ်... အဲထဲမှာ စစ် တပ်အသိုင်းအဝိုင်းဖြစ်တဲ့ကျွန်မ ဦးလေးလဲ ပါတာပေါ့.... ဒီလိုနဲ့ သာ မန်လိုပဲ ပွဲ တွေလိမ်းနေရင်းတစ်ရက်ကျတော့ စစ်တပ်က မင်္ဂလာဆောင်ပွဲတစ်ခု လာအပ်တယ်... ကျွန်မရဲ့ ဦးလေးဘက် က အမျိုးဆိုပါတော့...ကျွန်မကိုပြောတယ်.... နင်ငါ့သမီး မင်္ဂလာပွဲ ကိုအလကားလိမ်းပေး ရမယ်.... မလိမ်းပေး ရင် နင်ဆန္ဒပြပွဲမှာ ပါ ထားတဲ့ပုံတွေငါ့ဆီမှာရှိတယ်.. သက်သေနဲ့တကွ ဖမ်းခိုင်းလိုက် မယ်လို့ ခြိမ်းခြောက်လို့ လိမ်းပေးလိုက်ရတယ်"

LHRD0809၊ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူ အမျိုးသမီး၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်

ထူးခြားဖြစ်စဉ်တစ်ခုအနေဖြင့် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း စီးပွားရေးအခက်အခဲကြောင့် မော် လမြိုင်မှ လိင်တူချစ်သူ အမျိုးသားတစ်ဦး မိမိကိုယ်ကိုသတ်သေသွားသည့် ဖြစ်စဉ်ကိုလည်း တွေ့ရ သည်။[xlvii]

အထက်ပါဖြစ်စဉ်များကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင်လည်း သင့်တင့်သော အလုပ်လုပ်ကိုင်ပိုင်ခွင့်၊ တူညီသောလုပ်အားခရပိုင်ခွင့်၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အညီ ဆက်ဆံ ခံပိုင်ခွင့်တို့ ထိခိုက်ဆုံးရှုံးနေကြောင်း တွေ့ရသည်။

၃.၁.၅ အများပြည်သူကဏ္ဍ

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား အများပြည်သူနှင့် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုပေးသည့်ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အ ကြမ်းဖက်ခံရဖူးခြင်းရှိ/မရှိ မေးမြန်းရာ ၃၀.၆% တို့က ရှိပါသည်ဟုဖြေဆိုထားပြီး ၅၆% တို့က မရှိပါဟု ဖြေဆိုထားသဖြင့် ခွဲခြားခံရသူများသည် ဖြေဆိုသူအားလုံး၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံခန့်ဖြစ်သည်။

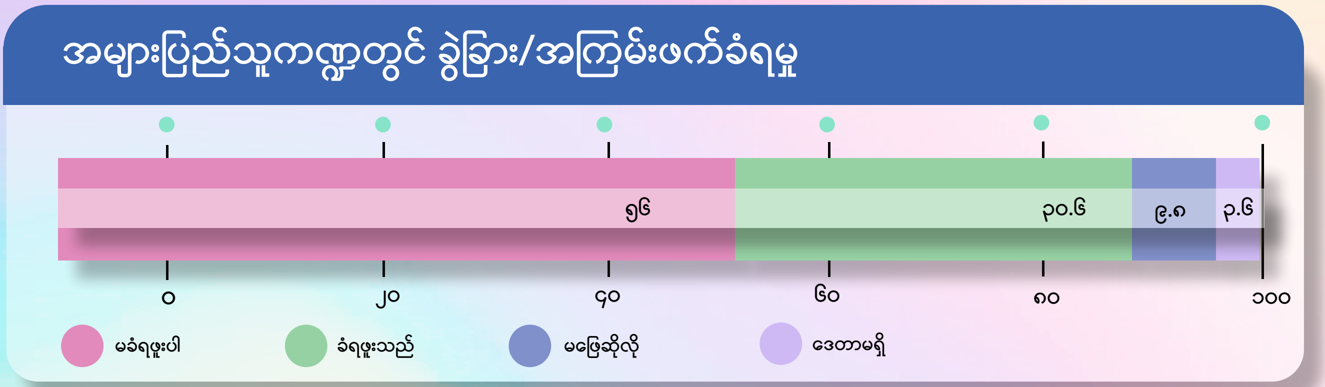

ပုံ ၃.၉ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဖြေဆိုသူများ အများပြည်သူ/အစိုးရဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

ထို့နောက် ယင်းသို့ ခွဲခြား/အကြမ်းဖက် ခံရသည့် နေရာဌာနများကို ပိုမိုသိရှိနိုင်ရန် မေးမြန်းခဲ့ရာ ဖြေဆို သူများသည် ထွေအုပ်ရုံးများ၊ လဝကရုံးများ၊ စစ်ဆေးရေးဂိတ်များနှင့် ဆေးရုံများစသည့် နေရာများတွင် အများဆုံး ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်ခံရသည့်နေရာများ

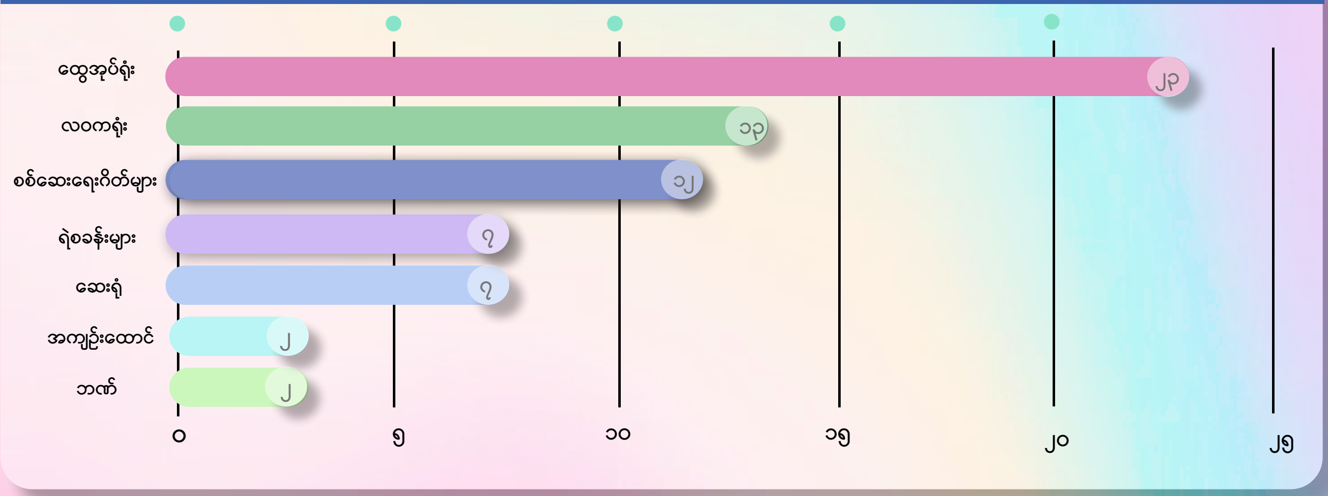

ပုံ ၃.၁၀ - အများပြည်သူကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရသည့်နေရာများ

"မှတ်မှတ်ရရ မြို့ထဲသွားတုန်း စကစ တပ်စွဲထားတဲ့ ကျောင်းရှေ့ကဖြတ်မိတော့ လူကိုခေါ်ပြီး စစ်ဆေးတာ၊ ယောကျ်ားလားမိန်းမလားမေးပြီး ရစ်တာ။ နောက်ပြီး ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန အစီအစဉ်နဲ့ ကိုဗစ်ဆေးတွေထိုး ပေးတော့ သွားထိုးတုန်းက။ မှတ်ပုံတင်နဲ့ဆိုတော့ ကိုယ့် ယောကျ်ားလေး နာမည်ကိုခေါ်ရော... ကိုယ်ကမိန်းမပုံ ဖြစ်နေတော့ ဟားတိုက်ပြီး 'အခြောက်တွေထိုးမပေးဘူး' လို့ ရုပ်တည်ကြီးနဲ့ပြောလို့ တကယ် ထိုးခွင့်မရခဲ့ဘူး"

LHRD0902၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင် သူအမျိုးသမီး၊ မုံရွာမြို့နယ်။

"ဆေးရုံတွေမှာဆိုရင်လဲ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေက လှောင်ပြောင်ကဲ့ရဲ့တာပေါ့... ပြီးတော့ ကိုယ်က LGBT လဲဖြစ်သလို မူဆလင်လဲဖြစ်တော့လေ... လဝကမှာ မှတ်ပုံတင်လျှောက်ထားတာ ကြာလှပြီ... မရသေးဘူး... အခုနိုင်ငံရေးတွေဘာတွေနဲ့ မှတ်ပုံတင်က လိုလာတော့ ထပ်သွားတော့လည်း ထုတ်မပေးဘူး... ခုအသက် သုံး ဆယ်ကျော်ပြီ မှတ်ပုံတင်ကိုမရှိသေးဘူး ဘဝက... မှတ်ပုံ တင်မရှိတော့ ဘယ်နေရာမှကောင်းကောင်းသွား မရဘူး မြို့ထဲ ဟိုနားသည်နားတို့ ကမ်းနားတို့ ပန်းခြံတို့ သွားထိုင်တာတောင် မှတ်ပုံတင်မရှိလို့မို့လို့ ရဲကင်းတွေဖမ်းပြီး စစ်တာ၊ ရစ်တာခံရတယ်"

LHRD0717၊ ဂျန်ဒါကိုနှစ်မျိုးတည်းအဖြစ်သတ်မှတ် မခံယူသူ၊ မော်လမြိုင်မြို့။

ထို့နောက် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ရသည့် ခွဲခြားခံရမှုဖြစ်စဉ်များကို ဆက်လက်မေးမြန်း ရာတွင် - အများစုမှာ ၎င်းတို့၏ လိင်ဝိသေသဖော်ပြမှုကွဲပြားခြင်းကြောင့် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက် မှု[xlviii]၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးစော်ကားမှု[xlix]နှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု[l]၊ ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ် ထုတ်ခံရမှု[li]တို့ အဓိကပါဝင်သည်။

"ထွေအုပ်ရုံးသွားတော့ ဝန်ထမ်းတစ်ယောက်က 'အခြောက်' ဆိုပြီး ရင့်သီးတဲ့စကားပြောတယ်.... ဖင်ပုတ် ခေါင်းပုတ် လုပ်ပြီး... ရင်သားတွေကိုကိုင်တာ... တူတူအိပ်မလားလို့လဲ ထိပါးရိပါးလာပြောတယ်... စာရွက်စာတမ်းကြေးပိုက်ဆံပို တောင်းတာခံရတယ်"

LHRD0904၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ မုံရွာမြို့နယ်

ခွဲခြားခံရသူများတွင် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်း လဲခံယူနေထိုင်သူများ၊ ဂျဲန်ဒါခံယူချက်တစ်သမတ် တည်းမဟုတ်သူများနှင့် ဘာသာခြား လိင်စိတ်ကွဲ ပြားသူများ အများဆုံးပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရပြီး နေရာဒေသအားဖြင့် - မုံရွာမြို့နယ်၊ ကျောက်ပန်းတောင်း မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ လားရှိုးမြို့နယ် နှင့် ရွှေဘိုမြို့နယ် တို့မှ ဖြေဆိုသူများက အများဆုံးခွဲခြား ခံရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

အထက်ပါဖြစ်စဥ်များအရ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် အများပြည်သူ/အစိုးရဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍတွင် လည်း လူ့အခွင့်အရေးများချိုးဖောက်ခံနေရကြောင်း မြင်သာသည်။

၃.၁.၆ တရားရေး ကဏ္ဍ

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား တရားရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းရှိ/မရှိ မေးမြန်းရာ တွင် ၂၈.၅% တို့က ခံရဖူးပါသည်ဟုဖြေဆိုထားပြီး ၅၈.၆% တို့က မခံရဖူးပါဟုဖြေဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရ သည်။

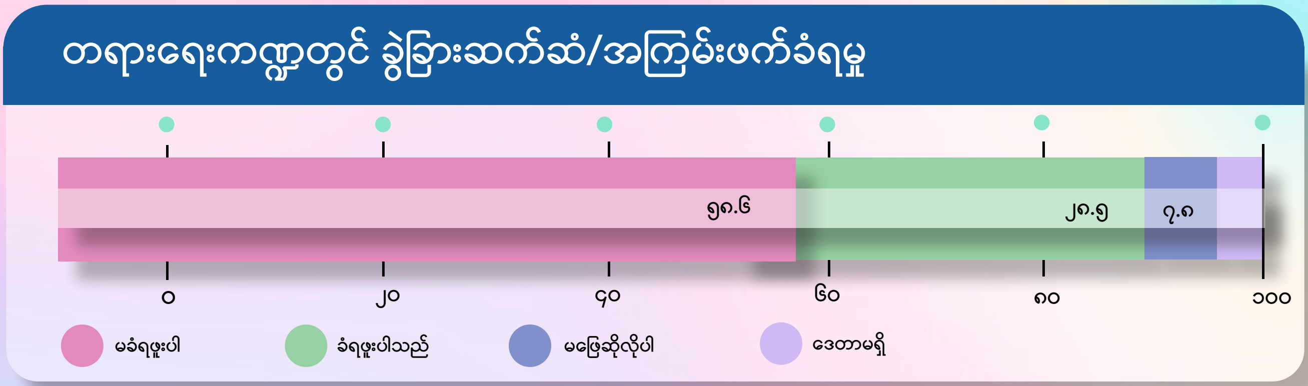

ပုံ ၃.၁၁ - အာဏာသိမ်းပြီး တရားရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

ထို့နောက် ၎င်းတို့ ခွဲခြား/အကြမ်းဖက် ခံရသည့် နေရာများကို ဆက်လက်မေးမြန်းရာ ရဲစခန်း၊ အချုပ်/အ ကျဉ်းထောင် နှင့် တရားရုံးများကို အများဆုံးဖြေဆိုထားကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။

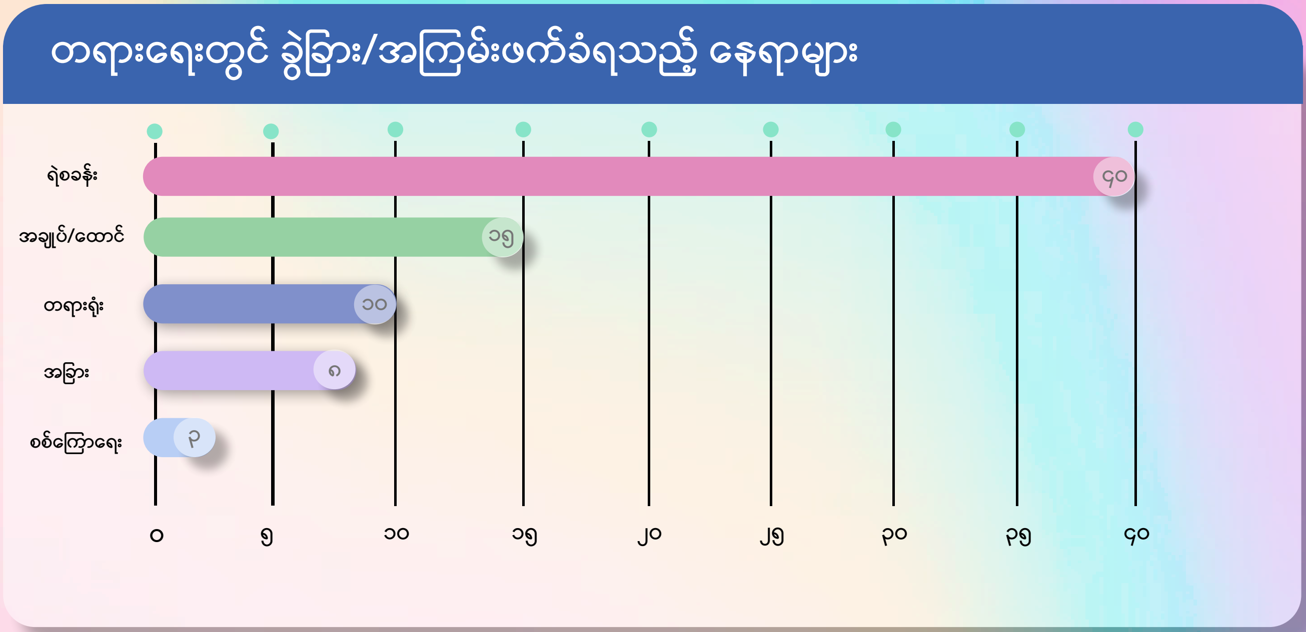

ပုံ ၃.၁၂ - တရားရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားမှု ကျူးလွန်သည့်နေရာများ

၎င်းတို့အား ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်သူများကို ဆက်လက်မေးမြန်းရာတွင် - ရဲနှင့်ရဲမေများ၊ စစ် ကောင်စီ တပ်သားများ၊ ပျူစောထီးအဖွဲ့ဝင်များ၊ တရားသူကြီး၊ ထောင်မှူး၊ ထောင်ဝန်ထမ်း၊ တရားရုံးစာ ရေး၊ ရှေ့နေ နှင့် ထောင်ဝန်ထမ်းများကို အများဆုံး ထည့်သွင်းဖော်ပြထားကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။

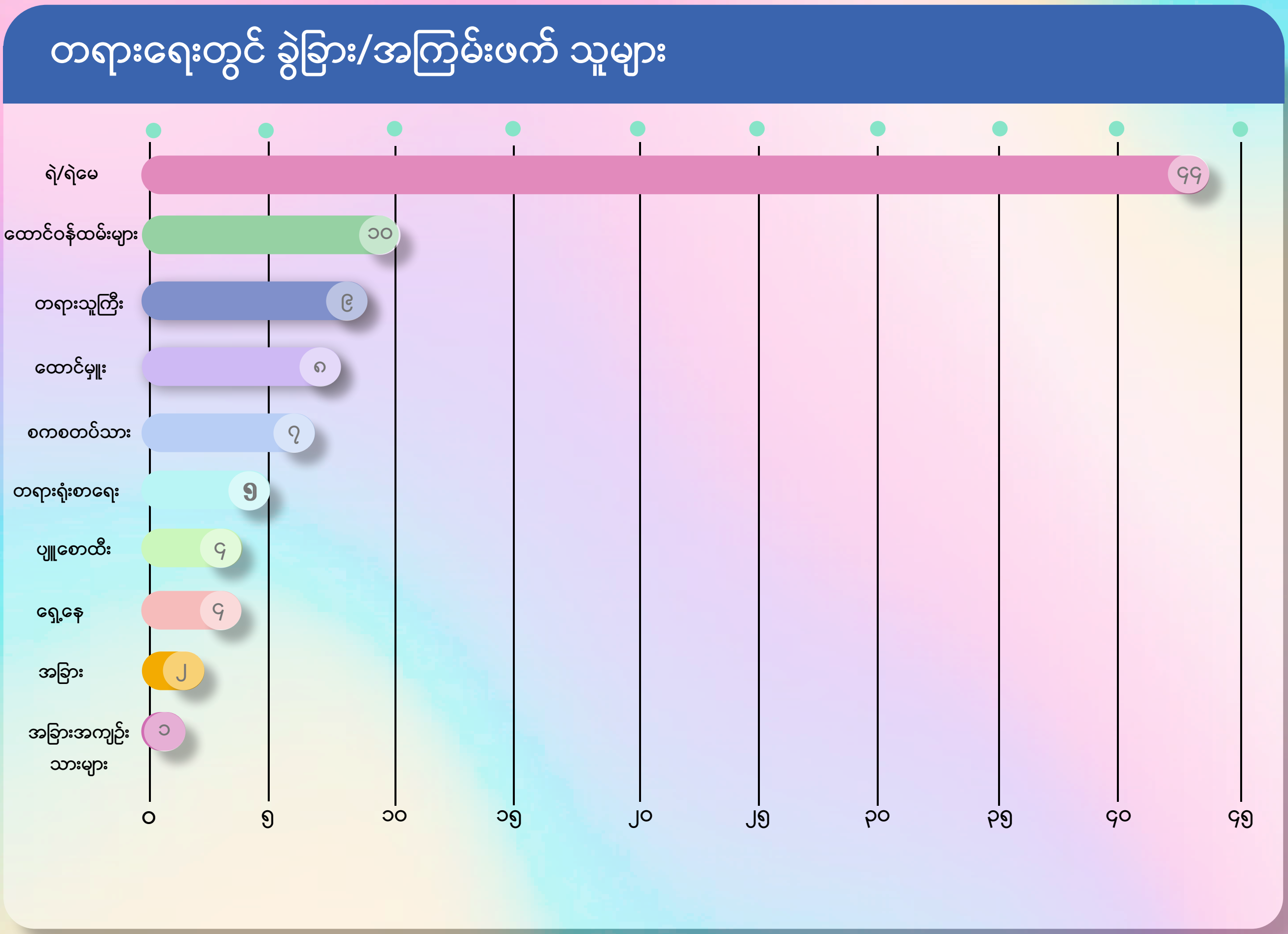

ပုံ ၃.၁၃ - တရားရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားမှု ကျူးလွန်သူများ

ထို့နောက် အဖွင့်မေးခွန်းဖြင့် ၎င်းတို့ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်ခံရသည့် ဖြစ်စဉ်များအား ဆက်လက်မေးမြန်း ရာတွင် - ဖြေဆိုသူများသည် အဓိကအားဖြင့် မတည်ငြိမ်သောနိုင်ငံရေးအခြေအနေများ၊ ဒေသန္တရလုံခြုံ ရေးစီမံချက်များစသည်တို့ကြောင့် မတရားဖမ်းဆီးခံရစဉ်၊ စစ်ဆေးခံရစဉ်တို့တွင် ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ ထိုသို့ဖမ်းဆီး/စစ်ဆေးခံရစဉ်နှင့် - အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် ဖမ်းဆီးမခံရသော်လည်း ထို တရားရေးနေရာဌာနများသို့ ဝန်ဆောင်မှုသွားရောက်ရယူရာတွင်[lii]- ၎င်းတို့ ၏ လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကြောင့် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ စိတ်ပိုင်း ဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးနှောင့်ယှက်မှု၊ အာဏာအလွဲသုံးစားပြုပြီး လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမြတ်ထုတ်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှု စသည်တို့ကိုကျူးလွန်ခံကြရသည်။ ကျူးလွန်ခံရသူများတွင် ဆန့်ကျင် ဘက်လိင်သို့ ပြောင်းလဲဝတ်ဆင်နေထိုင်သူများ၊ ကျား/မဂျဲန်ဒါတသမတ်တည်းမခံယူသူများနှင့် ဂျဲန်ဒါ ဖော်ပြမှု တသမတ်တည်းမရှိသူများက အများဆုံးပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပြီး အများစုက တစ်မျိုးထက်ပို သောအကြမ်းဖက်မှုကို ခံခဲ့ကြရခြင်းဖြစ်သည်။

ပထဝီနေရာဒေသအရမူ - စစ်ကိုင်းတိုင်းမှ မုံရွာ၊ ရွှေဘို၊ မကွေးတိုင်းမှ ပခုက္ကူ၊ မန္တလေးတိုင်းမှ မိတ္ထီလာ၊ မွန်ပြည်နယ်မှ မော်လမြိုင် စသည်တို့က အများဆုံးဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်၊ ညောင်ရွှေ၊ တောင်ကြီး၊ လားရှိုး၊ မြစ်ကြီးနား၊ မလှိုင်စသည့်မြို့နယ်များလည်း ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသဖြင့် ပဋိပက္ခသက်ရောက်ခံ ဒေသ များတွင် ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှုအများဆုံးဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။

လေ့လာမှု၏ဒုတိယအဆင့်ဖြစ်သည့် ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည်လည်း ဤ တရားရေးကဏ္ဍတွင် အများဆုံးပါဝင်နေခြင်းဖြစ်ပြီး ဖြစ်စဉ်ရုပ်လေ့လာချက်အသေးစိတ်ကို ဤ အစီရင်ခံ စာ၏ အပိုင်း ၃.၂ တွင် ဆက်လက်ဖော်ပြပေးထားသည်။

တရားရေးကဏ္ဍအတွင်း နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများတွင်- ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော၊ မ ကြားဝံ့မနာသာသော စကားလုံးများဖြင့် ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်း၊[liii]အမည်နာမတပ်၍ ခေါ်ဝေါ်ခြင်း၊ လှောင်ပြောင်ကဲ့ရဲ့ ခြင်း၊[liv]ဆဲဆိုကြိမ်းမောင်းခြင်း[lv]စသည်တို့ အများဆုံး ပါဝင်သည်။

စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများတွင် - အသက်အန္တရာယ်ကိုခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊[lvi]ငွေညှစ် ခြင်း[lvii]နှင့် ပစ္စည်းများသိမ်းဆည်းပြီး ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်ခြင်း၊[lviii]စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများတွင် ဖြေဆိုသူများအား ဖမ်းဆီးပြီး ပြစ်မှုများဝန်ခံလာအောင် မျက်နှာနှင့် ခန္ဓာကိုယ်များအား ရိုက်နှက်အပြစ်ပေးခြင်း၊[lix]အဝတ်အစားများအတင်းဆွဲချွတ်ခြင်း၊ ဆံပင် များအားထိုးညှပ်၍ ခေါင်းတုံး ရိတ်ပစ်ခြင်း[lx]၊ နေလှန်းခြင်း၊ အဝတ်ဗလာကျင်းပြီး ရေခဲရေများဖြင့် ပက် ခြင်း[lxi]နှင့် သွားများပင်ကျွတ်အောင်အထိ ရိုက်နှက်ခြင်း[lxii]စသည့် ခန္ဓာကိုယ်အားအပြင်းအထန်နာကျင် စေအောင် ညှဥ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း[lxiii]၊ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်စဉ်အတွင်း အစာရေစာဖြတ်၍အငတ်ထားခြင်း[lxiv]စသည်တို့ အဓိကပါဝင်သည်။

"၄ရက်၊ ၁၂လ ၂၀၂၁ ပေါ့၊ ကျွန်မ နေတဲ့ မြစ်ကြီးနား၊ ကြက်ပေါင်ခြံရပ်ကွက် နေအိမ် မှာရှိနေတုန်း အမှတ်၂ရဲစခန်းက နယ်ထိန်းရဲတွေနဲ့ ရပ်ကွက်လူကြီးကရောက်လာပြီး ကျွန်မကို နေအိမ်ဖောက် ထွင်းခိုးယူမှုမှာ သံသယရှိလို့ စစ်ဆေးမယ်၊ လိုက်ခဲ့ပါဆိုပြီး ခေါ်သွားတာ။ သက်သေအတိကျလဲ မရှိပဲ ကျွန်မကိုစွပ်စွဲတာ.... စခန်းမှာ ရဲသားတွေက ကျွန်မမျက်နှာကို အဝတ်စည်းပြီး ဝိုင်းဝန်းထိုး ကြိုပ်တာ၊ ကန်တာ.... 'AIDSဖြစ်နေတဲ့အခြောက်' ဆိုပြီး ရောဂါကူးကုန်ဦးမယ်.. လက်အိတ်ဝတ်ပြီး ထိုးကြစမ်းဆိုပြီး ဝိုင်းထိုးနှိပ်စက်တာ... အိမ်က ကျွန်မမိသားစု ART ဆေးလာပို့တာကိုလည်း ဆေး မတိုက်ပဲ ကြိုးတုပ်ပြီးထားတာ၊ ထမင်းမကျွေးဘူး... 'အခြောက်မ' ဆိုပြီး ရိုင်းရိုင်းစိုင်းစိုင်း ဆဲဆို လှောင်ပြောင်တာရောခံရတယ်... တရားလည်းအစွဲခံရတယ်၊ အမှုရင်ဆိုင်ရတယ်... သက်သေမ ခိုင် လုံတော့ အမှုကနေ ကျွန်မကွင်းလုံးကျွတ်လွတ်လာတယ်... ဒါက ပထမတစ်ခါ.. နောက် တစ်ခါကျတော့ ကိုယ်က စားဝတ်နေရေးအခြေနေအရမ်းကြပ်တည်းလို့ လိင်လုပ်သားလုပ်တာ ပေါ့... အဲ့မှာ ၂၀၂၂ ဒီဇင်ဘာလ ၂၅ ရက် ညနေ ၉ နာရီလောက်မှာ ဆိုင်ထဲမှာထိုင်နေတုန်း ကျွန်မတို့ မိန်းမလျာအုပ်စုကို ဝင်စီးပြီး သေနတ်ဒင်တွေနဲ့ခေါက်.... သေနတ်တေနဲ့ချိန်ပြီး 'ဘာမဟုတ်တာ လုပ်နေကြတာလဲ၊ ဘယ်သူ့ဆီက ခိုးဖို့လုပ်နေပြန်တာလဲ... ဟိုကောင် မင်းအရင်နှစ်က ငါတို့စခန်းမှာ အမှုဖြစ်ဖူးတယ်မလား... အဲတုန်းကရိုက်ခံထားရတာ မမှတ်သေးဘူးလား၊ ကောင်းကောင်းနေနော်.. နောက်တစ်ခါ အမှုနဲ့ စခန်းထပ်ရောက်လာလို့တော့ အသေပဲ ကောင်းကောင်းဆုံးမရမယ်' ဆိုပြီး ခြိမ်းခြောက်တာခံခဲ့ရပါတယ်"

LHRD1002၊ ကျား/မဂျဲန်ဒါနှစ်မျိုးလုံးခံယူသူ၊ မြစ်ကြီးနားမြို့။

"တန့်ကြည်တောင်... ကျွန်းချောင်းမြို့ရဲစခန်းမှာ... လူကိုလဲဖမ်းသေး... သူတို့ပြန်ပစ်ခံရမှာလဲ ကြောက် တော့ ကျွန်မကို လူသားဒိုင်းအဖြစ်အသုံးပြုတာခံခဲ့ရတာ... နှိပ်စက်ခံခဲ့ရတယ် ကျွန်မကို သူတို့ ကိုယ်ထိလက် ရောက် ထိုးကြိတ်တယ်... လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာလည်းစော်ကားပြီးပြောခံရတယ်... မြေကြီးပေါ်ဒူးထောက်ခိုင်းပြီး နာရီပေါင်းများစွာ နေပူထဲမှာ ကျွန်မကိုနေလှန်းထားပြီး... ကျွန်မမူးလဲ သွားတော့ ရေနဲ့ပြန်လောင်း၊ ပြီး နေ ပြန်လှန်းနဲ့ နှိပ်စက်ခဲ့ကြတာ"

LHRD1101၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ ပခုက္ကူမြို့နယ်

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးနှောင့်ယှက်မှု၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်မှု နှင့် အကြမ်းဖက်မှုများတွင် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူအမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသမီးဂျဲန်ဒါဖော်ပြမှုရှိသော လိင် တူချစ်သူအမျိုးသားများအား ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းများ လှစ်လှပ်ပြစေခြင်း၊ ရင်သားနှင့် တင်ပါးများ ကို ကိုင်တွယ်ကြည့်ခြင်း[lxv]နှင့် အာဏာအလွဲသုံးစားပြု၍ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်ခြင်း[lxvi]စသည်တို့ မှသည် အလိုမတူပဲ တစ်ဦးချင်း မုဒိန်းကျင့်ခြင်း[lxvii]၊ အုပ်စုဖွဲ့၍ မုဒိန်းမှု ကျူးလွန်ခြင်း[lxviii]တို့အထိ ပြင်းထန် စွာကျူးလွန်မှုများ ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

“စစ်ဆေးရေးဂိတ်မှာ လူရွေးပြီးတော့ ကျွန်မကိုပဲခေါ်တယ်... မှတ်ပုံတင်ပြခိုင်းတယ်... နောက်ဖေး ထဲကို ခေါ်သွားပြီး သူတို့ရဲ့ဟာကို စုပ်ခိုင်းတယ်... သေနတ်တွေပါတဲ့ စကစအဖွဲ့ဝင် ၃ ယောက်အရပ် ဝတ်နဲ့... သူတို့က ကျွန်မကို ထပ်ချုပ်ပြီး မုဒိန်းကျင့်ဖို့လုပ်တော့ ကျွန်မလဲ မသတီတာနဲ့ ကျွန်မမှာ HIV ရှိတယ်လို့ပြော ပစ်လိုက်တာ... ကျွန်မကို ပါးသုံးလေးချက်လောက်ရိုက်ပြီးမှ ပြန်လွှတ်ပေးလိုက်တာ”

LHRD0910၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ မုံရွာမြို့နယ်

“၂၀၂၁၊ ၁၁ လ ပိုင်းမှာ ဝင်ဖမ်းတယ် သူ့ကို... လက်ပြန်ကြိုးတုပ်ဖမ်းပြီး မြို့တော်ခန်းမစစ်ကြော ရေးကိုပို့တယ်... စစ်ကြောရေးမှာ ရိုက်နှက် စစ်ဆေးတာများ မျက်နှာကို လူရုပ်မထွက်တဲ့အထိ ဖြစ် ခဲ့တယ်။ တင်ပါးကို ဝါးဆစ်ပိတ်နဲ့ရိုက်တာ အသားတောင် လန်တယ်တဲ့၊ သွေးတွေထွက်လို့ ထိုင်လို့ တောင်မရရှာဘူး။ ရင်သားကို ကြက်ပေါင်ကွင်းနဲ့ပစ်တာ၊ မီးစနဲ့ထိုးတာ။ ပြီးတော့ ဖင်ပြောင် အောင်ခါးတောင်းကြိုက်ခိုင်း၊ စစ်တဲ့တိုက်ရှေ့မှာထွက် ဘော်လီနဲ့ ဒူးထောက်ခိုင်းပြီး 'ယောကျ်ားပါ' လို့ အော်စမ်းဆိုပြီး အော်ခိုင်းတာ။ ပြီးတော့ သူ့ဓါတ်ပုံကိုရိုက်ပြီး 'ခေတ်သစ် သင်ဇာဝင့်ကျော်' ဆိုပြီး လိုင်းပေါ်တင်ပြီး အရှက်ခွဲတာ။ ဖင်ဝကိုလဲ နံပါတ်တုတ်နဲ့ ထိုး... ဆောင်းရာသီအေးအေး ကြီးမှာ ရေခဲရေနဲ့ပက်ပြီးစစ်ဆေးတာရော.. နောက် ဘာမှမတွေ့ပဲနဲ့ အကြမ်းဖက်တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေနဲ့ တရားစွဲတာ သူ့ကို.... ထောင်ကျသွားတော့လဲ အထဲမှာ ထောင်ဝန်ထမ်းက မုဒိန်းကျင့်တာ.. အိပ်နေရင် နှိုးပြီး စုပ်ခိုင်းတာတွေ... မခံရင် တုတ်နဲ့ရိုက် အညှိုမဲ့စွဲ.. တစ်ရက်ကျ အုတ်အော်သောင်းနင်းဖြစ်တော့ ထောင်ပိုင်ဆီရောက်တဲ့အထိ လို့ပြောတယ်... အဲ့နောက်ပိုင်း ထောင်ဝင်စာလည်း အရင်လို မတွေ့ရတော့ ဘူး.... အဖြစ်အပျက်ကလေ ကာယကံရှင်မပြောနဲ့၊ ပြန်သိရတဲ့ ကျွန်မတို့တောင် ရင်ကွဲလုမတတ်ခံစားရတယ်”

LHRD0907၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး(လက်ရှိထောင်တွင်း) ၏ အုပ်ထိန်းသူ၊ မုံရွာမြို့နယ်

၃.၁.၇ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍ

နိုင်ငံရေးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ ခွဲခြား/အကြမ်းဖက် ခံရခြင်းရှိ/မရှိ မေးမြန်းရာတွင် - ၃၅% တို့က ခံရဖူးပါသည် ဟုဖြေဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသဖြင့် ၎င်းသည် ဖြေဆိုသူအားလုံး၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံ ကျော်ဖြစ် သည်။

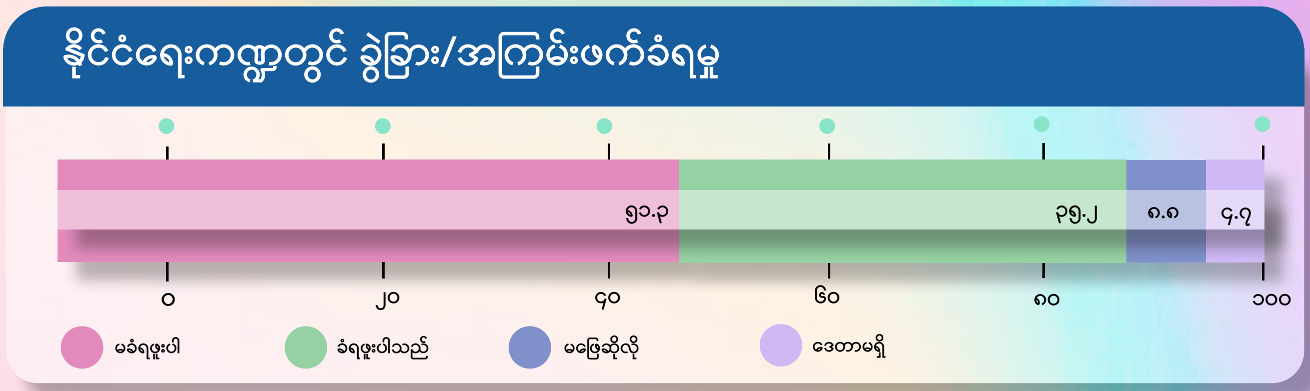

ပုံ ၃.၁၄ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက် နိုင်ငံရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

ထို့နောက် အဖွင့်မေးခွန်းဖြင့် ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ရဖူးသည့် ဖြစ်စဉ်များအကြောင်း ဆက်လက်မေးမြန်းရာ - ဖြေဆိုသူအများစုတို့သည် နိုင်ငံရေးကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းကြောင့် မတရားဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံ ရပြီး စိတ်ပိုင်း၊ ရုပ်ပိုင်းနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ခေါင်းပုံဖြတ်အမြတ်ထုတ်မှုများ၊ အဓိက ခံစားကြရကြောင်းတွေ့ရသည်။

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လှည့်လည်ဆန္ဒပြမှုတွင်ပါဝင်ခြင်း[lxix]ကြောင့် မီးသတ်ပိုက်များဖြင့်ထိုး၍ အင်အားသုံးဖိနှိပ်ဖြိုခွင်းဖမ်းဆီးခြင်း[lxx]၊ နံပါတ်တုတ်များဖြင့် ရိုက် နှက်ခြင်း[lxxi]မျက်ရည်ယိုဗုံးများဖြင့်ပစ်ခတ်ခြင်း[lxxii]နှင့် သေနတ်ဖြင့်လိုက်လံပစ်ခတ်ဖမ်းဆီးခြင်း[lxxiii]တို့ကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရကြောင်းဆိုသည်။ အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် ဆန္ဒပြမှုများတွင် ရပ်ကွက်သူ/ ရပ်ကွက်သားများ နှင့်အတူ တက်ကြွစွာပါဝင်ခြင်းကြောင့် နေအိမ်နှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများအား မီးရှို့ဖျက်ဆီး ခံရသည့်ဖြစ်စဉ် များ[lxxiv]ကိုလည်းတွေ့ရသည်။

ဖမ်းဆီးခံရသည့်အခြားသောအကြောင်းရင်းများတွင် သံပုံးတီးခြင်း[lxxv]၊ CDM လှုပ်ရှားမှု[lxxvi]အပြင် လူမှုကွန်ယက်သတင်းမီဒီယာ စာမျက်နှာများပေါ်တွင် စစ်ကောင်စီအား ဆန့်ကျင်သည့် အကြောင်းအရာများ ရေးသားဖော်ပြမှု[lxxvii]နှင့် NUG ကိုထောက်ခံကြောင်းပရိုဖိုင်းပြောင်းခြင်း[lxxviii]တို့ပါဝင်ပြီး ယင်းသို့ပြုလုပ် မိသောကြောင့် အင်အားသုံး၍ ဖိနှိပ်ဖြိုခွင်း/ဝင်ရောက်စီးနင်းခြင်း၊ ပိုင်ဆိုင်မှု ပစ္စည်းများအား မတရား အဓမ္မသိမ်းယူခံရခြင်း၊ မတရား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ခံရပြီး အချို့တို့မှာ လုံခြုံရေးအတွက် အိုးအိမ်စွန့် ခွာထွက်ပြေးရကြောင်း[lxxix]တွေ့ရသည်။

"ဆန္ဒပြပွဲမှာပါတယ်... Facebook ပေါ်မှာနိုင်ငံရေးစာတွေတင်တာ ရှဲလ်တာတွေရှိတော့ ဒလန်သတင်း ပေးခံရပြီး အိမ်ထဲအထိဝင်ဖမ်းခဲ့တာ... ဖမ်းဖမ်းပြီးချင်း ထောင်ထဲတန်းပို့တာ... 'မင်းကနိုင်ငံရေး သိပ်လုပ်ချင်တာပေါ့ ဟုတ်လား' ဆိုပြီး ရိုက်နှက်တယ်... ဆံပင်အရှည်ကို ညှပ်ပစ်တယ်... ရင်သား တွေကိုအကြမ်းပတမ်း ဖြစ်ညှစ်တယ်... ရေချိုးရင် တုံးလုံးချွတ်ချိုးခိုင်းတယ်... လိင်အကြမ်းဖက် တာတွေခံခဲ့ရတယ်... ၂ လ လောက်အထဲမှာနေခဲ့ရပြီး ကံကောင်းလို့ ခံဝန်နဲ့ပြန်လွတ်ခဲ့ပါတယ်"

LHRD0812၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်

ဆန္ဒပြမှုတွင်မပါဝင်သော်လည်း ဒေသတွင်း လုံခြုံရေး နှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးဥပဒေများ (ဥပမာ- ညမထွက်ရ ၁၄၄ အမိန့်)၊ ယောက်ျားလေးနှစ်ဦး ဆိုင်ကယ်အတူမစီးရစည်းကမ်း[lxxx]စသည်တို့ကြောင့် ဖမ်းဆီးခံရသည့်ဖြစ်စဉ်[lxxxi]အချို့လည်း ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရပြီး ယင်းသို့ နိုင်ငံရေးကဏ္ဍအတွင်း ခွဲခြား မှု/အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ဂုဏ်သိက္ခာ နှင့်အညီဆက်ဆံခံပိုင်ခွင့်၊ သတင်းမီဒီယာ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာလွတ်လပ်ခွင့်တို့အပေါ် များစွာ ထိခိုက်မှုရှိနေသည်။

"ညဘက် အပြင်ထွက်တာ ၁၀ နာရီကျော်သွားတာ...ညမထွက်ရအမိန့်ရှိတော့ သေနတ်နဲ့ပစ်ပြီး ဖမ်းတာ ခံခဲ့ရတယ်... သူငယ်ချင်း ၃ ယောက်ဆိုင်ကယ်နဲ့ရှေ့နောက်ခွစီးရင်းသွားကြတာကို ကိုယ် တစ်ယောက်ထဲ LGBT ပါသလိုဖြစ်တာ... ကံမကောင်းချင်တော့ ပစ်ဖမ်းတာက ကျည်က ကိုယ့် ပေါင်ကိုထိ... သူငယ်ချင်း တစ်ယောက်က ပုခုံးတစ်ချက်ထိ... ဆေးရုံပို့ပေးခဲ့တယ်... ကိုယ်က ၃ ယောက်ထဲမှာ ပိုက်ဆံမတတ်နိုင်တဲ့ အထဲပါတော့ အချုပ်ကျ၊ အမှုတပ်ခံရပြီးနောက်တော့ ထောင် ကျသွားတယ်... အလုပ်ကြမ်းတော်တော် လုပ်လိုက်ရတယ်...ခုက ခံဝန်နဲ့ပြန်လွတ်လာတာ"

LHRD0808၊ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်

အထက်ပါဖြစ်စဉ်များအားခြုံငုံသုံးသပ်ချက်အရ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် တန်းတူဆက်ဆံခံပိုင်ခွင့်၊ မျှတစွာ တရားစီရင်ခံပိုင်ခွင့်၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ စီရင်ခံပိုင်ခွင့်၊ ခုခံချေ ပ ပိုင်ခွင့် စသည်တို့ ဆုံးရှုံးနေကြောင်း တွေ့ရသည်။

၃.၁.၈ အုပ်ချုပ်ရေး ကဏ္ဍ

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်း ဖက်ခံရဖူးခြင်း ရှိ/မရှိ မေးမြန်းရာတွင် ၃၃.၇% တို့က ရှိသည်ဟုဖြေထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

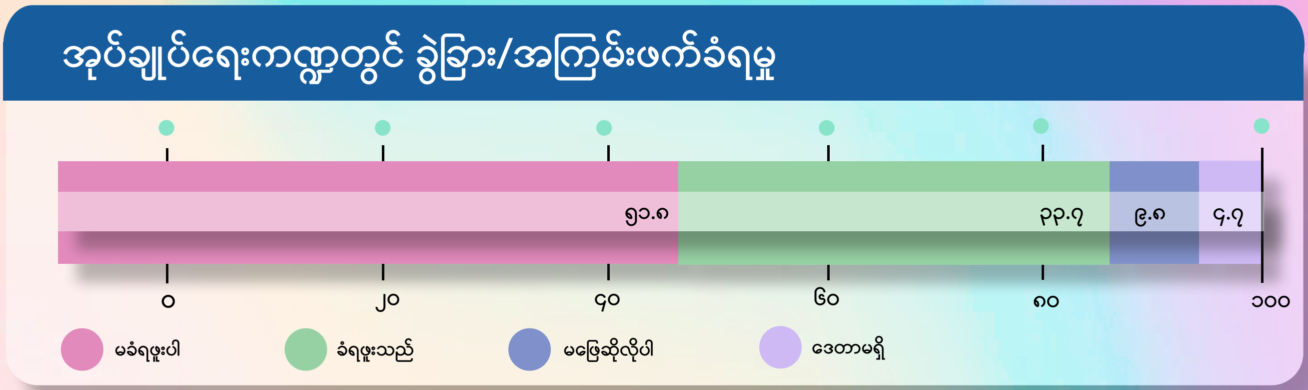

ပုံ ၃.၁၅ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက် အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

ထို့နောက် ဖြေဆိုသူများ အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍအတွင်း ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်ခံရသည့် ဖြစ်စဉ်များအကြောင်း ဆက်လက်မေးမြန်းရာ- အများစုတို့မှာ ၎င်းတို့၏ လိင်ဝိသေသ ဖော်ပြမှုအပေါ်အခြေခံပြီး နှုတ်ပိုင်းဆိုင် ရာ၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးစော်ကားမှုများ ခံကြရ ကြောင်းတွေ့ရသည်။

ဖြေဆိုသူများသည် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးများသို့ ဧည့်စာရင်းတိုင်ရန်နှင့် အခြားထောက်ခံစာများသွားထုတ်သည့်အခါတွင် - မွေးရာပါလိင်နှင့် ကိုက်ညီစွာမဝတ်ဆင်လျှင် ထောက်ခံစာများထုတ် ပေးမည်မဟုတ်ကြောင်း ပြော၍အကြပ်ကိုင်ခြင်း[lxxii]၊ ဧည့်စာရင်းမတိုင်လျှင် ဖမ်းဆီးမည်ဟု ခြိမ်း ခြောက်ခြင်း၊[lxxiii]လိင်စိတ်ကွဲပြားသူဖြစ်နေ၍ လိုအပ်သည်ထက် အထောက်အထားများပို၍ တောင်းခံ ခြင်း၊ အချိန်ဆွဲခြင်း၊ အခကြေးငွေများပို၍ကောက်ခံခြင်း၊[lxxxiv]မကောင်းသောနာမ်စားသုံး၍ ဆဲဆိုခေါ် ဝေါ်ခြင်း၊[lxxxv]လှောင်ပြောင်ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊[lxxxvi]အဝတ်အစားများဆွဲချွတ်၍ လှောင်ပြောင်အရှက်ခွဲခြင်း၊[lxxxvii]ရင်သား နှင့် တင်သားများကို ကိုင်ခြင်း၊[lxxxviii]လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမြတ်ထုတ်ခြင်း စသည့်အပြုအမူများ ကျူးလွန်ခံရကြောင်း ဆိုသည်။ အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် ရပ်ကွက်အတွင်း ဧည့်စာရင်းလာစစ်သည့်အခါ တွင်လည်း မှတ်ပုံတင်များ တောင်းကြည့်သည့်အခါ အပြင်ပုံ နှင့် အထဲပုံ မတူသဖြင့် အရစ်ခံရပြီး အခက် ကြုံကြရခြင်း[lxxxix]၊ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုကြောင့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ သံသယဖြင့်အမြဲစောင့်ကြည့် ပြီး အပြစ်တင်ပြောဆိုခြင်း[xc]၊ ထပ်မံဖမ်းဆီးရန်ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊[xci]ငွေညှစ်ခြင်း၊[xcii]ရပ်ကွက်အတွင်း လာမနေရန် မောင်းထုတ်ခြင်း၊[xciii]တစ်ရွာထဲသားများမှ ရွာပြင်သို့ နှင်ထုတ်ခြင်း[xciv]စသည့်ဖြစ်စဉ်များကို လည်းတွေ့ရသည်။

၃.၁.၉ လူမှုရေး ကဏ္ဍ

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား လူမှုရေး ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရဖူးခြင်း ရှိ/မရှိ မေးမြန်းရာ - ၃၃% တို့က ရှိပါသည်ဟုဖြေဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

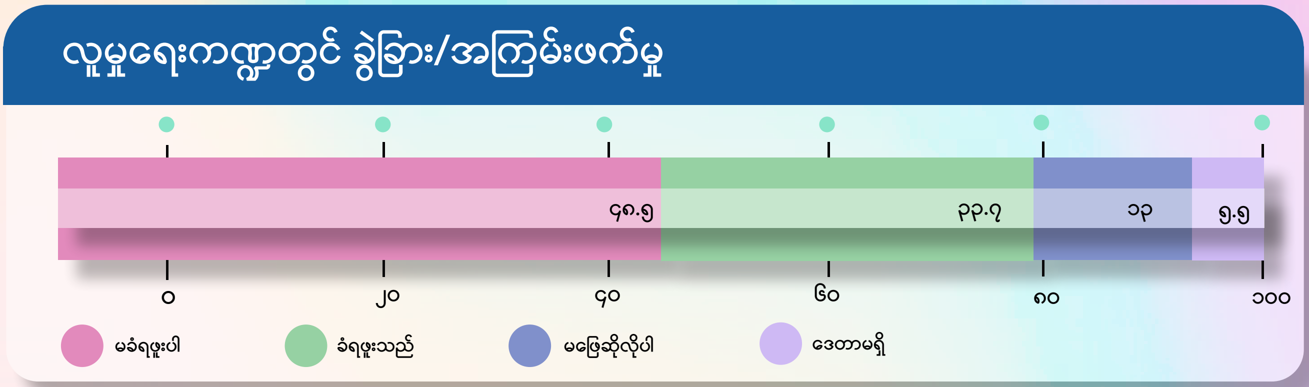

ပုံ ၃.၁၆ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက် လူမှုရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

ထို့နောက် ၎င်းတို့ ခွဲခြားဆက်ဆံ/အကြမ်းဖက်ခံရသည့် နေရာများကိုတစ်ခုထက်ပိုသောရွေးချယ်နည်း ဖြင့် ရွေးချယ်စေရန် အောက်ပါရလာဒ်အတိုင်းတွေ့ရသည်။

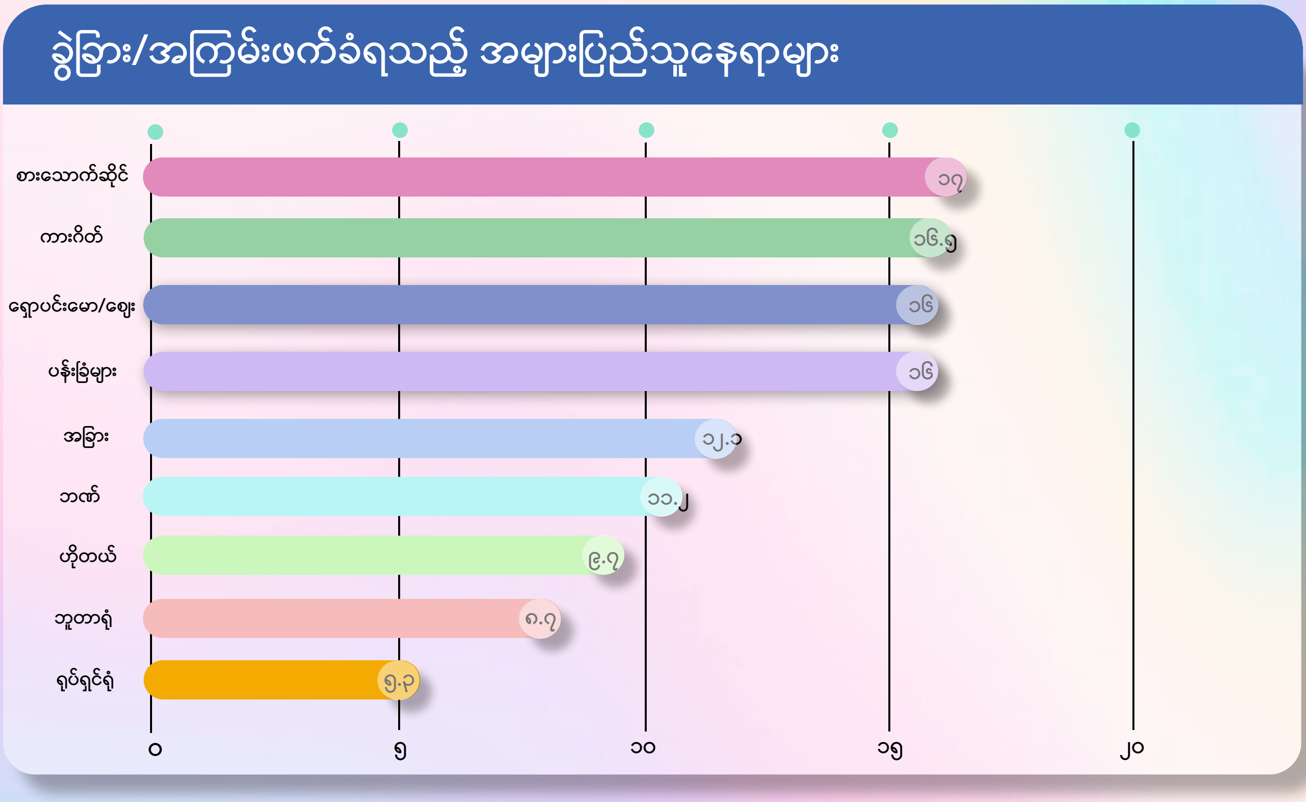

ပုံ ၃.၁၇ - လူမှုရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရသည့်နေရာများ

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် - စားသောက်ဆိုင်များ၊ ကားဂိတ်များ၊ ဈေးဝယ်ထွက်ရာနေရာများ၊ ပန်းခြံ များ၊ အများပြည်သူအပန်းဖြေရာနေရာများနှင့် အခြား (အများသုံးအိမ်သာများ၊ အွန်လိုင်းငွေလွှဲထုတ် သည့် ပြင်ပကိုယ်စားလှယ်နေရာများ၊ လမ်းသွားလမ်းလာစဉ် လမ်းမပေါ်) စသည့်နေရာတို့တွင် အများ ဆုံး ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများတွင် - ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား ၎င်းတို့၏ ဝတ်ပုံစားပုံ၊ အပြုအမူစသည့် လိင် ဝိသသေဖော်ပြမှုအပေါ်[xcv]နှင့် လိင်တူချစ်မြတ်နိုးသူနှင့်အတူနေထိုင်ခြင်း၊ လက်တွဲခြင်းစသည့် ၎င်းတို့၏ လိင်စိတ်ခံယူမှုတို့အပေါ် [xcvi]အခြေခံ၍ စနောက်လှောင်ပြောင်ခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်းစသည့် နှုတ်ပိုင်းဆိုင် ရာအကြမ်းဖက်မှုနှင့် အထင်သေးသောအမြင်များဖြင့်ကြည့်ရှုခြင်း၊ ဖယ်ကြဉ်ခြင်းစသည့် စိတ်ပိုင်းဆိုင် ရာအကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်ခြင်းတို့ အများဆုံးပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

၃.၁.၁၀ ဘာသာရေးနှင့်သက်ဝင်ယုံကြည်မှု ကဏ္ဍ

ဘာသာရေးနှင့် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုကဏ္ဍတွင်မူ ပါဝင်ဖြေဆိုသူတို့၏ ၁၅% တို့ကသာ ခွဲခြားဆက်ဆံ/အ ကြမ်းဖက်ခံရပြီး ကျန် ၇၂% တို့မှာ ယင်းသို့မကြုံတွေ့ဖူးခဲ့ကြောင်း ဖြေဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

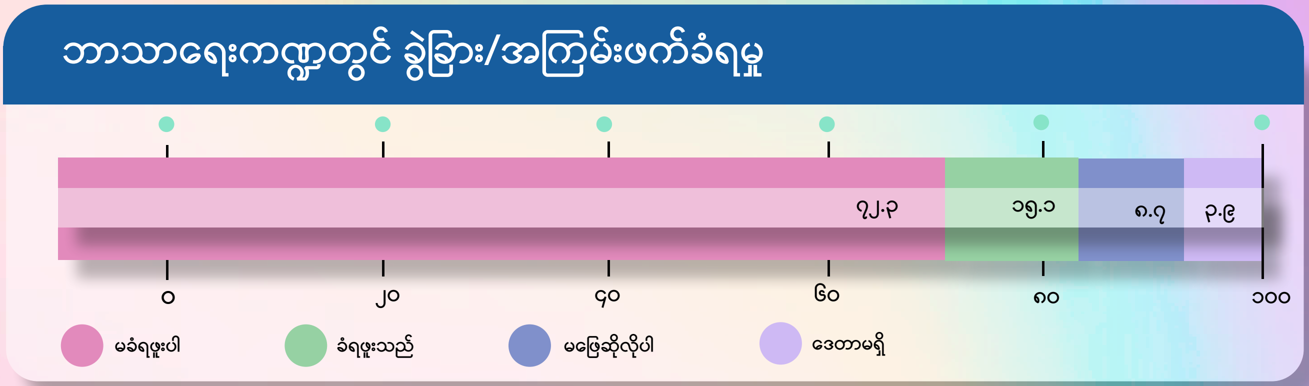

ပုံ ၃.၁၈ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ဘာသာရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

များသောအားဖြင့် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများသည် ဘာသာရေးအဆောက်အဦများသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်မရခြင်း၊ ဝင်ရောက်ခွင့်ရပါကလည်း အထင်သေးသည့်အမြင်များဖြင့်ကြည့်ရှုခံရခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့လှောင်ပြောင်ခြင်း စ သည့် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ ကြုံတွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ကျူးလွန်သူများထဲတွင် ဗုဒ္ဓ ဘာသာ ဘုန်းကြီးများအများဆုံး ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

၃.၁.၁၁ ဒီဂျစ်တယ်၊ သတင်းနှင့် မီဒီယာ ကဏ္ဍ

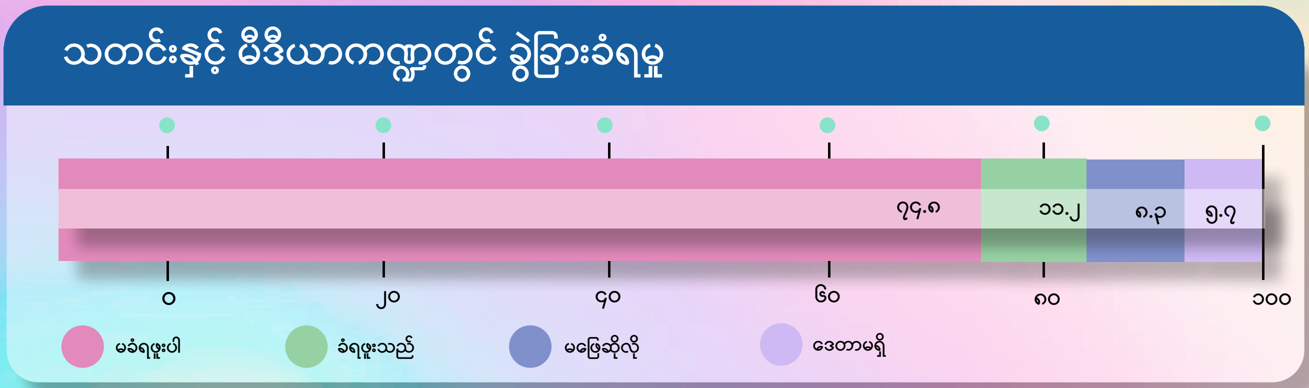

ပုံ ၃.၁၉ - အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ဒီဂျစ်တယ်ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားခံရမှု

များသောအားဖြင့် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများသည် အွန်လိုင်းနှင့် လူမှုကွန်ယက်မီဒီယာစာမျက်နှာများပေါ်တွင် နိုင်ငံရေးနှင့်ဆိုင်သော အကြောင်းအရာများ ရေးသားမိသဖြင့် ဖမ်းဆီးခံရခြင်း[xcvii]၊ ခြိမ်းခြောက်ခံရ ခြင်း၊[xcviii]အလုပ်မှထုတ်ပယ်ခံရခြင်း[xcix]၊ လူမှုကွန်ယက်သတင်းပေါ်သို့ မိမိတို့ဆန္ဒပြသည့်ပုံများကို မိမိ ခွင့်ပြုချက်မရပဲ ဖော်ပြကြသဖြင့် လုံခြုံရေး ခြိမ်းခြောက်ခံရခြင်း[c]၊ ၎င်းတို့နေထိုင်ရာဒေသအတွင်း ဖုန်းလိုင်းနှင့် အင်တာနက်များ ဖြတ်တောက်ခံရခြင်း[ci]၊ ဖုန်းများတွင် VPN များစစ်ဆေးခံရခြင်း၊[cii]စသည်တို့ရှိသဖြင့် ဒီဂျစ် တယ်နှင့် သတင်းမီဒီယာ လွတ်လပ်ခွင့်မရှိသည့်အပိုင်းကို ဖော်ပြထားကြသည်။

အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် ပါဝင်ဖြေဆိုသူများ၏ လိင်စိတ်နှင့် လိင်ဝိသေသကွဲပြားမှုအပေါ် အခြေခံပြီး အွန် လိုင်းပေါ်တွင် အနိုင်ကျင့်ခြင်း နှင့် ဆိုက်ဘာအနိုင်ကျင့်ခြင်း[ciii]တို့ကိုကြုံတွေ့ရကြောင်းဖော်ပြထားသည်။

၃.၁.၁၂ အာဏာမသိမ်းမှီနှင့်သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများအား နှိုင်းယှဉ်ချက်

(၁) အာဏာမသိမ်းမှီနှင့် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်ခံရမှုအဆင့်အား ကဏ္ဍ အလိုက် နှိုင်းယှဉ် ချက်

ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအား အာဏာမသိမ်းမှီနှင့် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ကဏ္ဍအလိုက် ခွဲခြားဆက်ဆံ/ အကြမ်းဖက် ခံရမှုများအား အဆင့် ၅ ဆင့်ဖြင့် သတ်မှတ်ဖော်ပြခိုင်းရာတွင် အောက်ပါရလဒ်အတိုင်းတွေ့ ရသည်။

အာဏာမသိမ်းမှီနှင့် သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှု အဆင့် ကဏ္ဍအလိုက် နှိုင်းယှဉ်ချက်

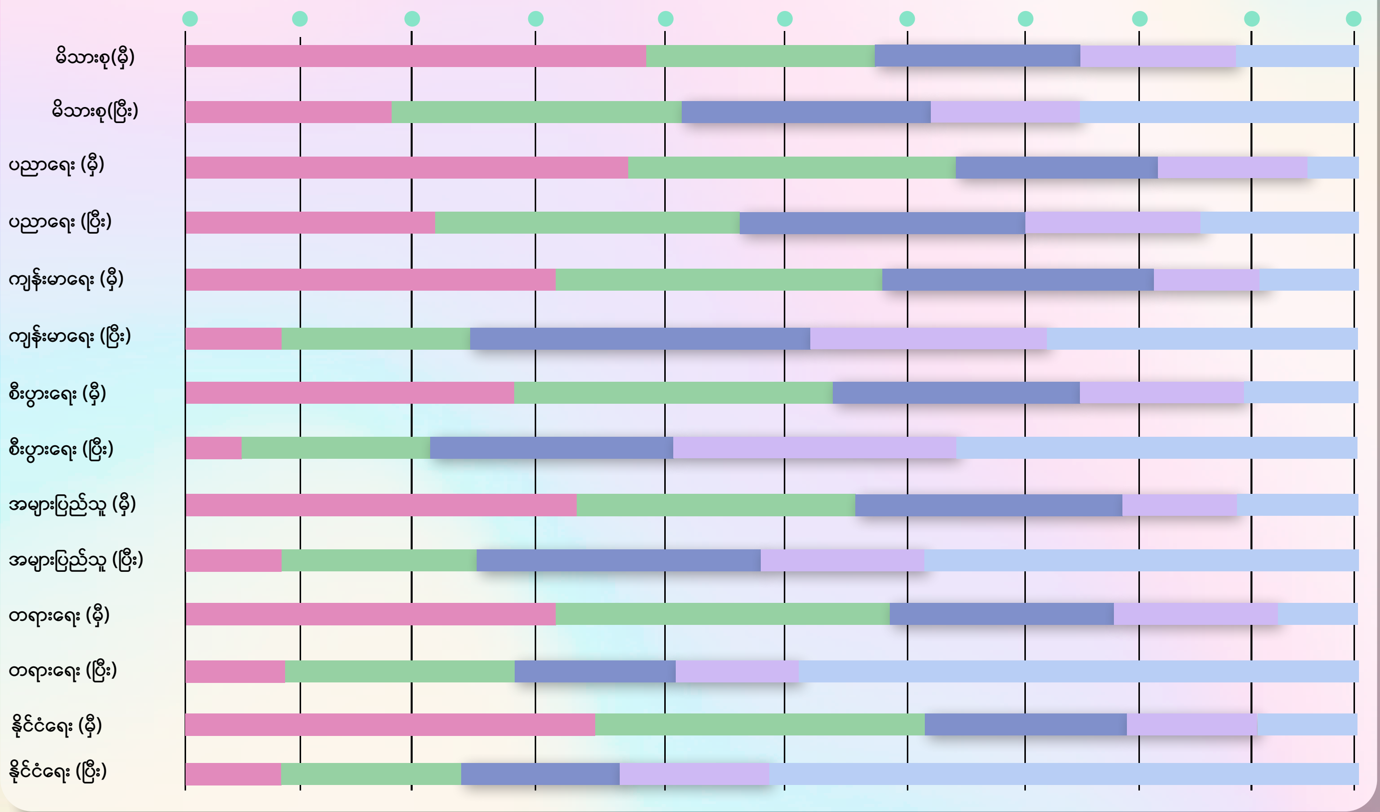

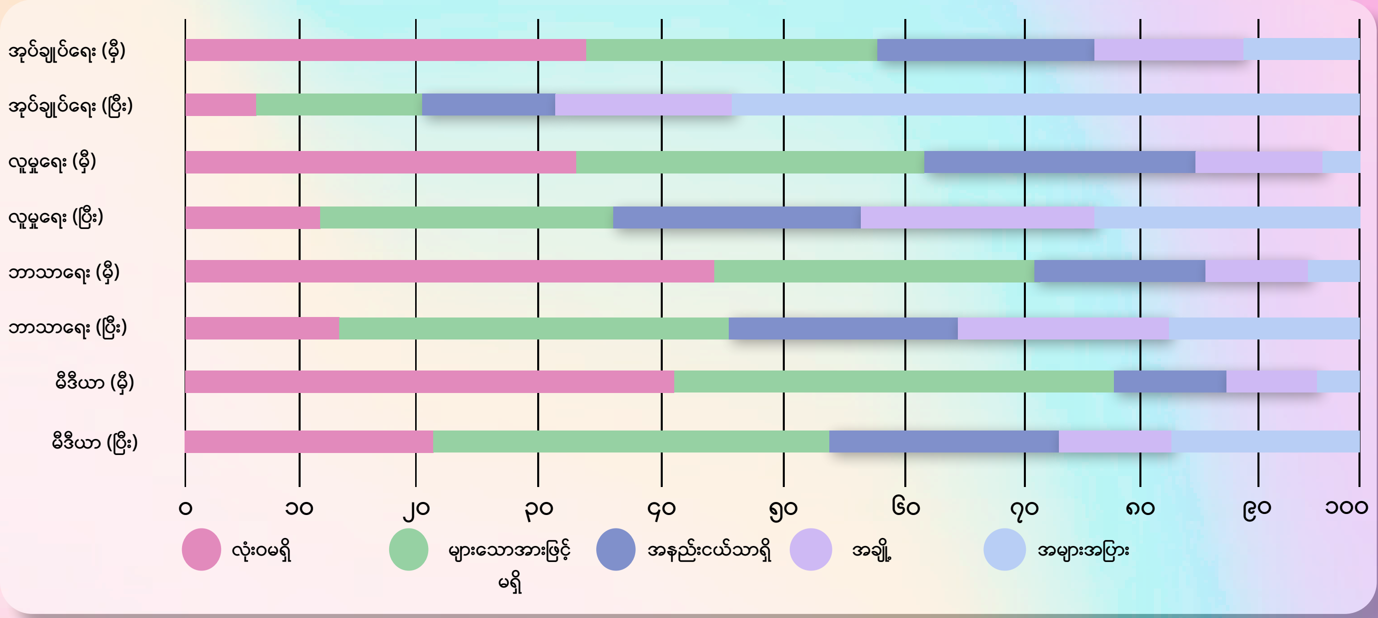

ပုံ ၃.၂၀ - အာဏာမသိမ်းမှီနှင့်သိမ်းပြီး ခွဲခြားဆက်ဆံမှုအဆင့် ကဏ္ဍအလိုက် နှိုင်းယှဉ်ချက်

အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ကဏ္ဍအလိုက် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှုများ သိသာစွာ မြင့်တက်လာကြောင်း ဒေတာများကဖော်ပြနေသည်။

(၂) အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ခွဲခြား/အကြမ်းဖက်မှု

ကဏ္ဍအလိုက်ကြည့်လျှင် လိင်စိတ်ကွဲ ပြားသူများသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း နိုင်ငံရေး၊ စီးပွား ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားရေး၊ အများ ပြည်သူ/အစိုးရ ဝန်ဆောင်မှု နှင့် ကျန်းမာရေး ကဏ္ဍများတွင် အများဆုံးခွဲခြား/အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။

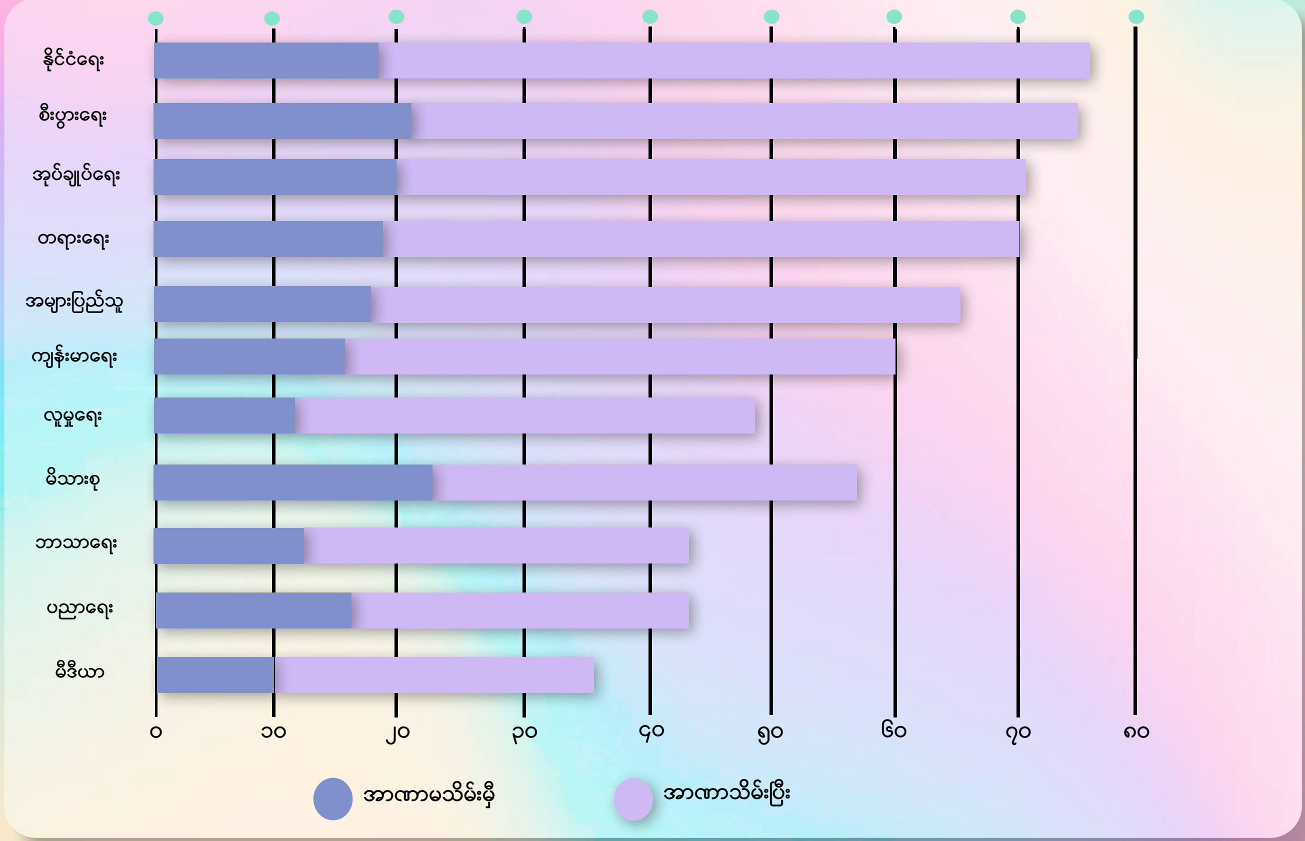

ပုံ ၃.၂၁ - အာဏာသိမ်းပြီး ကဏ္ဍအလိုက် ခွဲခြားမှုတိုးလာပုံ နှိုင်းယှဉ်ချက်

၃.၂ အင်တာဗျူးတွေ့ရှိချက်များ

၃.၂.၁ ပြင်းထန်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ (GVHR)

ဖိုရမ်သည် သုတေသနပထမအဆင့်အတွင်း ကေ့စ်ပေါင်း (၂၁၀) အနက် ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများပါဝင်သည့် ဖြစ်စဉ် ၆၇ ခုတို့ကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပြီး ၎င်းသည် ဖြေဆိုသူစုစု ပေါင်း၏ ၃၂% ဖြစ်သည်။ ပြင်းထန်သည့်လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် စစ်ကိုင်းတိုင်းမှ မုံရွာနှင့် ရွှေဘိုမြို့နယ်များ နှင့် မကွေးတိုင်းမှ ပခုက္ကူမြို့နယ် တို့တွင် အများဆုံး ဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ၎င်း အချက်ကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် မြို့ပြနှင့် တောင် တန်းဒေသများနှင့်စာလျှင် ကျေးလက်နှင့် အညာဒေသများတွင် ပိုမိုဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့နိုင် သည်။ တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် ပြင်းထန်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဖြစ်ပွားမှုကို နှိုင်းယှဉ်ရာ တွင်လည်း ယင်းသို့ စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် မကွေးတိုင်းစသည့် ပဋိပက္ခ အသက်ရောက်ခံဒေသများရှိ လိင် စိတ်ကွဲပြားသူများက ပဋိပက္ခကြီးမားစွာသက်ရောက်မှုမရှိသည့် ဒေသများရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများထက် ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ပိုခံရကြောင်း ထောက်ပြနေသည်။

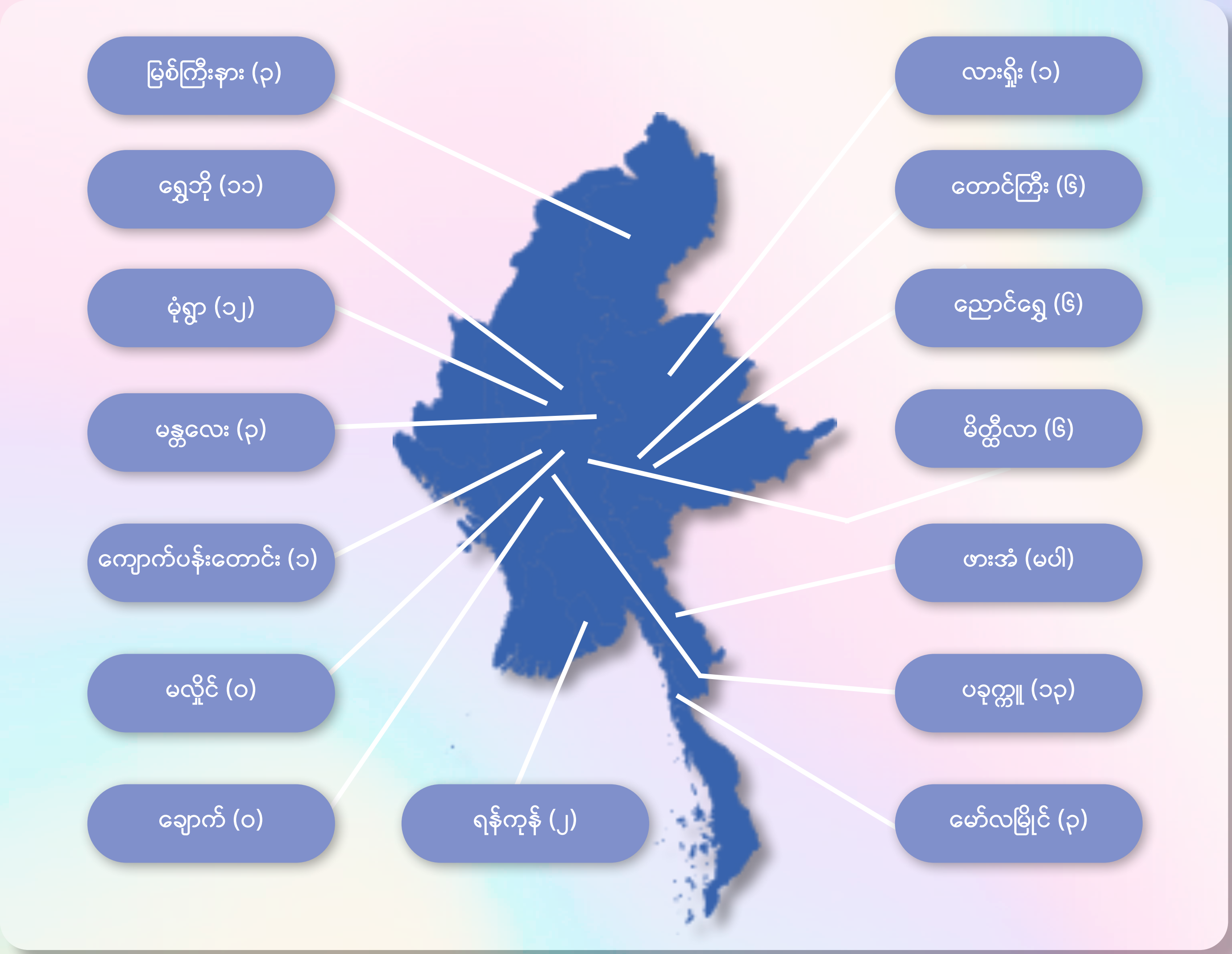

ပုံ ၃.၂၂ - ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအလိုက် ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဖြစ်စဉ် တွေ့ရှိရပုံ

ယင်းသို့ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု (GVHR) ဖြစ်စဉ် ၆၇ ခုတို့တွင် အောက်ပါချိုးဖောက်မှုများ အများဆုံးပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။

တရားဥပဒေလက်လွတ် သတ်ဖြတ်ခြင်း[civ]

လူမဆန်သော၊ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသော ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အပြစ်ပေးမှု[cv]

မုဒိန်းမှု[cvi]

အခြား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးစော်ကားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ[cvii]

ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများအား အဓမ္မသိမ်းယူခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်း[cviii]

မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း[cix]

တရားမဝင် အခွန်ထမ်းဆောင်စေခြင်း/အခကြေးငွေကောက်ခံခြင်း[cx]

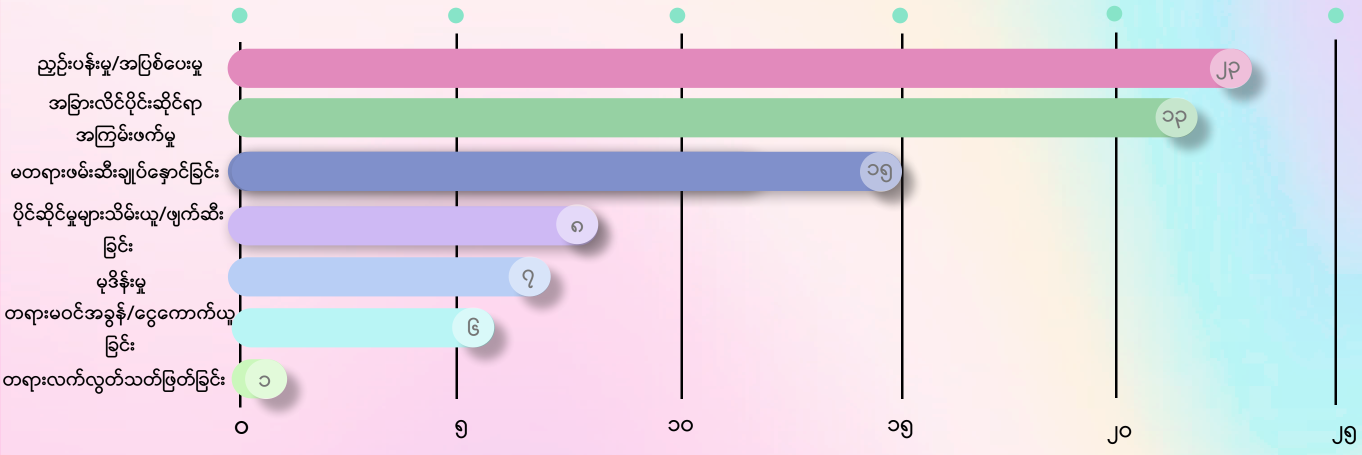

ပုံ ၃.၂၃ - ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုအမျိုးအစားများပါဝင်မှုအချိုး

သုတေသန ဒုတိယအဆင့်တွင် - ကာယကံရှင်၏ ပါဝင်ရန်သဘောတူညီမှု၊ လုံခြုံရေးစိတ်ချရမှု၊ ဆက် သွယ်မေးမြန်းနိုင်မှု၊ ဖိုရမ်၏အတည်ပြုလုပ်ငန်းစဉ်အရ သက်သေအထောက်အထားခိုင်လုံမှုတို့အပေါ် မူ တည်ပြီး - GVHR ပါဝင်သော ကေ့စ် ၆၇ ခု အနက်တို့မှ ၃၂ ခု တို့ကို အတွင်းကျကျ အရည်အသွေး အခြေပြု အင်တာဗျူးမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။

ယင်း အရည်အသွေးအခြေပြုအင်တာဗျူးဖြစ်စဉ် ၃၂ ခု အတွင်းတွင် - တရားလက်လွတ်သတ်ဖြတ်မှု ဖြစ်စဉ် ၁ ခု၊ လူမဆန်စွာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အပြစ်ပေးမှု ဖြစ်စဉ် ၇ ခု၊ မုဒိန်းမှု ၆ ခု၊ အခြားလိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာ စော်ကားမှု ဖြစ်စဉ် ၃ ခု၊ မတရားအခွန်ငွေကောက်ခြင်း/ငွေညှစ်ခြင်း အမှု ၂ ခု၊ ပိုင်ဆိုင်မှု ဖျက် ဆီးခြင်းဖြစ်စဉ် ၆ ခု၊ မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှု ဖြစ်စဉ် ၁၆ ခု၊ တို့ပါဝင်ခဲ့သည်။ အချို့ အင်တာဗျူး ဖြေဆိုသူများသည် တစ်မျိုးထက်ပိုသော ပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

(၁) တရားဥပဒေလက်လွတ်သတ်ဖြတ်ခြင်း

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် စစ်ကောင်စီ၏ တရားဥပဒေလက်လွတ်သတ်ဖြတ်မှုများတွင် ထိခိုက်နစ်နာ သူများအဖြစ် ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ AAPP ၏ ဒေတာများအရ လက်ရှိတွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ ပစ်ခတ် သတ်ဖြတ်မှုကြောင့် ကျောက်ပန်းတောင်းမှ အသက် ၃၇ နှစ်အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေ ထိုင်သူအမျိုး သမီးဖြစ်သူ 'သော်သော်' သည် တစ်ဦးတည်းသော LGBTQ သေဆုံးမှုအဖြစ် မှတ်တမ်းတင် ထားရှိသည်။[cxi]
သို့သော် လက်တွေ့တွင် LGBTQ အများစုသည် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အတွင်း ရှိနေသော အမည်ဆိုးတပ်၍ ခွဲ ခြားဖိနှိပ်မှုများကြောင့် ၎င်းတို့၏ လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကို ပွင့်လင်းစွာထုတ်ဖော်ပြောကြားခြင်းမရှိရာ သေ ဆုံး LGBTQ များဒေတာ အတိအကျရရှိရန်မှာ ခက်ခဲလျက်ရှိသည်။

ဤ သုတေသနတွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအားလွှမ်းခြုံနိုင်လောက်သည့် သုတေသနနယ်ပယ် လုံလောက်စွာ ကျယ်ပြန့်မှုမရှိသည့်တိုင်အောင် စစ်တပ်၏ တရားဥပဒေလက်လွတ်သတ်ဖြတ်ခြင်းကြောင့် သေဆုံးခဲ့ သည့် နောက်ထပ် LGBTQ အမျိုးသမီးငယ်တစ်ဦး၏ ဖြစ်စဉ်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။
မြန်မာစစ်တပ်သည် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကို သီးခြားပစ်မှတ်ထားသတ်ဖြတ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်သော် လည်း များသောအားဖြင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေနှင့်ဆက်စပ်ပြီး လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိခိုက်နစ် နာသူများအဖြစ် သတ်ဖြတ်ခံရမှုဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။
တရားဥပဒေလက်လွတ်သတ်ဖြတ်ခံရသည့်အကြောင်းကို မိတ္ထီလာမြို့တွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အဆိုပါဖြစ် စဉ် တစ်ခုဖြင့် လေ့လာထားသည်။

ဆိုဖီယာ (အမည်လွှဲ) သည် မိတ္ထီလာမြို့တွင် နေထိုင်သည့် ၇ တန်းကျောင်းသူတစ်ဦးဖြစ်ပြီး အစ္စလာမ် ဘာသာဝင် ဖြစ်သည်။

ဆိုဖီယာသည် ကျောင်းတွင် မိန်းကလေးများနှင့် ပို၍ပေါင်းလေ့ရှိပြီး မိန်းကလေးများအား ပိုစိတ်ဝင် စားသည့် ပုံပေါက်သော်လည်း ၎င်း၏လိင်စိတ်ကို မိဘများအား ပွင့်လင်းစွာ ထုတ်ပြောထားခြင်းမရှိပါ။ ဆိုဖီယာ၏ သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်[cxii]ပြောကြားချက်အရ ဆိုဖီယာသည် ၎င်း၏ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ် မှုကို မေးခွန်းထုတ်နေဆဲ "Questioning" ဖြစ်သည့် မိန်းကလေးငယ်တစ်ယောက်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

"၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၇ ရက်၊ မနက် ၁၀:၅၇ အချိန်မှာ သမီးကအိမ်အပြင်ထွက်ထိုင်နေတာပေါ့....
အိမ်နားလေးမှာ ဆန္ဒပြကြတော့ စစ်တပ်က ဆန္ဒပြတဲ့လူအုပ်ကို ဖုံး၊ သေနတ်တွေနဲ့ ဖြိုခွင်းပြီး လူနေအိမ်တွေရှိတဲ့ ဘက်ကို သေနတ်တွေနဲ့ ရမ်းသမ်း တရစပ် ပစ်တော့
အိမ်အထဲမှာ အိမ်ဝင်းနံရံကို ကျောပေးပြီး တန်းလျားပေါ်မှာ ထိုင်နေတဲ့ သမီးလေး ဆိုဖီယာကို ထိ သွားတာ... ကျည်က ကျောကနေတစ်ဆင့် ထိုးဖောက်ပြီး ဒဏ်ရာနဲ့ နေရာမှာတင် ပွဲချင်းပြီးသေဆုံးခဲ့ပါတယ်"

LHRDI0807၊ ကာယကံရှင်၏ ဆွေမျိုးတစ်ဦး

(၂) လူမဆန်သော၊ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသော ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အပြစ်ပေးမှု

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် စစ်ဆေးရေးဂိတ်များတွင် စစ်ဆေးခံရစဉ်၊ ဖမ်းဆီးခံရစဉ်၊ စစ်ကြောရေး တွင် မေးမြန်းခံရစဉ်နှင့် အကျဉ်းကျစဉ် တို့တွင် လူမဆန်သော၊ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသော ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်မှုနှင့် အပြစ်ပေးမှုများကို ခံကြရသည်။ ဤချိုးဖောက်မှုအမျိုးအစားပါဝင်သည့် ဒေတာဖြစ်စဉ် အခု ၂၀ နှင့် အင်တာဗျူးဖြစ်စဉ် ၈ ခု တို့ကို စိတ်ဖြာဆန်းစစ်ကြည့်ရာ - အများစုတို့မှာ ဖမ်းဆီးခံရသည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအား ကြောက်ရွံ့အောင်၊ အပြစ်များ ဝန်ခံလာအောင် မျက်နှာနှင့် ခန္ဓာကိုယ်များ အား ရိုက်နှက်ခြင်း၊ နေလှန်းခြင်း၊ အဝတ်ဗလာကျင်းစေပြီး ရေခဲရေဖြင့် ပက်ခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်ပေါ် ဖယောင်းစက်ပူချခြင်း၊ ဆံပင်ဆွဲဆောင့်ခြင်း၊ သွားကျွတ်အောင်ရိုက်ခြင်းစသည့် ခန္ဓာကိုယ်ကို အပြင်း အထန်နာကျင်အောင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

၎င်းဖြစ်စဉ် ၂၀ တို့ အနက် ရန်ကုန်၊ မုံရွာ၊ မန္တလေး၊ ပခုက္ကူ၊ ညောင်ရွှေတို့မှ ဖြစ်စဉ်များအားလေ့လာခဲ့ရာ အောက်ပါ အတိုင်း အထောက်အထားရရှိခဲ့သည်။

ပြည့်ပြည့် (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၂၀ အရွယ်ရှိသည့် လိင်တူချစ်သူအမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ရန် ကုန်မြို့၊ xx လမ်း၊ ပိန္နဲကုန်းရပ်ကွက်၊ အင်းစိန်မြို့နယ်တွင် နေထိုင်သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။

ဘုန်းပြည့်သည် ယခင်က အွန်လိုင်းရှော့ပင် ဈေးရောင်းဝယ်လုပ်ငန်းတစ်ခုတွင် ဝန်ထမ်းအဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့ ဖူး သော်လည်း ယခုအခါတွင် စီးပွားရေးအကြပ်အတည်းကြောင့် အလုပ်အကိုင်အတည်တကျ ရှာမရပဲ အ လုပ် လက်မဲ့ဖြစ်နေသည်။

ဘုန်းပြည့်သည် စစ်ကောင်စီအားဆန့်ကျင်သည့်ဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ဖူးပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက်နေ့ ညနေ ၅:၃၀ အချိန်ခန့်တွင် ဖမ်းဆီးခံရကာ စစ်ကြောရေးသို့အပို့ခံခဲ့ရသည်။

"ကျူးလွန်သူက ကျွန်တော်သိရသဘောက် ဗိုလ်ကြီးထင်အောင်ကျော်.... အသက်က ၃၅ နှစ် နဲ့ ၅၉ နှစ် အကြားအရွယ်လောက်ရှိမယ်... စစ်ကြောရေးမှာစစ်တော့ သူပါတယ်..."
"စစ်ကြောရေးမှာ ကျွန်တော့်ကို အကျီချွတ်၊ ဝမ်းလျားမှောက်ခိုင်းပြီးရိုက်တယ်.... ဆံပင်တွေဆောင့် ဆွဲခံရတယ်... နို့တွေလည်း အညှစ်ခံရတယ်.... ကိုယ်ပေါ်၊ အသားပေါ်ကို ဖယောင်းစက်တွေချတယ်.. အတူတူပါခဲ့တဲ့သူတချို့ရှိတယ် သူတို့လဲ နိုင်ငံရေးနဲ့ဖမ်းခံရတာပဲ...
ကျွန်တော့် အိမ်တော့ ချိတ်ပိတ်ခံလိုက်ရတယ်... မိသားစုကရွာပြန်သွားပြီ..... ကျွန်တော်ကတော့ လူငယ်ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းကိုပို့ခံရပြီး တစ်နှစ်နေခဲ့ရတယ်..."
"ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းမှာလည်း ညှဥ်းပန်းနှိပ်စက်ခံခဲ့ရတယ်... အရိုက်ခံရတယ်... အစာရေစာဖြတ်ခံရ တယ်တစ်ခါတစ်ခါ....တာဝန်ရှိတဲ့သူတွေမူးလာရင် ရမ်းကားနှိပ်စက်ခံရတယ်...စိတ်မကြည်ရင် မကြည်သလို ထမင်းသိုး ဟင်းသိုးတွေကျွေးတာစားရတယ်... အိမ်ကပို့တဲ့ပစ္စည်းတွေဆိုလည်း ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရတယ်... အရိုက်နှက်ခံရတော့ အတွင်းဒဏ်တွေဖြစ်တယ်...နှလုံးရောဂါအခံကပြန်ထ တယ်...ပင်ပန်းတဲ့အလုပ်တွေမလုပ်နိုင်တော့ဘူး... အဲ့မှာ တွဲဘက်တာဝန်မှူး လွင်မိုးဟိန်းဆိုတဲ့လူရဲ့ မူးလာရင်ရမ်းကား ရိုက်နှက် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကြမ်းတမ်းစော်ကားပြောဆိုခံရတာရှိတယ်... ပဲခူး တာဝန်မှူး ဝေဖြိုးမောင်ဆိုတဲ့လူရောပဲ ည ၉ နာရီလောက်ဆိုရောက်လာပြီး ပုံစံထိုင်ခိုင်းတာတွေ နှိပ်စက်တာတွေရှိတယ်"
LHRI1501၊ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား၊ ရန်ကုန်မြို့

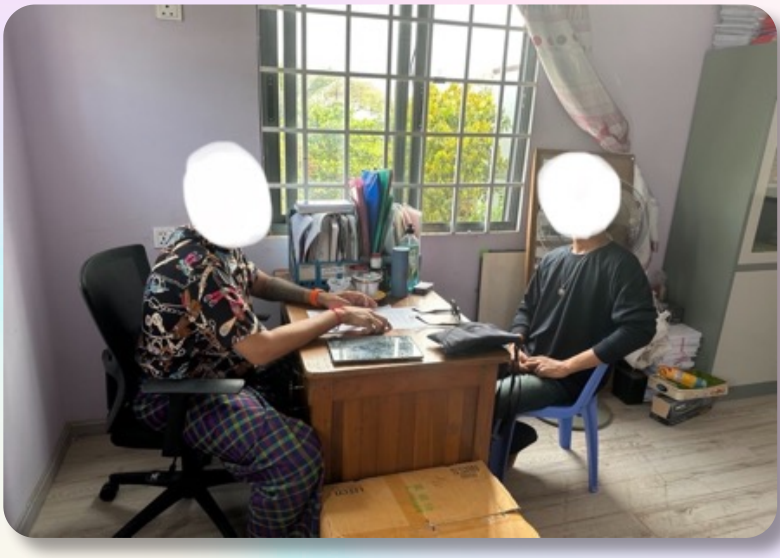

ဒုတိယဖြစ်စဉ်မှာ- မုံရွာတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကေ့စ်ဖြစ်သည်။

ရီကြီး (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၂၇ နှစ်အရွယ်ရှိပြီး၊ အမျိုးသမီးလိင်ဖော်ပြမှုအနည်းငယ်ရှိသည့် လိင်တူ ချစ်သူ အမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်ကာ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မုံရွာမြို့၊ အုန်းခြံရပ်ကမ်းနားလမ်း၊ ဈေးဝယ် စင်တာ တစ် ခုအနီးတွင် နေထိုင်သူဖြစ်သည်။ ရီကြီးသည် လက်ရှိတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခြင်းမရှိပဲ ၎င်း၏ လက်တွဲဖော် ကိုလင်းနှင့်အတူ နေထိုင်ပြီး အိမ်မှုကိစ္စများ ကို တာဝန်ယူထားပါသည်။

ရီကြီးသည် စစ်ကောင်စီနှင့် ရဲများ၏ အကြောင်းမရှိပဲ မတရားဖမ်းဆီးခံရပြီး စစ်ကြောရေးတွင် လိင်ပိုင်း ဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခံရသည့်အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်းပြောပြထားသည်။

"ကျူးလွန်သူက ကျွန်တော်မှတ်မိသလောက်၊ သိရသလောက် မုံရွာမြို့၊ ကြေးရုပ်လမ်း၊ဗိုလ်ချုပ် ကြေးရုပ်နှင့် မြ စန္ဒာရုပ်ရှင်ရုံအနီးက အမှတ် ၁ ရဲစခန်း က ရဲတွေပါတယ်၊ နောက်စစ်သားတွေ ပါတယ်။ ဖြစ်စဉ်က ကျွန်တော် ဆန္ဒပြပြီးအပြန် ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့၊ မနက် ၉:၃၅ အချိန် လောက်မှာ အရပ်ဝတ်နဲ့ ရဲ ၆ ယောက်၊ ဆိုင်ကယ် ၃ စီးနဲ့ရောက်လာတာ။ ဘာ အကြောင်းပြ ချက်မှမပေးပဲ ကျွန်တော့်ကို လက်နောက်ပြန် လက်ထိပ် ခတ်ပြီးတော့ဖမ်းတယ်။ မေးစရာရှိလို့လိုက်ခဲ့ဆိုပြီး ပြောဖမ်းတာ... ပြီးတော့ ကျွန်တော့်ကို မုံရွာမြို့တော်ခန်းမ စစ်ကြောရေးထဲကို ပို့ပြီးစစ်ဆေးတယ်...

စစ်တော့ သူတို့ ကျွန်တော့်မျက်နှာကိုဖြတ်ရိုက်၊ ဗိုက်တွေကို ထိုးတာ၊ အသက်ရှူတွေကြပ်ပြီး တစ်လ လောက်ကို အသက်ရှူရင် ရင်ခေါင်းအောင့်တဲ့အထိ... မျက်နှာဆိုအဲ့တုန်းက ဖူးရောင်နေတာ လူရုပ် တောင်မပေါ်ဘူး....ညိုမဲ စွဲအမာရွတ်တချို့ခုထိကျန်နေသေးတယ်... ဖုန်းထဲကပုံကိုထုတ်ပြပြီး 'ဒါ မင်းမလား ဖြေစမ်း' ဆိုပြီး မတအားရိုက် တာ။ 'ဆန္ဒပြဦးမှာလား... ငါလိုးမ အခြောက်' ဆိုပြီး တအားရိုက်တာနှက်တာ.... စဖမ်းတဲ့အချိန်ကစပြီး စစ်ကြော ရေးမှာရောက်စကနေ အထဲရောက်ခဲ့တဲ့ အထိ နေရာစုံမှာ အရိုက်နှက်ခံခဲ့ရတယ်... ထိုးတယ်ကြိတ်တယ်... ပုံစံလဲထိုင်ခိုင်းတယ်.. တချို့က ကျွန်တော်နွဲ့နေတာကိုအခွင့်ကောင်းယူပြီး အဝတ်တွေဆွဲလှန်၊ ဆွဲချွတ်ပြီး နို့တွေ ဖင်တွေ ကိုင်တာ... ပြီးတော့ သူတို့ ဘောင်းဘီချွတ်ပြီး သူတို့ရဲ့ လိင်တံကိုစုပ်ခိုင်းတယ်... 'မစုပ်ချင်ဘူး' ပြောရင် ဆောင့်ရိုက်တာ... ပြီးတော့ ပုံစံထိုင်ခိုင်းရင်းကနေ လေးဘက်ထောက်ဖင်ကို ကုန်းစမ်း၊ ကုန်းပြီးရင် ဖင်ဝကို သူ တို့ရိုက် တဲ့ တုတ်နဲ့ထိုးထည့်လိုက်၊ တင်ပါးကို ဗျင်းကနဲရိုက်လိုက်နဲ့... နာလို့အော်လေ ရိုက်လေပဲ 'ဘာလဲ မင်းက ဒါမျိုးကျ မခံချင်ဘူးလား... အေး မခံချင်ဦး' ဆိုပြီး အော်လေရိုက်လေ..."

LHRI0902၊ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား၊ မုံရွာမြို့နယ်

ထို့အပြင် ဤ ချိုးဖောက်မှုအမျိုးအစားကိုအလားတူကြုံတွေ့ခဲ့ရသူများတွင် -

ဝ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၂ ရက်နေ့၊ နေ့ခင်း ၁၁:၀၀ နာရီအချိန်ခန့်တွင် ၎င်းတို့နေသည့် တိုက်သို့ စစ်ကောင်စီမှ ကားများဖြင့်ရောက်လာပြီး အသက် ၃၀-၃၅ အရွယ်ခန့်ရှိ စစ်သားများနှင့်ရဲများက အပေါ်ထပ်မှ ကျောင်းသားသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်များအား ဝင်ဖမ်းရာ၊ ၎င်းတို့နေသည့် အောက်ထပ်ကိုပါ ဝင်ဖမ်းချိန်တွင် မျက်နှာအထိုးခံရ၊ ခန္ဓာကိုယ်အရိုက်ခံရပြီး၊ သွားတစ်ချောင်းကျိုးသွားကာ၊ ဝတ် ထားသော ရွှေ၊ ဆောင်ထားသော ငွေသားနှင့် စုဘူးမှ ပိုက်ဆံများပါ သိမ်းယူခံလိုက်ရသည့် - *မန္တလေးမြို့နယ်မှ အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ်ရှိ လိင်တူ/လိင်ကွဲ နှစ်မျိုးလုံးချစ်သူ အမျိုးသား (LHRI0601)၊*

ဝ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ၁၁ လ ပိုင်းတွင် ဖမ်းဆီးခံရပြီး၊ မြို့တော်ခန်းမစစ်ကြောရေးတွင် စစ်သားများက ခါး တောင်းကြိုက် သဲပေါ်တွင် ဒူးထောက်ထိုင်ခိုင်းကာ 'ကျွန်တော်ယောကျာ်းပါ' ဟုအော်ခိုင်းပြီး ယင်းသို့အော်နေသည့်ပုံကို ခေတ်သစ် သင်ဇာဝင့်ကျော်ဟူ၍ အွန်လိုင်းပေါ်တွင် ပုံတင်၍ အရှက် ခွဲခံရသည့် *- မုံရွာမှ အသက် ၃၁ နှစ်အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူ အမျိုး သမီး (LHR10901)၊*

ဝ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၉ ရက်နေ့ ည ၈:၃၀ အချိန်ခန့်တွင် တစ်ဦးတည်း ဆိုင်ကယ်စီးလာစဉ် အင်အား ၃၀ ခန့်ရှိသည့်စစ်သားနှင့် ရဲများကင်းလှည့်စဉ်နှင့် တိုး၍ စစ်ဆေးခံရပြီး စစ်ဖိနပ်များ ဖြင့် ဆောင့်ကန်ခြင်း၊ လက်သီးများဖြင့် ဝိုင်းထိုးခြင်းတို့အပြီး ပြေလည်စွာရှင်းပြသော်လည်းမရ ပဲ စစ်ကားပေါ်အဓမ္မ ဆွဲတင်ကာ ပခုက္ကူရဲစခန်းအချုပ်သို့ ပို့ဆောင်၊ ၄ ရက်အချုပ်ခံရပြီး၊ အပြစ် ရှိကြောင်းအတင်း ဝန်ခံခိုင်းကာ ထောင် ၅ လ ချခံခဲ့ရသည့် *- ပခုက္ကူမှ အသက် ၂၇ နှစ် အရွယ်ရှိ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား (LHR11101)၊*

ဝ ၂၀၂၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့၊ ညနေ ၁၂:၄၃ အချိန်တွင် ဝေဘာဂီရဲစခန်း၌ ဖမ်းဆီးခံရပြီး စစ်ကြောရေးတွင် သံတုတ်နှင့်အရိုက်ခံရ၊ ခြေထောက်အား လမ်းမလျှောက်နိုင်အောင် ရိုက်ခံရ၊ လျှပ်စစ်လျှော့ အတို့ခံရပြီး အချုပ်ထဲတွင် ၂ ရက်နေခဲ့ရသည့် *- ရန်ကုန်မြို့မှ အသက် ၁၉ နှစ်အရွယ်ရှိ လိင်တူ ချစ်သူအမျိုးသား (LHR11502)*

ဝ ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၁ ရက်နေ့၊ ည ၉:၂၈ အချိန်ခန့်တွင် ညောင်ရွှေမြို့ အဝင် မုခ်ဦးတွင် ဖမ်း ခေါ်ပြီး စစ်ဆေးမေးမြန်းခံရစဉ် ဖုန်းအတွင်း ဆန္ဒပြစဉ်က ပုံများ မဖျက်ထားမိသောကြောင့် စစ်ကောင်စီတပ်သားများက တွေ့ရှိသွားပြီး နံပါတ်တုတ်များဖြင့် ဝိုင်းရိုက်နှက်ခြင်းကို ခံခဲ့ရ သည့် *- ညောင်ရွှေမြို့မှ အသက် ၂၅ နှစ် အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူ အ မျိုးသီး (LHR11202)*

- တို့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

(၃) မုဒိန်းမှု

ဒေတာဖြစ်စဉ်နှင့် အင်တာဗျူးဖြစ်စဉ်များအရ ပါဝင်ဖြေဆိုသူများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု များသည် မုဒိန်းမှုအဆင့်ထိရောက်ရှိသည့် ဖြစ်စဉ်များပါဝင်ပြီး အဓိကအားဖြင့် အာဏာအလွဲသုံးစားပြု ၍ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ မုဒိန်းမှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုကို အကြောက်တရား ရိုက်သွင်းပြီး ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သည့် လက်နက်ကိရိယာတစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုခြင်းဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရ သည်။

လေ့လာချက်တွင် တွေ့ရှိခဲ့သည့် မုဒိန်းမှု ၇ ခု တို့သည် တစ်ဦးချင်းကျူးလွန်မှုရော အုပ်စုဖွဲ့၍ ကျူးလွန်မှု များပါ ပါဝင်ကြောင်းတွေ့ရသည်။

အဆိုပါ မုဒိန်းမှု ၇ ခုတို့အနက် မုံရွာ၊ ပခုက္ကူ၊ လားရှိုးနှင့် ညောင်ရွှေမြို့တို့မှ ဖြစ်စဉ်များကို အင်တာဗျူး အဆင့်တွင် လေ့လာခဲ့ရာ အောက်ပါအတိုင်း အထောက်အထားရရှိခဲ့သည်။

ရီကြီးသည် စစ်ကြောရေးအတွင်း ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများအပြင် မုဒိန်းမှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက် မှုများကိုလည်း ခံစားခဲ့ရသည်။

"မုဒိန်းလဲကျင့်ခံရတယ်.... တစ်ခါတစ်လေ တစ်ယောက်ထဲလာတယ်.... တစ်ခါတစ်လေ အုပ်စုလိုက်.... မှတ်မိသလောက် စစ်ကြောရေးနှစ်ရက်မှာကို ငါးကြိမ်ခြောက်ကြိမ် မကဘူး မုဒိန်းကျင့်ခံရတယ်.... စစ်ကြောရေးပြီးတော့ ပုဒ်မတပ် တရားစွဲပြီးခံရတာ အမှတ် ၁ ရဲစခန်းက အချုပ်ထဲ ရောက်တယ်.... ၂ လ ခွဲကြာတယ်..... အချုပ်ထဲမှာလည်း တော်တော်အနှိပ်စက်ခံရတယ်... စကစ စစ်သားတွေက အခြောက်ဆိုပြီး ပြောတာ၊ ရိုက်တာ၊ မုဒိန်းကျင့်တာ ခံရတာတွေရှိတယ်... နေ့ခင်းဖက်နဲ့ ညဖက်မှာ ညဖက်ဆို သူတို့မူးလာရင် ပိုဆိုးတယ်... ညမှောင်လာပြီဆိုရင် ကိုကြောက်နေတာ နေစရာနေရာကိုမရှိဘူး... ချောင်နားလေးမှာကပ်ပြီး ဘယ်သူကများဘာလာလုပ်မလဲဆိုတဲ့ အတွေး နဲ့ ကြောက်လန့်တဲ့စိတ်တွေနဲ့ ဖြတ်သန်းရတာ.. ကြောက်လန့်လို့မှ မကြာသေးဘူး ဟော ရောက်လာပြန်ပြီ နှစ်ယောက် သုံးယောက် ဝိုင်းပြီး ကျွန်မကို မုဒိန်းကျင့်ကြ... ရုန်းတာတို့ မခံဘူးတို့လုပ်ရင် ချုပ်တယ်.. အတင်းလုပ်တယ်... ခု ပြန်ပြောတာတောင် ဝမ်းနည်းတုန်းပဲ အရမ်း... စိတ်ညစ်လွန်းလို့ ကိုယ့်ဟာကို သတ်သေဖို့ အထိတောင် ကြံမိတယ်တစ်ခါခါ...

အချုပ်ကနေ မတရားအမိန့်ချခံရပြီး ထောင်ကျတယ်... ထောင်ထဲရောက်ပြန်တော့လဲ သူတို့လက်မ လွတ်ပြန်ဘူး.... ထုခိုင်းတယ်... စုပ်ခိုင်းတယ်....လုပ်တယ်.... အစုံအစုံလုပ်ပေးရတယ်.... ထောင်ဝန် ထမ်းတွေပါတယ်၊ ရဲ နဲ့ စစ်သား တွေအပြင် ထောင်ကျတဲ့သူအချင်းချင်းကလည်း လိင်အကြမ်းဖက် တာကို ကျွန်မခံခဲ့ရပါတယ်.... ကျွန်တော်က သူတို့ရဲ့ သားကောင်လိုပဲ... ပြန်ကိုမတွေးချင်ဘူး အထဲက အကြောင်းတွေ... အခုလဲ လွတ်သာ လွတ်လာတာ ကြိုးတန်းလန်းနဲ့နေနေရတဲ့ ငှက်လိုပဲ ခံစားရတယ်"

ရီရီသည် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ဖြင့် ပြန်လွတ်လာခဲ့သော်လည်း လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခံရမှု များက ၎င်းအား အရိပ်မည်းကဲ့သို့ခြောက်လှန့်နေပြီး ၎င်း၏ ရုပ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေး အပေါ် ထိ ခိုက်ခဲ့ကာ၊ ယခုအချိန်အထိ လူမှုပတ်ဝန်းကျင်တွင် ပြန်လည်အဝင်ဆံ့ရန် ကိုယ်တိုင်ကြိုးစားရုန်းကန် နေရ ဆဲဖြစ်ကြောင်း ၎င်းက ထပ်ဆင့် ပြောပြထားသည်။

LHRI0902၊ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား၊ မုံရွာမြို့နယ်

LHRI0903 (ဒီးဒီး)၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူ အမျိုးသမီး - သည်လည်း ရီရီတို့နှင့်အ တူ ဖမ်းဆီးခံရပြီး မုံရွာထောင်တွင်းတွင် အလားတူ တစ်ဦးချင်းနှင့် အုပ်စုဖွဲ့ မုဒိန်းမှုများနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင် ရာ အကြမ်းဖက်မှုများ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရကြောင်း ထွက်ဆိုထားသည်။

ဒီးဒီးသည် ရီရီ တို့ထက်စော၍ မုံရွာစစ်ကြောရေးသို့ ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခံခဲ့ရသူဖြစ်သည်။ ဒီးဒီးကို ဇွန် လ ၂၅ ရက်နေ့၊ ၂၀၂၁ ခုနှစ် မွန်းလွဲ ၁၂:၅၂ အချိန်တွင် မုံရွာကမ်းနားထိုင်နေစဉ် အရပ်ဝတ်များနှင့် ရဲများက လာရောက်ဖမ်းဆီး ခေါ်ဆောင်သွားခြင်းဖြစ်သည်။

"ကျူးလွန်သူတွေက မုံရွာ အမှတ်-၁ ရဲစခန်းက ရဲတွေရယ်... စကစ စစ်သားတွေရယ်... နောက် မုံရွာ ထောင်ထဲက ထောင်ဝန်ထမ်းတွေရယ်ပေါ့....

အဖမ်းခံရပြီး စခန်းမှာ အချုပ်ကျတာက သုံးလ.... အဲမှာလဲ မုဒိန်းကျင့်ခံရတယ်... သူတို့ရဲ့ လိင်တံကို စုပ်ခိုင်းတယ်... စုပ်ရင်း ပါးတွေနားတွေဖြတ်ရိုက်တာ.... ထင်တိုင်းကျဲပဲ....

ညဘက်တွေဆိုပိုဆိုးတယ်... ကျွန်မနဲ့ တူတူကျတဲ့သူငယ်ချင်းတွေဆိုလည်း မုဒိန်းကျင့်ခံကြရတာပဲ.... ရိုက်တဲ့နှက်တဲ့အသံတွေလဲ ကြားနေရတာ စိတ်မချမ်းသာစရာတွေချည်းပဲ တကယ့် ငရဲခန်း...

ရေချိုးချိန်ဆို အချိန် ၃ မိနစ်ပဲပေးတယ်... အလေး အပေါ့ မသွားရဘူး အောင့်ထားရတယ်... အမျိုးမျိုးနှိပ်စက်တာ.... အိမ်နဲ့လည်းပေးမတွေ့.... ကျန်းမာရေးမကောင်းဘူး ဖျားနာဆိုလဲ ပစ်ထား... အဲလို ငရဲထက်ကိုဆိုးတဲ့ ထောင်ထဲမှာ တစ်နှစ်နဲ့ သုံးလ တိတိ ကျွန်မနေခဲ့ရတယ်...

ထောင်မှာလဲ မုဒိန်းမကျင့်ခံရဘူးလားဆိုတော့ ကျင့်တာပဲ.... ကောင်းကောင်းခံမှာလား မခံဘူးလား မေးပြီး မေးလိုက်ရင်း၊ လုပ်လိုက်ရင်းနဲ့ ....

ပါးစပ်ကိုဆိုလည်း သူတို့လိင်တံနဲ့ လည်ချောင်းဝအထိရောက်အောင် ထိုးသွင်းဆက်ဆံခံရလို့ အစားမစားနိုင်အောင် ပျို့တက်တဲ့အထိပဲ.... လေးဘက်ထောက်ပြီး အနောက်ကဝိုင်းလုပ်တာ စအိုကွဲလို့ သွေးတောင်ထွက်တယ်....အဲတာလည်းမရပ်ဘူး....သွေးအထွက်လိုက်ကြီးနဲ့ ဆက်ပြီး ကျင့်ကြတာ... 'မခံရင် မင်းအမှုပိုကြီးသွားမယ်... စောက်ကောင်မ... နားလည်လား' ဆိုပြီး ခြိမ်းခြောက်တယ်...."

LHRI0903၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ မုံရွာမြို့နယ်

ယင်းသို့မုဒိန်းမှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုကျူးလွန်သူများသည် စစ်ကောင်စီ တပ်သားများ၊ ရဲ များ နှင့် ထောင်ဝန်ထမ်းများ အပြင် စစ်တပ်ထောက်ခံအားပေးသည့် ပျူစောထီးအဖွဲ့ဝင်များလည်းပါဝင် သည်ကို ပခုက္ကူတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဖြစ်စဉ်တစ်ခုအရ တွေ့ရသည်။

ဝါဝါ (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၂၄ နှစ်အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသ မီးတစ်ဦး ဖြစ်ပြီး မကွေးတိုင်း၊ ပခုက္ကူမြို့နယ်၊ အမှတ် XX၊ xx ရပ်၊ ဓမ္မာရုံလမ်းတွင်နေထိုင်သူဖြစ်ပါသည်။

ဝါဝါသည် မိတ်ကပ်နှင့်အလှပြင်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။

ဝါဝါသည် တစ်နေ့တွင် ရွှေတန်းတစ်ကျေးရွာသို့ အလည်သွားရောက်စဉ် ညနေ အချိန် ၈:၂၀ ခန့်တွင် အ မျိုး သားတစ်ဦး ချိန်းတွေ့ရန် ရွာမြောက်ပိုင်းသို့ခေါ်ဆောင်သဖြင့် သွားရောက်ခဲ့ရာ ချိန်းဆိုထားသည့် နေရာ တွင် လူ ၃ ယောက် ရောက်နှင့်ပြီးဖြစ်ပြီး ပျူစောထီးဟုသိထားကြသူများဖြစ်သည်ကို သူမ သတိထားမိ သည်။ ဝါဝါမှာ ပြန်ချင်သော်လည်း ပေးမပြန်ပဲ ခြိမ်းခြောက်ပြီး ဝါဝါကို အဆိုပါ ပျူ စောထီး ၃ ဦးက ကြိုး ဖြင့်တုပ်ကာ မုဒိန်းမှု ကျူးလွန်ခဲ့သည့်အကြောင်းကို ဝါဝါက အောက်ပါအတိုင်း ထွက်ဆိုထားသည်။

“ကျူးလွန်သူက သူနဲ့ အသင့်စောင့်နေတဲ့သူနဲ့ ပေါင်း ၄ ယောက်ပေါ့... အသက်တွေကတော့ လူလတ်ပိုင်းလောက် ပဲဖြစ်မယ်...
ကျွန်မကို အရင်ဆုံး ကြိုးတုပ်ပြီး ဝိုင်း ရိုက်နှက်တာ.... စစ်ဖိနပ်လို ဘွတ်ဖိနပ်တွေနဲ့ဝိုင်းကန်တာ...
ပြီးတော့ သူတို့ ကျွန်မကို ကြိုးတုပ်လိုက်နဲ့ စိတ်တိုင်းကျ ဝိုင်း လိင်ဆက်ဆံ၊ မုဒိန်းကျင့်ခဲ့ကြတယ်...
‘ဒီကိစ္စကို တခြားသူပြန်ပြောရင် သတ်ပစ်မယ် မင်းကို’... ဆိုပြီးတော့လည်း ကျွန်မကို ကြုံးဝါးသေးတယ် သူတို့က...
ပြီးတော့ သူတို့ဆက်ဆံလို့လဲ ပြီးရော
ကျွန်မကို ကြိုးတုပ်လျက်ကြီး ပစ်ထားခဲ့တယ်...
မနက် ၈ နာရီလောက်ရှိမှ ဆိုင်ကယ်စီးလာတဲ့ လူတစ်ယောက်ကိုတွေ့လို့ လှမ်းအကူအညီ တောင်းပြီး ကြိုးဖြေခိုင်း ပြီး အိမ်ကို ခြေကျင်ပြန်လာခဲ့ရတယ်”

LHRI1102၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ ပခုက္ကူမြို့နယ်

မုဒိန်းမှုကို ကျူးလွန်ခံရသူများတွင် -

o လမ်းပေါ်တွင် စစ်သားများ၏ စစ်ဆေးခံရပြီး စခန်းမရောက်မှရှင်းဟုခေါ်သွားသော်လည်း စခန်းသို့မရောက်ပဲ လမ်းတစ်နေရာတွင် ရပ်၍ မုဒိန်းပြုကျင့်ခံခဲ့ရသည့် - *လားရှိုးမြို့မှ အသက် ၃၃ နှစ်အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ ပြောင်းလဲနေထိုင်သူ အမျိုးသမီး (LHR10401)*

o ၂၀၂၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်နေ့ ညနေပိုင်း ၄ နာရီကျော်အချိန်ခန့်တွင် လမ်းဖြတ်သွားစဉ် စီးပွားရေးဘဏ် စောင့် စစ်ကောင်စီတပ်သားများမှ ရပ်တန့်စစ်ဆေးစဉ် အနီးနားရှိ သဲခြံအ တွင်းသို့ခေါ်သွားပြီး လိင်တံများကို စုပ်ခိုင်း ကာ၊ စအိုထဲသို့ သဲများထိုးထည့်ခံရပြီး၊ မုဒိန်း ကျင့်ခံရကာ နောက်နေ့ မနက် ၂ နာရီခန့်မှ ပြန်လွတ်ခဲ့သည့် - *မုံရွာမြို့မှ အသက် ၂၇ နှစ် အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး LHR10904*

o သူငယ်ချင်း မိန်းမလျာဖမ်းဆီးခံရသဖြင့် ပြန်လွှတ်ပေးရန် ရဲစခန်းတွင် ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၀ ရက်နေ့၊ မွန်းလွဲ ၂ နာရီ ၁၅ အချိန်ခန့်၌ သွားရောက်ညှိနှိုင်း ပေးစဉ် ရဲများက အာဏာအလွဲ သုံးစားပြု၊ အကြပ်ကိုင်ပြီး ကာမအနိုင် ယူခံရကာ မုဒိန်းကျင့်ခံရပြီး စအိုကွဲ၍သွေးထွက် သည်အထိဖြစ်ခဲ့သည့် - *ညောင်ရွှေမြို့မှ အသက် ၂၃ နှစ် အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး LHR11201* (အောက်တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည့် ဖြစ် စဉ်)

- တို့လည်း ပါဝင်သည်။

(၄) အခြားလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးစော်ကားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

ဒေတာဖြစ်စဉ် ၂၂ ခုအရ အချို့ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် မုဒိန်းမှုမမြောက်သော်လည်း အခြား လိင် ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးစော်ကားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ ကျူးလွန်ခံရကြောင်းတွေ့ရသည်။ အများစုမှာ- ဖြေ ဆိုသူများ၏ လိင်ဝိသေသ ဖော်ပြမှု ကွဲပြားမှုအပေါ်အခြေခံပြီး ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းများအား လှစ် လှပ်ပြစေခြင်း၊ အလိုမတူပဲ ရင်သားနှင့် တင်ပါးတို့အား အဓမ္မ ကိုင်တွယ်ထိတွေ့ခြင်း၊ အရာဝတ္ထုပစ္စည်း များဖြင့် ရိုက်နှက်ထိုးသွင်းခြင်း၊ အာဏာအလွဲသုံးစား ပြု၍ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်ခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

ယင်းဖြစ်စဉ် ၂၂ ခုအနက် ရွှေဘို၊ ညောင်ရွှေ နှင့် မန္တလေးတို့မှ ဖြစ်စဉ်များကို အင်တာဗျူးအဆင့်တွင် လေ့လာရ အောက်ပါအတိုင်း အထောက်အထားရရှိခဲ့သည်။

လမင်း (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၂၃ နှစ်အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုး သမီးဖြစ်ပြီး၊ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ xx ရပ် တွင် နေထိုင်ပါသည်။

လမင်းသည် အမျိုးသမီးလိင်ဖော်ပြမှုအသွင်ပြင်ရှိသောကြောင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဟူသောအရာကို ငယ်စဉ် ကျောင်း နေရွယ်ကတည်းက မိသားစုအတွင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ကျောင်းတွင်လည်းကောင်း ခံစားခဲ့ရဖူး သူဖြစ်သည်။

လမင်းသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လုပ်ငန်းအတော်များများ ဝန်ထမ်းအင်အားလျှော့ချရာတွင် LGBTQ တစ်ဦးဖြစ်သောကြောင့် အလုပ်ပြုတ်သွားခဲ့သည်။ လင်းလင်းသည် အထက်တန်းအဆင့်သာ အောင်မြင်ထားသူ

တစ်ဦးဖြစ်သည့်အတွက် အလုပ်သစ်ရှာဖွေရာတွင်လည်း အခက်အခဲများကြုံနေရ သည်။ အလုပ်ရှာရန်အတွက် သူမသည် ထောက်ခံစာထုတ်ရန် ရဲစခန်းအပါအဝင် မြို့နယ်အုပ်ချုပ် ရေးမှူးရုံးသို့သွားရောက်သည့် အခါတွင်လည်း သူမ၏လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကြောင့် လှောင်ပြောင်ကဲ့ရဲ့ ခံရပြီး အချို့ဖြစ်စဉ်များတွင် 'တင်ပါး၊ ရင်သား စသည်တို့ကိုအကိုင်ခံရကာ' ကာယိန္ဒြေပျက်ပြား အောင် ထိပါးနှောင့်ယှက်ခံခဲ့ရ သဖြင့် အရှက်ရခဲ့ကြောင်းဆိုသည်။

တစ်နေ့တွင် လင်းလင်း၏ အသိမိတ်ဆွေ LGBTQ တစ်ဦးသည် ဆန္ဒပြမှုကြောင့် ရဲများ၏ မတရား ဖမ်းဆီး ခံလိုက်ရသဖြင့် လင်းလင်းက သွားထုတ်ပေးရန် လိုက်သွားစဉ်တွင် ရဲများ၏ အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အလွဲသုံးစားပြုပြီး လိင်အကြမ်းဖက်ခံခဲ့ရသည့်အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ထွက် ဆိုထားသည်။

"အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဆန္ဒပြတဲ့အထဲမှာ ကိုယ်တွေလည်း တက်တက်ကြွကြွပါဝင်ခဲ့တယ်ပေါ့နော်...အဲ့ အခြေအနေတုန်းကအရမ်းဆိုးတာ ဆန္ဒပြတာတွေကိုလိုက်ဖမ်းတာတွေရှိတော့.... အဲ့လို လိုက်ဖမ်းတော့ ကျွန်မရဲ့ သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်က မတော်တဆ မိခံလိုက်ရရော...အဲ့တော့ ကျွန်မ တို့ကလိုက်သွားပြီး ညှိညှိနှိုင်းနှိုင်းနဲ့ သွားပြောတယ်ထုတ်ပေးဖို့... သွားပြောတဲ့အချိန်မှာ ကျွန်မကို ကြည့်ပြီးတော့ သူတို့နဲ့ တစ်ရက်လောက် တူတူအိပ်ပေးမယ်ဆိုရင် သူငယ်ချင်းကို ပြန်လွှတ်ပေးမယ် ဆိုပြီး အကြပ်ကိုင်တယ်... ထောင်ထဲမှာညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်တာတွေရှိတော့ ကိုယ်က ကိုယ့်သူငယ်ချင်းကိုစိတ်ပူတယ်... သူတို့က အင်အားများ လက်နက်တွေနဲ့ဆိုတော့ ကိုယ်တိုင်က ငြင်းဆိုဖို့ကြောက်နေတာလဲပါတယ်... သူတို့စိတ်ကျေနပ်အောင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွန်မပေးလိုက်ရတယ်..."
"အဲ့ဒီအဖြစ်အပျက်က ၂၀၂၁ မတ်လ ၂၀ ရက်နေ့၊ မွန်းလွဲ ၂:၁၅ အချိန်ခန့်ပေါ့... ကျူးလွန်တဲ့သူတွေက အသက်ကအတိကျမသိပေမဲ့ ၃၅ ကျော်ကျော်လောက်တော့ရှိပြီ.. ညောင်ရွှေရဲစခန်းက ရဲပေါ့..."
"အဲလို ကာမအနိုင်ယူတော့ သူကျွန်မကို သူ့ရဲ့ လိင်အင်္ဂါနဲ့ရော၊ လက်တွေ၊ သူတို့သုံးတဲ့နံပါတ်တုတ်တွေနဲ့ရော ထိုးသွင်းပြီး ဆက်ဆံတယ်... ကျွန်မ စအိုကွဲပြီး သွေးထွက်သွားတယ်..."

LHRI1201 ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ ညောင်ရွှေမြို့နယ်

ရွှေဘိုမြို့မှ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီးတစ်ဦးကလည်း အောက်ပါအတိုင်း ထွက်ဆိုထားသည်။

နိုင်နိုင် (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၃၁ နှစ်အရွယ်ရှိသည့် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူ အမျိုးသမီး တစ်ဦးဖြစ်ပြီး၊ အမှတ် (x)၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ ရွှေဘိုခရိုင်၊ ကျောက်မြောင်းမြို့နယ်တွင် နေထိုင်သူ တစ်ဦးဖြစ်သည်။ နိုင်နိုင်သည် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။

"ကျောက်မြောင်းကနေ စဥ့်ကူးဖက်ကို ရတနာသိဃ်တံတားကနေဖြတ်တော့… တံတားထိပ်မှာ စစ် တပ်က လုံခြုံရေးဂိတ်ချထားတယ်… အဲဒီဂိတ်မှာ စစ်သားရော စစ်သားမဟုတ်တဲ့ အရပ်ဝတ်နဲ့ ပျူစော ထီးတွေရောရှိတယ်… အဲ့မှာ ကျွန်မ ဒီ ၂၀၂၂၊ အောက်တိုဘာ ၁၇ ရက်နေ့ မွန်းလွဲ ၁ နာရီ ခွဲ ကျော်ကျော်လောက်မှာ တံတားကိုဖြတ်တော့ အစစ်ခံရတယ်….

စစ်တော့ ကျွန်မက မိန်းမပုံဆိုတော့ ကျွန်မ ရင်သားတွေ တင်ပါးတွေ ကိုင်ပြီး အညှစ်ခံရတယ်…. အရစ်လဲခံရတယ်… ပြီးသွားတော့ကျတော့ လာလိုက်ခဲ့ဦး ဆိုပြီး ဂိတ်တဲအနောက်ထဲကိုခေါ် သွားပြီး ကျွန်မကို လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကျူးလွန်တယ်"

LHRI1304၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ရွှေဘိုမြို့

အလားတူ အခြားသောလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိပါးမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုကျူးလွန်ခံခဲ့ရသူများတွင် -

ဝ ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာ ၂၇ ရက်နေ့၊ မွန်းလွဲ ၂ နာရီ ၄၆ အချိန်ခန့်တွင် မြင်းခြံသို့သွားစဉ် စစ်တပ်ဂိတ်၌ မှတ်ပုံတင် စစ်ခံရစဉ် မှတ်ပုံတင်ထဲတွင် အမျိုးသမီး၊ ပုံစံမှာ အမျိုးသားဖြစ်နေသ ဖြင့် ရင်ဘတ်ကို လှန်၍ သေချာကြည့်ရှုခြင်း၊

ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ မွေးရာပါလိင် မိန်းမအစစ်ဟုတ်/မ ဟုတ် လှန်ပြခိုင်းခြင်းကို ခံခဲ့ရသည့် *- မန္တလေးမြို့မှ အသက် ၂၈ နှစ် အရွယ်ရှိ ဂျန်ဒါပေါ်မူတည်၍ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်ခြင်းမဟုတ်သူ (LHRI0502)*

- လည်း ပါဝင်သည်။

(၅) ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများအား အဓမ္မသိမ်းယူခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်း

ဒေတာဖြစ်စဉ်များအရ ဤချိုးဖောက်မှုအမျိုးအစားပါဝင်သည့် ဖြစ်စဉ်ပေါင်း ၈ ခုအထိရှိခဲ့သည်။ ပါဝင် ဖြေဆိုသူများ သည် စစ်ကောင်စီတပ်သားများ၊ ရဲနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များ၏ ငွေညှစ်ခြင်း၊ ဖြတ်သန်း သွားလာခွင့်ရရန် ငွေပေးရခြင်း၊ ငွေမရှိလျှင်ပစ္စည်းများပေးရခြင်း၊ နေအိမ်သို့ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးစဉ် ရွှေငွေနှင့်တန်ဖိုးကြီးရတနာများ သိမ်းယူခံရခြင်း၊ စသည်တို့မှသည် နေအိမ်များ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခံရသည် အထိရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

ယင်းအဖြစ်အပျက်များအနက် ကျောက်ပန်းတောင်း၊ မုံရွာ၊ ရွှေဘိုနှင့် မန္တလေးတို့မှ အဖြစ်အပျက်တို့အား လေ့လာခဲ့ရာ အောက်ပါအတိုင်း အထောက်အထားတွေ့ရသည်။

နှင်းနှင်း (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၄၁ နှစ်အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအ မျိုးသမီးဖြစ်ပြီး၊ စစ်ကိုင်းတိုင်း မုံရွာမြို့တွင်နေထိုင်သည်။
နှင်းနှင်းသည် စေတနာ့ဝန်ထမ်းအဖြစ် လူမှုရေးလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။
သူမသည် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး ကဏ္ဍတို့တွင် ငယ်စဉ်ကတည်းကမှစ၍ ယခုအသက်အရွယ်ရလာ သည့်အထိ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုနှင့် မကင်းခဲ့ကြောင်းဆိုသည်။ အလုပ်အကိုင်အရလည်း အာဏာသိမ်းပြီး နောက်ပိုင်း လူထုစီမံကိန်းများ လျော့နည်းသွားသည့်အပြင် လုံခြုံရေးခြိမ်းခြောက်မှုများကြောင့် လုပ် ဆောင်နိုင်စွမ်းလျော့နည်းလာကာ ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေအပေါ်လည်း ထိခိုက်မှုရှိနေသည်။

နှင်းနှင်းသည် ဘဝတူ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများဖမ်းခံရစဉ် ဌာနဆိုင်ရာများသို့ သွားရောက်ကူညီရာတွင် လည်း ၎င်း၏အသက်အန္တရာယ်ကိုပြန်လည် ခြိမ်းခြောက်ခံခဲ့ရဖူးကြောင်း ဆိုသည်။

"၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ ၈ ရက်၊ ၁ လ ည ၁၂ နာရီမှာ စစ်ကောင်စီနဲ့ပက်သက်တဲ့အသိုင်းဝိုင်းကမီးလာရှို့တာ ရပ်ကွက်တွေ လမ်းတွေလည်း မကူးရဘူး သက်ဆိုင်ရာသူတို့ရပ်ကျေးတွေပါပါတယ်... အိမ်ကိုဖွင့်ပေးရတယ် ဆန်တစ်တင်းခွဲ အိတ် ၁၀ အိတ် ဖုန်းက တက်ကနိ အမျိုးစားတလုံး Acer2020 ကွန်ပျူတာတစ်လုံးနဲ့ ငွေကြေးတချို့ရောပါသွားတယ်... ရှေ့တင်ယူတာပါ....ပြောခွင့်မရဘူး...စုထားတာလေးတွေအကုန်ပါသွားတာ... သူတို့ကလက်နက်တွေနဲ့ဆိုတော့ဘာမှပြောမဖြစ်ဘူး အိမ်ကြီးအိမ်ကောင်းလေးလုံးမီးထဲပါတယ် ရှို့မှန်းသိလို့လောင်လို့ကို ငြိမ်းခွင့်မရဘူး"

"တိုင်ရအောင်ကလည်း သွားတိုင်ရမဲ့လူတွေကိုယ်တိုင်က ကျူးလွန်တဲ့သူဖြစ်နေတော့ ကျွန်မတို့ မှာ ဘာမှမလုပ် နိုင်ဘူး" ဟု ၎င်းကဆိုသည်။

LHRI0905၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ မုံရွာမြို့နယ်

ရွှေဘိုမြို့မှ ဖြစ်စဉ်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

နီနီ (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၂၈ နှစ် အရွယ်ရှိ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူ အမျိုး သမီး (မိန်းမလျာ) တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ရွှေဘိုမြို့တွင် နေထိုင်သူဖြစ်ပါသည်။

နီနီသည် အထက်တန်းအောင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ယခုလက်ရှိတွင်မူ ကိုယ်ပိုင် မိတ်ကပ်နှင့်အလှပြင်လုပ် ငန်း လုပ်ကိုင်နေသူတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေဘိုမြို့သည် မြန်မာစစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း စစ်တပ်ဆန့်ကျင်မှုအားကောင်းသဖြင့် အင် အားသုံး၍ ဖိနှိပ်ခံနေရသည့် စစ်ကိုင်းတိုင်းအတွင်းရှိ မြို့တစ်မြို့လည်းဖြစ်ပြီး၊ အနီးအနားရှိ ကျေး ရွာများ ဆိုလျှင်လည်း စစ်ကောင်စီ၏ မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းဒဏ်ကို ခံကြရကာ ပြည်သူအမြောက်အများ အိုးအိမ်စွန့် ခွာထွက်ပြေးနေကြရသည်။

ထိုသူများထဲတွင် နီနီလည်းအပါအဝင်ဖြစ်ပြီး၊ နီနီသည် စစ်ကောင်စီအား ဆန္ဒပြမှုတွင် ထဲထဲဝင်ဝင် ပါ ဝင်ခဲ့သောကြောင့် နေအိမ်ကို ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင် မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။

သူမ၏အတွေ့အကြုံကို အောက်ပါအတိုင်းဆိုသည်။

"အနှစ်နှစ် အလလ က စုထားဆောင်းထားတဲ့ပစ္စည်းတွေလည်းအကုန်ဆုံးရှုံး၊ အလှပြင်ဆိုင်လေးဖွင့်ထားတော့ လုပ်ငန်းလုပ်ဖို့အတွက် စုဆောင်းထားတာတွေလည်း အကုန်ပြာကျ။ ပထမတစ်ခါရှို့ခံရတုန်းက တိုက်အိမ်ပေါ့၊ အဲ့တုန်းက ဒေသတွင်းအခြေအနေမကောင်းတော့ မီးရှို့ခံရပြီး ခဏရှောင်။ အခြေအနေ ခဏငြိမ်လို့ အိမ်ပြန်လာ

ပြီး တဲထိုးပြီးနေတော့လဲ တဲကိုတစ်ခါ ထပ်လာရှို့သွားပြန်တယ်။ ထမင်းအိုးပေါင်းအိုးတွေလည်း အကုန်ပါသွား။ နှစ်ကြိမ်စလုံးကို ဘာမှ မရလိုက်ဘူး။ ခုတော့နေစရာမရှိ အခြေအနေလည်းမကောင်းတော့ တောထဲမှာပဲ နေရတာလေ။ အလုပ်ကလည်းဆက်လုပ်လို့မရတော့ ဘဝကလမ်းပျောက်သွားပြီ"

LHRI1305 ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ ရွှေဘိုမြို့

အလားတူချိုးဖောက်မှုများကို -

o (အထက်တွင်ဖော်ပြထားသည့်) ဝင်ဖမ်းချိန်တွင် ဝတ်ထားသော ရွှေ၊ ဆောင်ထားသော ငွေသား နှင့် စုဘူးမှ ပိုက်ဆံများပါ သိမ်းယူခံလိုက်ရသည့် - *မန္တလေးမြို့နယ်မှ အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ်ရှိ လိင်တူ/လိင်ကွဲ နှစ်မျိုးလုံးချစ်သူ အမျိုးသား (LHRI0601)၊*

o လာရောက်ဖမ်းဆီးစစ်ဆေးချိန်တွင် လူကိုမတွေ့သောကြောင့် အိမ်ကို မွှေနှောက်ပြီး ဘီရိုများအတွင်း သိမ်းဆည်းထားသည့် လက်ဝတ်ရတနာများနှင့် ငွေသားတို့ကို သိမ်းယူခံလိုက်ရသည့် - *ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့မှ အသက် ၂၉ နှစ်အရွယ်ရှိ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား (LHRI0301)*

o ၂၀၂၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၆ ရက်နေ့၊ နေခင်း ၁၁ နာရီခွဲအချိန်ခန့်တွင် ရွာသာကျေးရွာ၊ ခင်ဦးမြို့နယ်သို့ စစ်

ကောင်စီမှ ဝေဟင်မှ *လက်နက်ကြီးများနှင့် ကျဲပြီး အိမ်ကို မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရသည့် - ရွှေဘိုမြို့မှ အသက် ၂၈ နှစ် အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး (LHR11301)* နှင့်

o ၂၀၂၂ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၀ ရက်နေ့၊ ညနေ ၄ နာရီ ၁၅ အချိန်ခန့်တွင် ရေဦးမြို့နယ်၊ ကျီစုကျေးရွာသို့ စစ်ကောင်စီမှ လေကြောင်းမှတစ်ဆင့် ရဟတ်ယာဉ်များဖြင့် လက်နက်ကြီးနှင့် တိုက်ခိုက်သဖြင့် အိမ်ကိုမီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်းခံခဲ့ရသည့် - *ရွှေဘိုမြို့မှ အသက် ၂၈ နှစ်အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး (LHRD1303)*
- စသည့်ဖြစ်စဉ်များတွင်လည်းတွေ့ရသည်။

(၆) မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း

မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရသူများထဲတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ AAPP ၏ ဖော်ပြချက်[cxiii]အရ ၂၀၂၃ ခုနှစ် မတ်လ အထိ အဖမ်းဆီးခံပြည်သူများထဲတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ ၁၅ ဦးပါဝင်ကြောင်း ဆိုသည်။
သို့သော်လည်း လူမသိပဲ ဖမ်းဆီးခံလိုက်ရသည့် ဖြစ်စဉ်များ၊ ဖမ်းဆီးခံလိုက်ရသော်လည်း လိင်စိတ်ကွဲ ပြားမှုကို ပွင့်လင်းစွာ ဖွင့်ဟမထားသူများလည်း ရှိနိုင်သဖြင့် လက်တွေ့မြေပြင်တွင် မတရားအဖမ်းဆီးခံ ရသည့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ အရေအတွက်မှာ ၎င်းထက် များနိုင်သည်။

ဤသုတေသနတွင်မူ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ မတရားဖမ်းဆီးခံရသည့် ဖြစ်စဉ်စုစုပေါင်း ၂၂ ခုအထိ မှတ် တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့အနက် အင်တာဗျူးအဆင့်တွင် ပခုက္ကူနှင့် တောင်ကြီးအပြင် မုံရွာ၊ မြစ်ကြီးနား၊ မလှိုင်၊ မန္တလေး၊ မော်လမြိုင်၊ မိတ္ထီလာ၊ မုံရွာ၊ ရွှေဘို၊ နှင့် ရန်ကုန် တို့မှ ဖြစ်စဉ်များကို အတွင်းကျကျ လေ့လာခဲ့ရာ အောက်ပါအတိုင်း အထောက်အထားများ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။

ရဲရဲသည် မကွေးတိုင်း၊ ပခုက္ကူမြို့နယ်တွင် နေထိုင်သူဖြစ်ကာ အသက် ၂၇ နှစ်အရွယ်ရှိသည့် ဆန့်ကျင် ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်သည်။

ရဲရဲသည် ၎င်း၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရသည့်ဖြစ်စဉ်ကို အောက်ပါအတိုင်းထွက်ဆိုထားသည်။
၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၈ ရက်နေ့၊ ညနေ ၈:၃၀ ခန့်တွင် ရဲရဲအလုပ်လုပ်သည့် စားသောက်ဆိုင်သို့ အသက် ၁၈ နှစ်မှ ၃၅ နှစ်အကြား အရွယ်ရှိဟုခန့်မှန်းရသည့် စစ်သားနှင့်ရဲများ ရောက်ရှိလာပြီး ရဲရဲ ၏ ညီရှိ/မရှိ မေးမြန်းကာ မရှိသဖြင့် ရဲရဲနှင့်အတူ ဆိုင်ဝန်ထမ်း ၂ ဦးတို့အား အစားဖမ်းဆီးကာ စစ်ကြောရေးသို့ ခေါ် ဆောင်သွားခဲ့သည်။
ထို့နောက် ရဲရဲသည် အမျိုးသမီးရင်သားရှိသဖြင့် ရင်သားများကိုလှန်ပြခိုင်းပြီး၊ ဝိုင်းဝန်းရယ်မော လှောင်ပြောင်ကာ 'ဖင်လိုးလိုက်ရမလား၊ မင်းညီ ဘယ်မှာလဲပြောစမ်း' ဟုမေး၍ ရိုက်နှက် ကန်ကျောက် နှိပ်စက်ခဲ့သည်။

"လက်သီးနဲ့ထိုးတယ်.... တုတ်နဲ့ရိုက်တယ်... အနည်းဆုံး ၇ ယောက်လောက်ရှိတယ်..အလှည့်ကျရိုက် နှက်ကြ

တာ ကျွန်မကို.... အတူဖမ်းခံရတဲ့ ဝန်ထမ်းနှစ်ယောက်ကိုတော့ ၁၀ သိန်းစီပေး၍ ပြန်လွှတ် လိုက်တာ ကျွန်မက မပေးနိုင်တော့ ပုဒ်မ ၅၀၅ (က)၊ (ဂ) နဲ့ ညှိစွန်းတယ်ဆိုပြီး ထောင် ၈ လချခံခဲ့ရ တယ်.... ပြီးမှ ပြန်လွှတ်လာခဲ့တာ ပါ"

LHRI1103၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး၊ ပခုက္ကူမြို့နယ်

ကိုဖြိုး (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၃၆ နှစ်အရွယ်ရှိ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသားဖြစ်ကာ၊ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်း၊ တောင်ကြီးမြို့၊ xx ရပ်ကွက်၊ xx လမ်းတွင် နေထိုင်ပါသည်။

ကိုဖြိုးသည် ဘွဲ့ရတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ကိုယ်ပိုင်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူတစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။

ကိုဖြိုးသည် အာဏာသိမ်းပြီးနောက် မြို့ပေါ် ဆန္ဒပြရာတွင် စစ်ကောင်စီတပ်သားများနှင့် ရဲများ၏ မ တရားဖမ်းဆီး ခံခဲ့ရသည့်အကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်း ထွက်ဆိုထားသည်။

"၂၀၂၁ မတ်လ ၃ ရက်နေ့၊ နေ့လည်လောက်မှာ နီလာရိုးမဆီဆိုင်ပန့်ရဲ့ လမ်းကြားထဲမှာ ဆန္ဒပြနေစဉ်ဖမ်းခံရတာ ပါ... ဝါးလုံးရှည်လက်တပြန်နဲ့ ဖမ်းမိတော့မထနိုင်အောင်ရိုက်ပါတယ်... 'အမှန်အတိုင်းပြောစမ်း မပြောရင်အသေ ပဲ ငါလိုးမသား မင်းမေစောက်ပက်ပဲ' လို့ဆဲဆဲပြီးရိုက်ပါတယ်... အဲ့နောက် အမှတ်၁ ရဲစခန်းကိုခေါ်သွားပြီး စစ်ဆေး ပါတယ်... စစ်ကြောရေးပို့လိုက် ရဲစခန်းမှာထားလိုက်နဲ့ ၃ရက်လောက် အလူးအလဲအရိုက်ခံခဲ့ရပါတယ်... MRTV မှာလည်းလက်နက်ခဲယမ်းနှင့်အဆောက်အဦမီးရှို့မှုဆိုပြီး သတင်းလွှင့်ခံခဲ့ရပါတယ်... အဲ့နောက်မျက်နှာ

တခုလုံးဖူးယောင် ကိုင်းနေခဲ့ပါတယ်... စစ်ကြောရေးမှာရေတောင်မတိုက်ပါဘူး... တောင်လေးလုံးထောင်ထဲပြောင်းမှ အစားနဲ့ရေ စ စားခွင့်ရပါတယ်...ပါလာတဲ့ဖုန်း အခွေးထည်ကအစ အကုန်သိမ်းသွားပါတယ် မျက်မှန်တပ်တာကိုလည်းခွင့်မပြုပါဘူး... အဲ့နောက် တောင်လေးလုံးတောင်ထဲကို ၅၀၅ (က) နဲ့အမှုဖွင့်ပြီး ၂နှစ် ထောင်ဒဏ်ချပါတယ်... ထောင်ထဲမှာလည်း ထောင်မှူးက ကောင်းကောင်းနေ မနေရင်လက်အောက်ငယ်သားတွေနဲ့ဖင်ဝိုင်းလိုးခိုင်းမယ်ဆိုပြီးခြိမ်းခြောက်ပါတယ်... LGBT တွေဆိုလည်းအဆဲအဆိုနဲ့ပဲအမြဲပြောပြီးနှိမ်ပါတယ်...အဲ့နောက် တောင်လေးလုံးကနေ ၂၀၂၂ နိုဝင်ဘာလမှာ ပြန်လည်လွတ်မြောက်ခွင့်ရခဲ့ပါတယ်..."

CHRI1401၊ လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား၊ တောင်ကြီး

မတရားဖမ်းဆီးခံရခြင်း ပါဝင်သည့် အခြားဖြစ်စဉ်များတွင် -

o ၂၀၂၁ မတ်လ ၄ ရက်နေ့၊ နေ့လည် ၁၂ နာရီအချိန်ခန့်တွင် စီတာပူရပ်ကွက်၊ မြစ်ကြီးနား တက္က သိုလ်ကျောင်းအနီးတွင် ကျောင်းတွင်းတပ်လာစွဲမည့် မြောက်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်မှ စစ်သား များနှင့် ရဲများ အဓိကရုဏ်းဖြစ်ကြစဉ် မိမိ၏အလှပြင်ဆိုင်အနီးရပ်ကြည့်နေခိုက် ရဲနှင့်စစ်သား များ လိုက်လံဖမ်းဆီးခြင်းကိုခံခဲ့ရပြီး ၅၀၅ ဃ ဖြင့်တရားစွဲခံရကာ ၇ လပိုင်းမှ လွတ်ငြိမ်းချမ်း သာဖြင့်ခံဝန်ထိုးပြီး ပြန်လည်လွတ်မြောက်ခဲ့သည့် - *မြစ်ကြီးနားမြို့မှ အသက် ၃၄ နှစ်အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး (LHRI1002)*

o ၂၀၂၁ ဇူလိုင်လ ၂၄ ရက်နေ့၊ မနက် ၁၀ နာရီခန့်တွင် မိမိနေထိုင်ရာ အမှတ် ၅ ရပ်ကွက်သို့ စစ် သားများ မတရားလာရောက် ဖမ်းဆီး ခြင်းခံရပြီး ဒူးထောက် လက်မြှောက်ခိုင်းကာ စစ်ဆေးခံခဲ့ ရသည့် - *မလှိုင်မြို့မှ အသက် ၃၅ နှစ်အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူ အမျိုး သမီး (LHRI0502)*

o CDM ပြုလုပ်ခဲ့သဖြင့် ၅၀၅ နှင့်အမှုဖွင့်ခံရကာ ၂၀၂၁ အောက်တိုဘာလ ၂၃ ရက်နေ့၊ နံနက် ၁၀ နာ ရီအချိန်တွင် စစ်ကောင်စီတပ်သားများ၏ လာရောက်ဖမ်းဆီးခြင်းခံခဲ့ရပြီး ဖုန်း၊ ကွန်ပျူတာ ပစ္စည်းများသိမ်းဆည်းခံရသည့်အပြင် ဒူးထောက်၊ ပါးရိုက်ခြင်း၊ လိင်တူချစ်သူမှန်းသိသွားသဖြင့် ညစ်ညမ်းသည့်စကားများဖြင့် နှုတ်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခံခဲ့ရသည့် - *မော်လမြိုင်မှ အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ် လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား (LHRI0701)*

o ၂၀၂၂၊ ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဇင်းကျိုက်မြို့သို့ ကိစ္စတစ်ခုဖြင့်သွားရောက်စဉ် မိတ်ဆွေတစ်ဦး ရန်ဖြစ်နေသည်ကို ဝင်ဖြန်ဖြေပေးရင်း မိန်းမပုံပေါက်နေသဖြင့် မိမိကိုသာ ရဲများကဖမ်းလိုက်ပြီး ဇင်းကျိုက်ရဲစခန်းသို့ခေါ်သွားကာ အချုပ်တွင် တစ်ညချုပ်ထားခဲ့ပြီး ပိုက်ဆံ ၅ သောင်းပေးမှ ပြန်လွတ်လာခဲ့သည့် - *မော်လမြိုင်မှ အသက် ၃၆ နှစ်အရွယ် လိင်ကို ကျား/မနှစ်မျိုးတည်း ဖြင့် သာ တသမတ်တည်းမခံယူသူ (LHRI0702)*

o ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့၊ နေ့ခင်း ၁၁ နာရီအချိန်တွင် We Love LGBT ရန်ကုန်နှင့်အတူ ဆန္ဒပြရင်း ရဲစစ်သား အယောက် ၁၀၀ ကျော် မှ ဝိုင်းပိတ်ဖမ်းခံရသည့်အထဲ ပါသွားပြီး၊ စစ်ကြော ရေးသို့ပို့ဆောင်ခံခဲ့ရသည့် *- မိတ္ထီလာမှ အသက် ၂၂ နှစ်အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံ ယူနေထိုင်သူအမျိုးသား (LHRI0801)*

o လုံခြုံရေးအတွက် ရှောင်နေစဉ်အတွင်း မိဘများနေထိုင်သည့်ရပ်ကွက်အတွင်း ဒလန်ဟုကျော် စောသော အုပ်စုမှ တုတ်/ဓါးများ ဖြင့်ရောက်ရှိလာပြီး ဖျောက်ဖောက်၍ အုံကြွအောင်ပြုလုပ် သ ဖြင့် မိမိက ထွက်လာစဉ် အုတ်ကျင်းသို့လမ်းမှားဝင်ပြေးမိပြီး ဓါးဖြင့်ဝိုင်းခုတ်သဖြင့် ၎င်း၏သူ ငယ်ချင်းနှင့်အတူဖမ်းဆီးခံခဲ့ရပြီး စစ်ကြောရေးတွင် ၃ ရက်စစ်ဆေးခံရကာ မိတ္ထီလာထောင်တွင် ထောင်တစ်နှစ်ခွဲကျခံခဲ့ရသည့် - *မိတ္ထီလာမှ အသက် ၂၆ နှစ်အရွယ်*

လိင်တူ/လိင်ကွဲနှစ်မျိုးလုံးချစ် သူအမျိုးသား (LHRI0803)

o ၂၀၂၁ ဇွန်လ ၁၂ ရက်နေ့၊ နံနက် ၁၁ နာရီကျော်အချိန်တွင် မန္တလေးမှ အသိတစ်ဦး ဖမ်းဆီးခံရ ကြောင်း ဆက်သွယ်လာသဖြင့် မန္တလေးသို့လိုက်သွားရာ အဝင်ဂိတ်တွင် အုပ်စုလိုက် ဖမ်းဆီး ခြင်းခံခဲ့ရပြီး ရိုက်နှက်ညှဉ်းပန်းခံခဲ့ရသည့် - *မိတ္ထီလာမှ အသက် ၂၈ နှစ်အရွယ် လိင်တူချစ်သူ အမျိုးသား (LHRI0804)*

o ၂၀၂၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဝင်ရောက်ဖမ်းဆီးခံရပြီး နန္ဒဝန်ရပ်ကွက် အမှတ် ၂ ရဲစ ခန်း နယ်ထိန်းရဲနှင့် ၄င်းအုပ်စုတို့၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကိုခံခဲ့ရသည့် - *မုံရွာမြို့မှ အသက် ၃၁ နှစ် အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲနေထိုင်သူအမျိုးသမီး (ကိုယ်စား) (LHRI0901)*

o ပထမတစ်ကြိမ် လူငယ်များစုဝေးနေသဖြင့် ဖမ်းခံခဲ့ရပြီး၊ ဒုတိယအကြိမ် ၂၀၂၂ စက်တင်ဘာ ၁၆ ရက် ညနေ ၅ နာရီခွဲ အချိန်ခန့်တွင် ဆိုင်ကယ်နှစ်ယောက်စီးသဖြင့် ရွှေဘိုမြို့ အမှတ် ၃ ရဲစခန်း တွင် မတရားဖမ်းဆီးစစ်ဆေးခံခဲ့ရသည့် - *ရွှေဘိုမြို့မှ အသက် ၃၀ နှစ်အရွယ် လိင်တူချစ်သူ အ မျိုးသား (LHRI1302)* နှင့်

o အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် - *ရန်ကုန်မြို့မှ အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ် လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား (LHRI1502)*

o အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် *မုံရွာမြို့မှ အသက် ၂၇ နှစ်အရွယ် လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား (LHRI0902)*

o အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် *မုံရွာမြို့မှ အသက် ၂၂ နှစ်အရွယ် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲ နေထိုင်သူအမျိုးသမီး (LHRI0903)*

o အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် ထောင် ၅ လ ချခံခဲ့ရသည့် - *ပခုက္ကူမှ အသက် ၂၇ နှစ် အရွယ်ရှိ လိင်တူချစ်သူ အမျိုးသား (LHRI1101)*၊

o အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် *မန္တလေးမြို့နယ်မှ အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ်ရှိ လိင်တူ/လိင်ကွဲ နှစ်မျိုးလုံးချစ်သူ အမျိုးသား (LHRI0601)*၊

- စသည်တို့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

(၇) တရားမဝင် အခွန်ထမ်းဆောင်စေခြင်း/အခကြေးငွေကောက်ခံခြင်း

စစ်တမ်းဒေတာများအရ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအား တရားမဝင် ပိုက်ဆံတောင်းခြင်း၊ ငွေညှစ်ခြင်းဖြစ် စဉ် ၆ ခုအထိရှိခဲ့ပြီး၊ ကျူးလွန်သူများသည် တရားရေးဝန်ထမ်းများဖြစ်သည့် စကစ တပ်သားများ၊ ရဲများ၊ ထောင်ပိုင်များက အများဆုံးဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

ယင်း ဖြစ်စဉ် ၆ ခုအနက် မော်လမြိုင်မှ ဖြစ်စဉ်နှစ်ခုကို ဒုတိယအဆင့်တွင်လေ့လာခဲ့ရာ အောက်ပါ အတိုင်း မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။

စိုးစိုး (အမည်လွှဲ) သည် အသက် ၃၆ နှစ်အရွယ်ရှိပြီး အမျိုးသမီး လိင်ဖော်ပြမှုရှိသော်လည်း ကိုယ်ပိုင် လိင်ဝိသေသ ကိုမူ ယောက်ျား/မိန်းမ လိင်သတ်မှတ်ချက်နှစ်မျိုးတည်းဖြင့် တသမတ်တည်းမခံယူသူ (Non-binary) ဖြစ်သည်။ စိုးစိုးသည် xx ရပ်ကွက်တွင်နေထိုင်ပြီး၊ မုန့်ရောင်းသည့်လုပ်ငန်းဖြင့် အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသူဖြစ်သည်။

စိုးစိုးသည် ၂၀၂၂၊ ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် ဇင်းကျိုက်မြို့သို့ ကိစ္စတစ်ခုဖြင့်သွားရောက်စဉ် မိတ်ဆွေ တစ်ဦး ရန်ဖြစ်နေသည်ကို ဝင်ဖြန်ဖြေပေးရင်း မတရားဖမ်းဆီး၍ ငွေညှစ်ခံလိုက်ရသည့်ကိစ္စကို အောက်ပါအတိုင်းထွက်ဆိုထားသည်။

"၂၀၂၂ ဧပြီလ ၁၀ သင်္ကြန်မတိုင်မှီ၊ ညကြီး ၈ နာရီ... ဇင်းကျိုက်မှာအသိနဲ့ချိန်းထားလို့ သွားတာ... ဟိုရောက်တော့ အသိက လူတချို့နဲ့ပြဿနာတက်ပြီး ရန်ဖြစ်ရော.. ကိုယ်က ဝင်ဆွဲပြီး ဖြန်ဖြေပေး တာ အဆင်မပြေပဲ တိုင်ကြတန်းကြနဲ့ ဇင်းကျိုက်ရဲစခန်းကိုရောက်သွားရော...
စခန်းရောက်တော့ ရန်ဖြစ်တာက သူတို့... ကို့ကိုကြည့်ပြီး ကိုယ်က မိန်းမပုံအခြောက်မဆိုတော့ ကိုယ့်ကိုဖမ်းချလိုက်ရော... 'လင်ရှာလင်လုတဲ့ပြဿနာပဲနေမှာပေါ့ ဒီအခြောက်တွေ အာရုံကိုနောက်တယ်' ဆိုပြီးပြောတာ စခန်းမှူးက....
အဲတာနဲ့ ကျွန်မ အချုပ်ထဲမှာ တစ်ညအိပ်ခဲ့ရတယ်.... အမှု မကြီးချင်ရင် ပိုက်ဆံ လက်ဖက်ရည်ဖိုး ပိုက်ဆံ ၅၀,၀၀၀ ပေး.... ခံဝန်နဲ့ ပြန်လွှတ်ပေးလိုက်မယ် လို့ပြောလို့ သူများဆီကချေးပြီးပေးလိုက် ရတယ်....
ခံဝန်ထိုးတော့လည်း 'မင်းတို့ အခြောက်တွေ နောက်ကျရင် ည ၈ နာရီထိုးတာနဲ့ လင်ရှာထွက်ရဲ ထွက်ကြည့် အကုန်ထောင်ထဲထည့်ပစ်မယ်' လို့ ခြိမ်းခြောက်လွှတ်လိုက်တယ်..."

LHRI0702၊ လိင်ကို ကျား/မနှစ်မျိုးတည်းဖြင့် တသမတ်တည်းမခံယူသူ၊ မော်လမြိုင်မြို့

ဝ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် *- မော်လမြိုင်မှ အသက် ၂၅ နှစ်အရွယ် လိင်တူချစ်သူအမျိုးသား (LHRI0701)* - သည်လည်း ထောင်မှလွတ်မြောက်ရန် မိဘများက ငွေကြေးသိန်းဆယ် ဂဏန်းနှင့် ချီ၍ လာဘ်ထိုးခဲ့ရကြောင်း ဆိုသည်။

၃.၂.၂ ချိုးဖောက်မှုများ၏ နောက်ဆက်တွဲ

အင်တာဗျူးပါဝင်ဖြေဆိုသူအားလုံးတို့သည် ၎င်းတို့၏ ချိုးဖောက်ခံရမှုများအကြောင်းကို အခြားတစ်စုံ တစ်ဦးထံ ရင်ဖွင့်ပြောပြခဲ့ခြင်းရှိ/မရှိမေးမြန်းရာ ထက်ဝက်ကျော်တို့က ရှိသည်ဟုဖြေဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

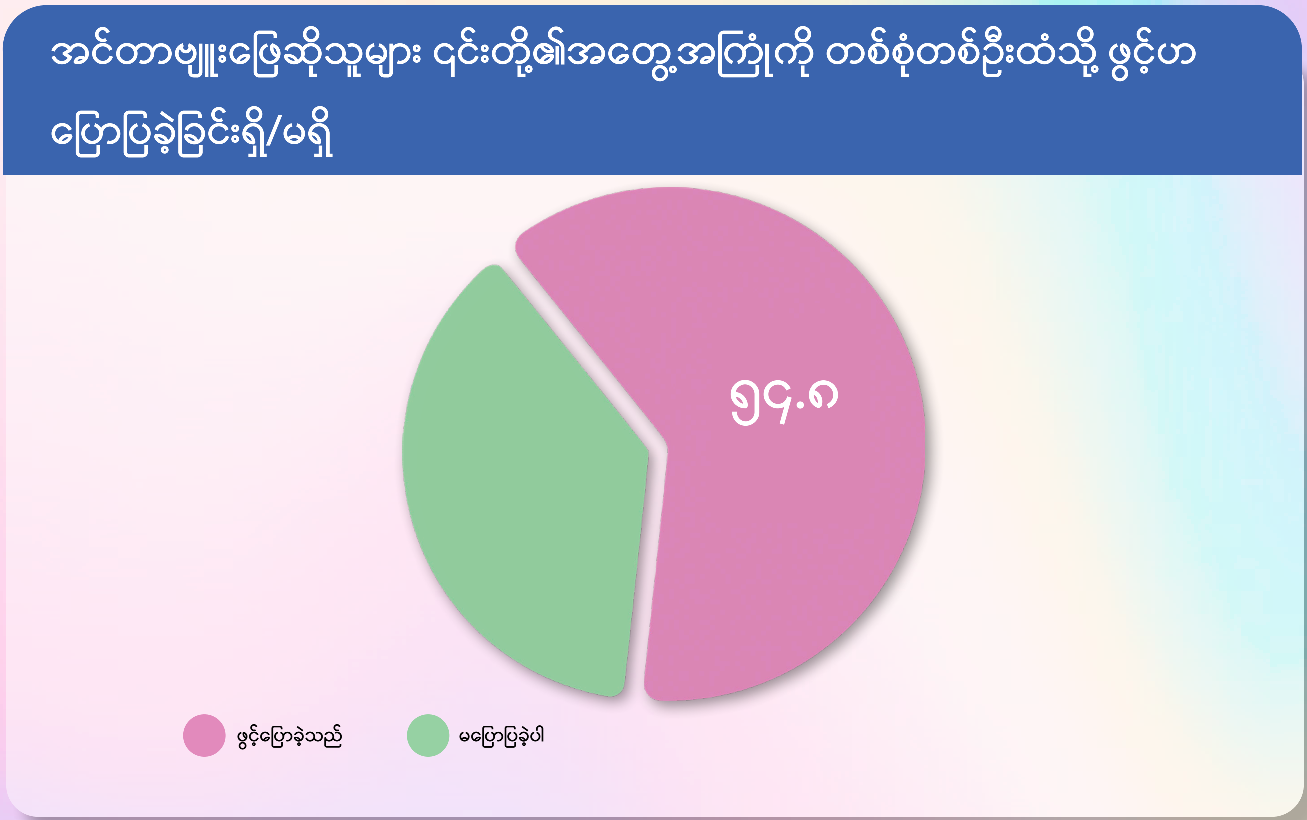

ပုံ ၃.၂၄ - ဖြေဆိုသူများ ၎င်းတို့၏အတွေ့အကြုံကို ရင်ဖွင့်ပြောပြခြင်းရှိ/မရှိ

၎င်းတို့ ဖွင့်ဟပြောပြခဲ့သည့်သူများတွင် သူငယ်ချင်း၊ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်၊ ညီအစ်ကို/မောင်နှမ၊ မိဘဆွေ မျိုးများ အများဆုံးအသီးသီးပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

အင်တာဗျူးပါဝင်ဖြေဆိုသူ အားလုံးနီးပါး (၉၅%) တို့သည် ၎င်းတို့၏ ချိုးဖောက်ခံရမှုများအကြောင်းကို ၎င်းတို့ယုံကြည်ရသည့်သူများထံသို့ ဖွင့်ပြောပြခဲ့ခြင်းရှိသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာများထံသို့ တိုင်ကြား ခြင်း မရှိခဲ့ကြောင်း သိရသည်။

ယင်းသို့ မတိုင်ကြားခဲ့ရခြင်းအကြောင်းအရင်းကို ဆက်လက်မေးမြန်းရာ အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရသည်။

ကျူးလွန်မှုကို မတိုင်ကြားခဲ့ရသည့် အကြောင်းရင်းများ

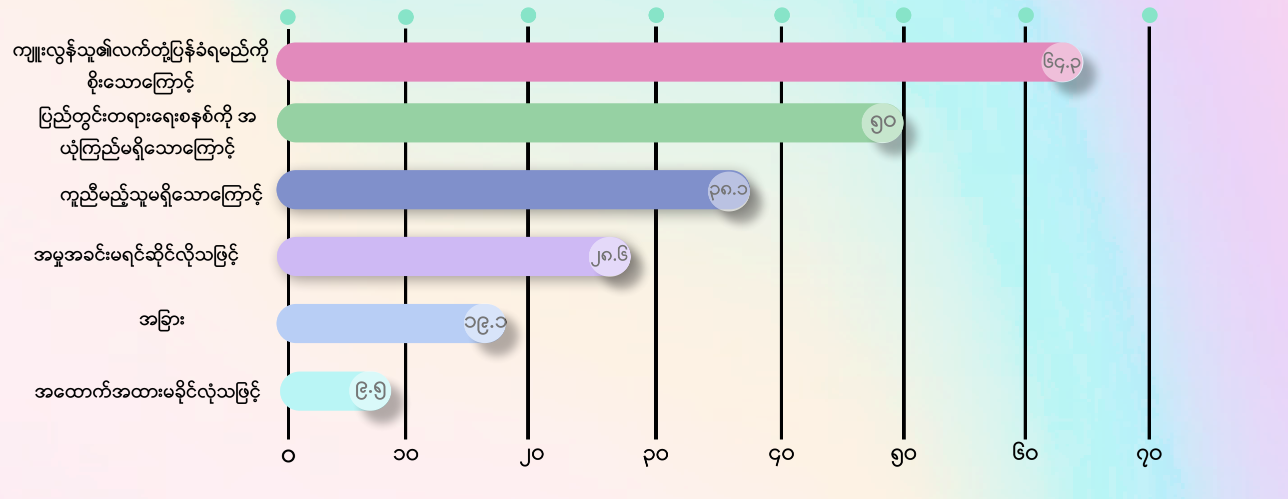

ပုံ ၃.၂၅ - အင်တာဗျူးဖြေဆိုသူများ ၎င်းတို့ချိုးဖောက်ခံရမှုကို မတိုင်ကြားရသည့် အကြောင်းရင်းများ

လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် ၎င်းတို့၏လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာသို့တိုင်ကြား လျှင် ပြည်တွင်းတရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမရှိသည့် ကာလအတွင်း လက်တုံ့ပြန်ခံရမည်ကို ကြောက်သော ကြောင့် အများဆုံးမတိုင်ကြားရခြင်းဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရပြီး၊ အချို့မှာ ပြည်တွင်းတရားရေးစနစ်ကို အယုံ အကြည်မရှိသောကြောင့်၊ ကူညီမည့်သူမရှိသောကြောင့်၊ အမှုအခင်းရင်မဆိုင်လိုသောကြောင့် စသဖြင့် မတိုင်ကြားလိုကြခြင်းဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရသည်။ အခြားအကြောင်းအရင်းများတွင် တိုင်ကြားသော်လည်း အရေးယူမည်မဟုတ်သည်ကို သိနေသဖြင့်ဟု အများဆုံး ဖော်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

အခန်း (၄) - နိဂုံးနှင့် အကြံပြုချက်များ

၄.၁ နိဂုံး

စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်တွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုအများဆုံးတိုးလာ သည့် ကဏ္ဍများမှာ - နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ တရားရေးနှင့် အများပြည်သူ/အစိုးရဝန်ဆောင် မှု ကဏ္ဍတို့ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

ထို့အပြင် သုတေသနအရ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ အယောက် ၁၀၀ လျှင် ၃၂ ယောက်တို့သည် - မတရား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းမှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အခြားလူမဆန်သည့်၊ ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသည့် ဆက်ဆံ မှု/ အပြစ်ပေးမှု၊ မုဒိန်းမှု၊ အခြားလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာထိပါးစော်ကားမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ပိုင်ဆိုင်မှု များအား မတရားသိမ်းယူခြင်း/ဖျက်ဆီးခြင်း၊ တရားမဝင် အခွန်ကောက်ခံခြင်း/ငွေညှစ်ခြင်း၊ တရား ဥပဒေလက်လွတ်သတ်ဖြတ်ခြင်း - စသည့် ပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အမျိုးအစားများ ကျူးလွန်ခံနေရသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယင်းသို့ပြင်းထန်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် ပဋိ ပက္ခအသက်ရောက်ခံဒေသများဖြစ်သည့် စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် မကွေးတိုင်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများက ပိုမို ရင် ဆိုင်ကြုံတွေ့ရခြင်းဖြစ်ကြောင်းလည်း တွေ့ရသည်။

ခြုံငုံကြည့်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများသည် - ပညာသင်ကြားပိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာရွှေ့ လျားသွားလာပိုင်ခွင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာစွက်ဖက်မခံပိုင်ခွင့်၊ ပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာစီတန်း လှည့်လည်ခွင့်နှင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းမှ ကင်းလွတ်ပိုင်ခွင့်၊ တန်းတူညီမျှခွင့်၊ ညှဉ်း ပန်းနှိပ်စက်မှုမှကင်းလွတ်ပိုင်ခွင့်၊ ဥပဒေရှေ့မှောက် တန်းတူညီမျှဖြစ်ပိုင်ခွင့်၊ မတရားဖမ်းဆီးမှုမှ ကင်း လွတ်ပိုင်ခွင့်၊ မျှတသော တရားခွင်ကြားနာပိုင်ခွင့် - စသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာ စာတမ်းပါ အခွင့်အရေးများသာမကပဲ၊ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်စာတမ်းပါ အခွင့်အရေးများ ကိုပါ ကျယ်ပြန့်စွာ ချိုးဖောက်ခံနေရခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ ချိုးဖောက်ခံနေရသည့် လူ့အခွင့်အရေးများကို ပိုမိုမှတ်တမ်းတင် ရန် လိုအပ်နေပြီး၊ ယင်းသို့ချိုးဖောက်ခံနေရသည့် ဖြစ်စဉ်များအတွက် ကုစားပေးမည့် ယန္တရားများ၊ နည်း လမ်းများကိုလည်း လက်တွေ့ကျကျဖော်ဆောင်ကာ၊ မြန်မာစစ်တပ်၏ ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်ခွင့်ကို အမြန် ဆုံးရပ်တန့်ပြီး၊ ကျူးလွန်သူများအား တရားမျှတမှုဆောင်ကျဉ်းရန် အရေးတကြီး လိုအပ်လျက်ရှိ ကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာက ထောက်ပြနေသည်။

၄.၂ အကြံပြုချက်များ

၄.၂.၁ ဥပဒေရေးရာအကြံပြုချက်များ

- လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကို အကာအကွယ်ပေးအပ်သောလက္ခဏာရပ်အဖြစ် ထည့်သွင်းပေးသည့် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းနှင့်ညီသည့် ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီဖွဲ့စည်းပုံအသစ်ကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန်။
- ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၇၇ အားဖျက်သိမ်းခြင်းဖြင့် လိင်တူဆက်ဆံခြင်းအား ပြစ်မှုမြောက် ခြင်းမှပယ်ဖျက်ရန် နှင့် LGBTI ပုဂ္ဂိုလ်များအား မုဒိန်းမှုကျူးလွန်ခြင်းအတွက် ပုဒ်မ ၃၇၅ တွင် ပြင်ဆင်ထည့်သွင်းရန်။

ပုဒ်မ ၃၇၇ သည် ခွဲခြားမဆက်ဆံရ၊ ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် တန်းတူညီမျှခွင့်၊ ခွဲခြားဆက်ဆံ မှုကင်းစွာ တရားပဒေ၏ အကာအကွယ်ပေးမှုကို တန်းတူညီမျှရပိုင်ခွင့်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးရာ လွတ်လပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် လုံခြုံခွင့်၊ အသက်ရှင်သန်ပိုင်ခွင့် ဟူသည့် အခြေခံစည်းမျဉ်းကို ချိုး ဖောက်ပြီး LGBTI များအပေါ် ဥပဒါန်စွဲဖြစ်မှုများနှင့် ကန့်သတ်ခြင်းများကို အားပေး သဖြင့် ၎င်းအား ဖျက်သိမ်း သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးလိုက်နာရန် တာဝန်ရှိမှုများနှင့် အညီ အနည်းဆုံးကိုက်ညီအောင်ပြင်ဆင်သင့်သည်။

- ရှင်းလင်းတိကျမှုမရှိသော ဥပဒေများ၊ ၎င်းတို့ချည်းသာဖြစ်ရမည်ဟုကန့်သတ်မထားသော် လည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည့် - ၁၉၄၅ ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၅ နှင့် ၁၈၉၉ ရန်ကုန်ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၀ - တို့ကို ပြင်ဆင်ရန်။

အာဏာရအစိုးရနေဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိရှိအသုံးပြုနေသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်များပါဝင်သော ဥပဒေများ၊ အထူးသဖြင့် လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု၊ လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားခြင်းအ ပေါ်အခြေတည်ပြီး ဥပါဒါန်စွဲ၊ ခွဲခြားဆက်ဆံမှု စသည်တို့အပေါ်အခြေခံကာ ဖမ်းဆီးရန်၊ ရဲများမှအကြမ်းဖက်မှုတို့ကိုကျူးလွန်ရန် အခွင့်ပေးထားသည့်ဥပဒေများ ကို ပြန်လည်စိ စစ်သုံးသပ်ပြီးပြင်ဆင်သင့်သည်။ အထူးသဖြင့် ၁၉၄၅ ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၅၊ ၁၈၉၉ ရန်ကုန် ရဲ အက် ပုဒ်မ ၃၀ (မှောင်ရိပ်ခိုဥပဒေများ) သည် ဦးစားပေးပြင်ဆင်ရမည့် သို့မဟုတ် ဖျက်သိမ်းရမည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ ဖြစ်သည်။

- ပြည်တွင်းဥပဒေအမျိုးမျိုးတို့ကို ဖော်ဆောင်ရေးဆွဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ ပြဋ္ဌာန်းရာတွင်လည်း ကောင်း လိင် စိတ်တိမ်းညွတ်မှု၊ လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားသူများ၏ အခွင့်အရေးတို့ကို မူဝါဒရေးဆွဲသူများနှင့် ဥပဒေပြု သူများမှ ထည့်သွင်းစဉ်းစားကြောင်းသေချာစေရန် ပါဝင် ဆက် စပ်သက်ဆိုင်သူအရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ရန်။

၄.၂.၂ ဆက်စပ်သက်ဆိုင်သူများအား အကြံပြုချက်များ

(၁) အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရသို့

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် -

အခြား အဓိက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးပဋိညာဉ်စာချုပ်များဖြစ်သည့် ICCPR၊ CAT နှင့် CERD တို့ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးပြီး အမျိုးသားအဆင့်တွင် ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန်။

ကုလသမဂ္ဂလူ့အခွင့်အရေး ကိုယ်ထည်များနှင့် ယန္တရားများ၊ အထူးအစီရင်ခံပုဂ္ဂိုလ်များ စ သည်တို့နှင့် အပြည့်အဝပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန်။

၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံကို ဖျက်သိမ်းပြီး လိင်စိတ်ကွဲပြားမှုကို အကာအကွယ်ပေးအပ်သောလက္ခဏာ ရပ်အဖြစ် ထည့်သွင်းပေးသည့် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းနှင့်ညီသည့် ဖယ်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီဖွဲ့စည်းပုံ အသစ်ကို ရေးဆွဲပြဋ္ဌာန်းရန်။

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရ၏ ဝန်ကြီးဌာနများအနေဖြင့် ဝန်ကြီးဌာနများအတွင်း မူဝါဒများချ မှတ်ရာတွင် ဂျန်ဒါရေးရာအရ အားလုံးအကျုံးဝင်ပါဝင်မှုရှိကြောင်း သေချာအောင် လုပ်ဆောင် ရန် နှင့် ယင်းသို့လုပ်ဆောင် ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏အရေးကို လှုပ်ရှားနေသည့် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့ အစည်းများ နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဝန်ကြီးဌာနအဖွဲ့ဝင်များအား လိင်စိတ်တိမ်းညွတ် မှု၊ လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှု ကွဲပြားခြင်း (ဆိုဂျီ) ဆိုင်ရာ အသိပညာများတိုးပွားလာအောင် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ လိင်စိတ်ကွဲပြား သူများအရေးလှုပ်ရှားနေသည့်အဖွဲ့အစည်းများ၏ထောက်ပံ့ ကူညီမှုဖြင့်ဖြစ်စေ သင်တန်းများလေ့ကျင့်ပို့ချသင်ကြား ပေးရန်။

(၂) အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများသို့

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်နေသည့် ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပ အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများကို လည်း မမေ့လျော့ပဲ စီမံကိန်းများ တွင် အကျုံးဝင်ပါဝင်အောင် ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ရန်။

ဂျန်ဒါအရေးလှုပ်ရှားနေသည့်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ အခွင့်အရေး အတွက်ကို အကျုံးဝင်ပါဝင်အောင် ထည့်သွင်းလှုပ်ရှားပြီး စစ်မှန်သော ဂျန်ဒါရေးရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတစ်ရပ်ကို ဖော် ဆောင်ရန်။

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့များပံ့ပိုးပေးသည့်အခါ လိင်စိတ်ကွဲပြား သူများ အား အလေးပေးစဉ်းစားရမည့် အကာနှသတ်ခံလူထုတစ်ခုအဖြစ် ထည့်သွင်းပြီး ပံ့ပိုးမှု များအား ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင် ကြောင်း သေချာအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

စိတ်ပိုင်းနှင့်လူမှုဆိုင်ရာ ကူညီပံ့ပိုးမှုများပေးအပ်ရာတွင်လည်း လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ ရယူ လက်လှမ်းမှီနိုင် မှု ပိုမိုများပြားလာအောင် မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ တရားမျှတမှု ဆောင်ကျဉ်းရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လူ့အ ခွင့်အရေး

ချိုးဖောက်မှုများအား မှတ်တမ်းတင်ရာတွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကိုလည်း အကျုံး ဝင်ပါဝင်အောင် ထည့်သွင်း လုပ်ဆောင်ရန်။

(၃) ဖွံ့ဖြိုးရေး မိတ်ဖက်ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများသို့

ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေးမိတ်ဖက်ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ စီမံ ကိန်း များသည် မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအနေဖြင့် နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးရာ ကူညီ ထောက်ပံ့မှုများ ရယူ လက်လှမ်းမှီနိုင်ကြောင်း သေချာစေသင့်သည်။

လူထုအကျိုးပြု ဖွံ့ဖြိုးရေး ထောက်ပံ့အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများနှင့် အ ဖွဲ့အစည်းများ အား စေ့စပ်လုပ်ဆောင်ရမည့် အဓိက လူထု (KP) အဖြစ် ဂျန်ဒါအချိုး (quota) တစ်ခုထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး၊ ၎င်း တို့၏ သက်ဆိုင်ရာ စီမံကိန်း၏ - ပုံစံရေးဆွဲဖော်ဆောင်ခြင်း၊ အ ကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်သုံးသပ်ခြင်း - စသည့် လုပ်ငန်း စဉ်အစမှအဆုံးအထိ စီမံကိန်းသက်တမ်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် လိင်စိတ် ကွဲပြားသူများ၏အခွင့် အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ရယူလက်လှမ်းမှီနိုင်မှုရှိကြောင်း သေချာ အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအရေးလှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေသည့် အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့ အစည်းများအား နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ ပိုမိုပေးအပ် ရန်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကျူးလွန်နေသည့် စစ်ကောင်စီအား နိုင်ငံတကာ ယန္တရား များမှတစ်ဆင့် တရားမျှတမှုဆောင်ကျဉ်းနိုင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအ စိုးရအပါအဝင် အရပ်ဘက် လူထုအဖွဲ့အစည်းများအား လိုအပ်သော ကူညီပံ့ပိုးမှုများပေးအပ် ရန်။

(၄) ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂအပါအဝင် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများသို့

ပြင်းထန်သောလူ့အခွင့်အရေးများချိုးဖောက်ခံနေရသည့် မြန်မာပြည်သူလူထုများ၏ အသံကို လေးစား နားထောင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏အရေးကို ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခဟုမရှုမြင်ပဲ လူ့အခွင့်အရေး အကြပ်အတည်းတစ်ရပ်နှင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ဒီမိုကရေစီကို ခြိမ်းခြောက်မှုအဖြစ်ရှုမြင်ကာ မြန် မာနိုင်ငံအား ဒီမိုကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ်ပြန်လည် ပို့ဆောင်ပေးနိုင်ရေးအပေါ် အဘက်ဘက်မှ ကူညီပံ့ပိုးပေးသွားရန်။

အမျိုးသားညီညွတ်ရေးအစိုးရအား မြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင်အစိုးရတစ်ရပ်အဖြစ် အသိအမှတ် ပြုစေ့စပ် လုပ်ဆောင်သွားရန်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြစ်ဒဏ်ကင်းလွတ်မှုဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကျူးလွန်နေသည့် စစ် ကောင်စီ၏လုပ်ရပ်များ ရပ်တန့်အောင် အဖက်ဖက်မှ ဖိအားပေးပြီး၊ ကျူးလွန်သူများအား နိုင်ငံတကာ ယန္တရားများ မှတစ်ဆင့် တရားမျှတမှုဆောင်ကျဉ်းပေးရန်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း စစ်ကောင်စီ၏လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ပိုမိုလျော့နည်းလာအောင် စစ်ကောင်စီ အား လက်နက်အပါအဝင် အခြားပိတ်ဆို့အရေးယူမှုများ ပူးပေါင်းတိုးမြှင့်လုပ် ဆောင်ရန်။

နောက်ဆက်တွဲ (က) - စစ်တမ်းမေးခွန်း နမူနာ

လိင်စိတ်တိမ်းညွှတ်မှု/လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားသူ LGBTI များ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှု အချက်အလက် သုတေသန စစ်တမ်း

(၂၀၂၂-၂၀၂၃ ခုနှစ်)

သေတာကောက်သူတစ်ဦးလျှင် LGBT အနည်းဆုံး ၁၅ ဦးတို့အား မေးမြန်းပြီး သေတာကောက်ယူရမည်ဖြစ်သည်။ (စုစုပေါင်း ၂၁၀ ယောက်)

(က) ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး		(င) မေးမြန်းသည့် ရက်စွဲ	
(ခ) မြို့နယ်		(စ) ဖုန်းနံပါတ် /Signal	
(ဂ) မေးမြန်းသူ ကုဒ်နံပါတ်		(ဆ) အီးမေးလ် (ရှိပါက)	
(ဃ) ဖြေဆိုသူကုဒ်နံပါတ်			

မိတ်ဆက်ခြင်း

"မင်္ဂလာပါ။ ကျွန်တော်/ကျွန်မ နာမည်ကတော့______ ဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်/ကျွန်မက ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ချင်းမိုင်မြို့ အခြေစိုက် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ (LGBTI) အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ ကဲ မြန်မာကနေ ကြီးမှူးတဲ့ LGBTIQ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုအချက်အလက် စစ်တမ်းကောက်ယူရေး အစီအစဉ်မှာပါဝင်တဲ့ ဒေတာကောက်ယူသူတစ်ဦးဖြစ်ပါတယ်။ ကဲမြန်မာအဖွဲ့အစည်းဟာဆိုရင် လက်ရှိမှာ ဘယ် နိုင်ငံရေးပါတီ/တစ်သီးပုဂ္ဂလ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် /အစိုးရနဲ့မှ အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိတဲ့ လွတ်လပ်တဲ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကနေ့ ကျွန်တော်/ ကျွန်မတို့ဟာ **တပ်မတော်အာဏာသိမ်းမှုဖြစ်စဉ်နောက်ပိုင်း** (၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့နောက်ပိုင်း) လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ LGBTIQ များ ကြုံတွေ့နေရတဲ့ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အမျိုးအစားတွေ၊ ပုံစံတွေ၊ ချိုးဖောက်ခံနေရတဲ့ အတိုင်းအတာတွေ စတာတွေကို သိရှိနိုင်ဖို့နဲ့ သက်ဆိုင်သူတွေ အသိအမြင်ပွင့်လာအောင် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ပေးဖို့အတွက် မြေပြင်မှာရှိတဲ့ LGBTIQ တွေနဲ့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းပြီး ဒေတာအချက်အလက်ကောက်ယူဖို့ ရောက်ရှိလာရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသုတေသနစစ်တမ်းက အဓိက ကတော့ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ LGBTIQ တွေကိုပဲ ဦးတည်ပြီး မေးမြန်းမဲ့ အချက်အလက် များဖြစ်ပါတယ်။ (သင့်) အနေနဲ့ ဒီ စစ်တမ်း အင်တာဗျူး အစီအစဉ်လေးမှာ ပါဝင်ပေးဖို့ ဖြစ်နိုင်မလား။ အင်တာဗျူးဖြေဆိုမှုက အချိန် မိနစ် ၂၀ နဲ့ ၃၀ မိနစ်အတွင်းလောက်ပဲ ကြာမှာပါ။"

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch
မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၁	မစခင်မှာ ကျွန်တော်တို့ဘက်ကနေ ရှင်းလင်းလိုတဲ့ အကြောင်း အရာလေးတွေ အနည်းငယ်ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီ လေ့လာချက်စစ်တမ်းကောက်ယူမှုရဲ့ သဘောသဘာဝက လိင်စိတ်ကွဲပြားတဲ့ဖြေဆိုသူတွေကိုအဓိကထားတာပေါ့၊ သူတို့ရဲ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုအခြေအနေတွေပေါ့။ LGBT ဆိုတာကတော့ မြန်မာလို လိင်စိတ်ကွဲပြားသူတွေပေါ့နော်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အရပ်စကားနဲ့ဆို ယောကျ်ားလျာတွေ၊ မိန်းမလျာတွေ၊ လိင်တူချစ်သူ တွေကို ဆိုလိုတာဖြစ်ပါတယ်။ ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့ဘက်က သင်ဘယ်လိုလူမျိုးဖြစ်တယ်၊ LGBT ဖြစ်တယ်မဖြစ်တယ်ကို တစ်ဖက်သက် အမြင်နဲ့ယူဆလိုက်တာမျိုးမဟုတ်သော်ငြားလည်း ဒီသုတေသနအတွက် မေးမြန်းသင့်တယ်လို့ယူဆလို့ မိတ်ဆက်ကြည့်တာပါ။ ဒီအင်တာဗျူးမှာဝင်ဖြေလို့လဲလေ လူကြီးမင်းအနေနဲ့ ဒီလို လိင်စိတ်ကွဲပြားတဲ့သူဖြစ်ကြောင်းကို ကျွန်တော်/ကျွန်မတို့အနေနဲ့ အခြားသူများကို လုံးဝအသိပေးသွားမှာမဟုတ်ဘဲ လျှို့ဝှက်ပေးထားမှာဖြစ်ပြီး ကဲမြန်မာရဲ့သုတေသန နောက်ဆုံးထွက်ရှိမယ့် အစီရင်ခံစာမှာ ကိန်းဂဏန်းအချက်အလက်တွေနဲ့ သက်သေအထောက်အထားရရှိအောင်သာ အသုံးပြုသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့ လူကြီးမင်းအနေနဲ့ အဲ့ဒီလို လိင်စိတ်ကွဲပြားတဲ့သူတွေထဲက တစ်ယောက်အဖြစ် မိမိကိုယ်ကို ယူဆပါသလား?	☐ ယူဆသည်	၁	မေးခွန်း ၂ ကို ဆက်သွားပါ
		☐ မယူဆပါ	၂	ဆက်မမေးပါနှင့်
၂	အစီအစဉ်မှာ ပါဝင်ဖို့ သဘောတူပါသလား၊ မေးခွန်းများကို ဆက်လက်မေးမြန်းလို့ရပါသလား?	☐ ရပါသည်။	၁	မေးခွန်းနံပါတ် ၃ ကို ဆက်မေးရန်
		☐ မရပါ။	၂	ဆက်မမေးရန်

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

အပိုင်း (၁) - ဖြေဆိုသူ၏ ကိုယ်ရေးအချက်အလက်များ
(သင့်တော်ရာလေးထောင့်ကွက်တွင် အမှန်ခြစ်ပါ)

၃	သင်၏အသက်အရွယ် အပိုင်းအခြားကိုဖော်ပြပါ။	☐ ၁၈ နှစ် အောက်	၁
		☐ ၁၈ နှစ် နှင့် ၃၅ နှစ် အကြား	၂
		☐ ၃၅ နှစ် နှင့် ၅၉ နှစ်အကြား	၃
		☐ ၆၀ နှစ် နှင့် အထက်	၄
၄	သင်၏ မွေးရာပါလိင်မှာ အဘယ်နည်း။	☐ အမျိုးသား	၁
		☐ အမျိုးသမီး	၂
		☐ အင်တာဆက်စ် (အမျိုးသား အမျိုးသမီး အင်္ဂါနှစ်ခုလုံးပါရှိသူ)	၃
၅	သင်သည် မိမိကိုယ်ကို မည်သည့် လိင်အဖြစ် ခံယူပါသနည်း။	☐ အမျိုးသား	၁
		☐ အမျိုးသမီး	၂
		☐ အမျိုးသား/အမျိုးသမီး နှစ်မျိုးလုံးမဟုတ်သောသူ (Non-binary)	၃
		☐ အခြား (ဖော်ပြပေးပါ) ________	၄
		☐ မသိပါ	၅
		☐ မဖြေဆိုလို	၉

၆	သင်သည် မည်သည့် လိင်ကွဲနှင့် ကို စိတ်ဝင်စား/ ချစ်ခင်နှစ်သက်ပါ သနည်း။	☐ အမျိုးသား	၁
		☐ အမျိုးသမီး	၂
		☐ နှစ်မျိုးလုံး	၃
		☐ မည်သည့်လိင်ကိုမျှစိတ်မဝင်စား	၄
		☐ အခြား	၅
		☐ မဖြေဆိုလို	၉

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၇	သင်၏ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှုကို မည်သို့မျှ အားဖြင့် မည်သို့ခံယူထားပါသနည်း။	☐ လိင်ကွဲချစ်ခင်နှစ်သက်သူ - Heterosexual	၁
		☐ လိင်တူချစ်ခင်နှစ်သက်သူ - Homosexual	၂
		☐ လိင်တူလိင်ကွဲနှစ်မျိုးလုံး ချစ်ခင်နှစ်သက်သူ - Bisexual	၃
		☐ မည်သည့်လိင်ကိုမျှ စိတ်မဝင်စား - Asexual	၄
		☐ လိင်ဖြစ်တည်မှုအပေါ်မူတည်ပြီး လူတစ်ယောက်ကို ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း မဟုတ် (မည်သည့် လိင်ခံယူမှုရှိသူကိုမဆို ချစ်မြတ်နိုးသည်) -Pansexual	၅
		☐ မိမိ၏ လိင်စိတ်မှာ အချိန်နှင့်အမျှ အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲတည်ရှိနေ - Polysexual	၆
		☐ မိမိ၏လိင်စိတ်ကို ကိုယ်တိုင် စူးစမ်းရှာဖွေ/အဖြေရှာနေဆဲဖြစ် - Questioning	၇
		☐ အထက်တွင်မပါသော အခြား လိင်စိတ် တိမ်းညွတ်မှု (ဖော်ပြပေးပါ) ________	၈
		☐ မဖြေဆိုလို	၉၉

၈	သင်သည် မည်သည့် လူမျိုးဖြစ်သနည်း။ (ရွေးချယ်ရမည့် အဖြေများကို ဖတ်မပြပါနှင့်။)	☐ ဗမာ	၁
		☐ တိုင်းရင်းသား [အသေးစိတ်ဖော်ပြရန်] ________	၂
		☐ အခြား [အသေးစိတ်ဖော်ပြရန်]	၃

		____________	
၉	သင်၏ လက်ရှိအလုပ်အကိုင် ကို ဖော်ပြပေးပါ။	☐ အလုပ်လက်မဲ့	၁
		☐ ကျောင်းသား	၂
		☐ တောင်သူလယ်သမား	၃
		☐ ဆရာ/ဆရာမ	၄
		☐ လုပ်ငန်းပိုင်/ကုန်သည်	၅
		☐ နေ့စားအလုပ်သမား	၆
		☐ ကုမ္ပဏီ/ပုဂ္ဂလိက ဝန်ထမ်း	၇
		☐ စေတနာ့ ဝန်ထမ်း (NGO/CSO/CBO)	၈
		☐ (CDM လုပ်ထားသူမဟုတ်သည့်) အစိုးရ ဝန်ထမ်း	၉
		☐ (CDM လုပ်ထားသူ) အစိုးရဝန်ထမ်း	၁၀
		☐ စစ်သား/ရဲသား	၁၁
		☐ ကိုယ်ပိုင်အလုပ်	၁၂
		☐ အငြိမ်းစား	၁၃
		☐ စက်ရုံအလုပ်ရုံအလုပ်သမား	၁၄
		☐ အခြား (အသေးစိတ်ဖော်ပြရန်) ____________	၁၅
		☐ မဖြေဆိုလို	၉၉

၁၀	သင်တက်ရောက်အောင်မြင်ပြီး မြောက်ခဲ့သော အမြင့်ဆုံးပညာအရည်အချင်း ကိုဖော်ပြပေးပါ။	☐ ကျောင်းမနေဖူးပါ။	၁
		☐ ကျောင်းပြင်ပပညာရေး(အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးသင်ကျောင်း ပညာရေး)	၂
		☐ မူလတန်းအဆင့်	၃
		☐ အလယ်တန်းအဆင့်	၄
		☐ အထက်တန်းအဆင့်	၅
		☐ ဘွဲ့ရနှင့် အထက်	၆
		☐ မဖြေကြားလိုပါ။	၉၉

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

အပိုင်း (၂) - လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှု အတွေ့အကြုံများ
(သင့်တော်ရာလေးထောင့်ကွက်တွင် အမှန်ခြစ်ပါ)

(က) မိသားစု/အိမ်တွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၁၁	သင်၏ဖြစ်တည်မှု/တစ်နည်းအားဖြင့် သင်သည် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူ LGBT ဖြစ်ကြောင်းကို သင်၏ မိသားစု သို့မဟုတ် သင်နှင့် အတူတစ်မိုးအောက်တွင် အတူနေထိုင်သောသူများမှ သိရှိထားပါသလား။	☐ သိရှိထားပါသည်။	၁
		☐ မသိရှိထားပါ။	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၁၂	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် သင်၏ မိသားစု သို့မဟုတ် သင်နှင့် အတူတစ်မိုးအောက်တွင်နေထိုင်သောသူများ၏ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ၂၀၂၁ ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့ပြီးနောက်ပိုင်းမှာ ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၁၂.က နှင့် ခ သို့ သွားပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၁၃ သို့သွားပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၁၂.က	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	
၁၂.ခ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(ခ) ပညာရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၁၃	သင်သည် လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း၌နေ၍ ပေးနေသော ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူလက်လှမ်းမီနိုင်မှုရှိပါသလား။	☐ ရှိပါသည်။ (မေးခွန်း ၁၄ သို့သွားပါ)	၁
		☐ မရှိပါ။ (မေးခွန်း ၁၃.က သို့သွားပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၁၃.က	မရှိပါက အဘယ်ကြောင့်နည်း။ (စီလျော်ရာ အဖြေအားလုံးကို ရွေးချယ်ပေးပါ)	☐ သင်ကြားရန် အရင်းအမြစ် (ကွန်ပျူတာ၊ အင်တာနက်၊ ဆက်သွယ်ရေး နည်းပညာ) စသည်တို့မရှိသောကြောင့်	၁
		☐ အချိန်မပေးနိုင်သောကြောင့်	၂
		☐ စိတ်မဝင်စားသောကြောင့်	၃
		☐ အခြား [ဖော်ပြပေးပါ] ________________	၄

၁၄	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် ကျောင်းများ သို့မဟုတ် ပညာသင်ကြားသည့်နေရာဌာနတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခံရခြင်းမျိုးကို ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၁၄.က၊ ခ နှင့် ဂ သို့ ဆက်သွားပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၁၅ သို့ သွားပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၁၄.က	ခံရဖူးပါက မည်သူက သင့်အား ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း/အကြမ်းဖက်ခြင်းဖြစ်ပါသနည်း။ (စီလျော်ရာ အဖြေအားလုံးကို ရွေးချယ်ပေးပါ)	☐ သင်ကြားရေး ဆရာ/ဆရာမ	၁
		☐ တစ်တန်းတည်း ကျောင်းသား/ကျောင်းသူများ	၂
		☐ အခြား ကျောင်း သားများ	၃
		☐ အခြား ပညာရေး ဝန်ထမ်းများ	၄
		☐ အခြား	၅

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

		[ဖော်ပြပေးပါ] ________________	

၁၄.ခ	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

၁၄.ဂ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(ဂ) ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၁၅	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ဆေးခန်း/ဆေးရုံ များတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်းကို ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၁၅.က၊ ခ နှင့် ဂ သို့ သွား ပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၁၆ သို့ သွားပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၁၅.က	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

၁၅.ခ	သင်သည် အစိုးရဖြစ်စေ/ပုဂ္ဂလိကဖြစ်စေမှ ပေးသည့် ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှု ရယူရာတွင် မည်သည့်အခက်အခဲများ ရှိပါသနည်း။	

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၁၅.ဂ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(ဃ) စီးပွားရေးနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၁၆	အာဏာမသိမ်းမီကာလနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း သင်၏ အလုပ်အကိုင်အခြေအနေ မည်သို့ ရှိသနည်း။	☐ ပြောင်းလဲမှုမရှိ	၁
		☐ အလုပ်ပြုတ်သွားပြီး အလုပ်သစ်ရှာမရပါ	၂
		☐ အလုပ်ပြုတ်သွားပြီး အလုပ်သစ်ရှာရသည်	၃

၁၇	အာဏာမသိမ်းမီကာလနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း သင်၏ ဝင်ငွေအခြေအနေ မည်သို့ ရှိသ နည်း။	☐ ပြောင်းလဲမှုမရှိ	၁
		☐ လျော့သွားသည်	၂
		☐ တိုးလာသည်	၃

၁၈	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် လုပ်ငန်းခွင်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်းကို ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၁၈.က နှင့် ခ သို့ သွားပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၁၉ သို့ သွားပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၁၈.က	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

၁၈.ခ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(င) အစိုးရလုပ်ငန်း/ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၁၉	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် အများပြည်သူ/အစိုးရ မှ ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် နေရာ/ဌာနများ တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်း ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၁၉.က၊ ခ နှင့် ဂ သို့ သွားပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၂၀ သို့ သွားပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၁၉.က	ခံရဖူးပါက မည်သည့်နေရာ/ဌာနတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံခဲ့ရခြင်း/အကြမ်းဖက်ခြင်း ဖြစ်ပါသနည်း။ (စီလျော်ရာ အဖြေအားလုံးကို ရွေးချယ်ပေးပါ)	☐ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန	၁
		☐ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး/ပတ်စပို့ရုံး	၂
		☐ အခြား (ဖော်ပြပေးပါ) ______________	၃

၁၉.ခ	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch — မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၁၉.ဂ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရစေအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(စ) တရားရေး ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၂၀	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် တရားရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ဌာနများဖြစ်သည့် တရားရုံး/ရဲစခန်း/အကျဉ်းထောင်စသည့်နေရာများတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်း ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၂၀.က၊ ၂၀.ခ၊ ၂၀.ဂ နှင့် ၂၀.ဃ သို့ သွား ပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၂၁ သို့ သွား ပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၂၀.က	ခံရဖူးပါက မည်သည့်နေရာ/ဌာနတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံခဲ့ရခြင်း/အကြမ်းဖက်ခြင်း ဖြစ်ပါသနည်း။ (စီလျော်ရာ အဖြေအားလုံးကို ရွေးချယ်ပေးပါ)	☐ ရဲစခန်း	၁
		☐ အကျဉ်းထောင်	၂
		☐ တရားရုံး	၃
		☐ အခြား [ဖော်ပြပေးပါ] ________	၄

၂၀.ခ	ခံရဖူးပါက ယင်းနေရာ/ဌာနတွင် မည်သူများက ခွဲခြားဆက်ဆံခဲ့ခြင်း/အကြမ်းဖက်ခြင်းဖြစ်ပါသနည်း။ (စီလျော်ရာ အဖြေအားလုံးကို ရွေးချယ်ပေးပါ)	☐ တရားသူကြီး	၁
		☐ တရားရုံးစာရေး	၂
		☐ ရှေ့နေ	၃
		☐ ရဲ/ရဲမေ	၄
		☐ ထောင်မှူး	၅
		☐ ထောင်ဝန်ထမ်း	၆
		☐ အခြား	၇

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch — မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

		[ဖော်ပြပေးပါ] ________	

၂၀.ဂ	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိနိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

၂၀.ဃ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရစေအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(ဆ) နိုင်ငံရေး ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၂၁	သင်သည် သင်၏ ဖြစ်တည်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်း (ငြိမ်းချမ်းစွာဆန္ဒပြခြင်း၊ အခြားတက်ကြွလှုပ်ရှားမှုများ) စသည်တို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်း ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၂၁.က နှင့် ခ သို့ သွားပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၂၂ သို့ သွား ပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၂၁.က	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိနိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

၂၁.ခ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရစေအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

(စ) အုပ်ချုပ်ရေး ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၂၂	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ (ဆယ်အိမ်စု/ရာအိမ်စု အုပ်ချုပ်ရေး၊ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေး၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး) တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်း ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၂၂.က နှင့် ခ သို့ သွား ပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၂၃ သို့ သွား ပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၂၂.က	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	
၂၂.ခ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(ဆ) အများပြည်သူနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၂၃	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် အများပြည်သူနေရာများ ဖြစ်သည့် (ဘူတာရုံများ၊ ကားဂိတ်များ၊ ပန်းခြံများ၊ ရှော့ပင်းမောများ၊ ဈေးများ၊ စားသောက်ဆိုင်များ) တွင်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကဝန်ဆောင်မှုနေရာ/ဌာနများဖြစ်သည့် (ဟိုတယ်များ၊ ဘဏ်များ၊ ရုပ်ရှင်ရုံများ) တွင်လည်းကောင်း ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်း ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၂၃.က၊ ခ နှင့် ဂ သို့ သွား ပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၂၄ သို့ သွား ပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၂၃.က	ခံရဖူးပါက မည်သည့်နေရာ/ဌာနတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံခဲ့ရခြင်း/အကြမ်းဖက်ခံရခြင်း ဖြစ်ပါသနည်း။ (စီလျော်ရာ အဖြေအားလုံးကို ရွေးချယ်ပေးပါ)	☐ ပန်းခြံ/အပန်းဖြေနေရာ	၁
		☐ ရှော့ပင်းမော/ဈေး	၂
		☐ ဘူတာရုံ	၃
		☐ ကားဂိတ်	၄
		☐ စားသောက်ဆိုင်	၅
		☐ ဟိုတယ်	၆
		☐ ဘဏ်	၇
		☐ ရုပ်ရှင်ရုံ	၈
		☐ အခြား [ဖော်ပြပေးပါ] ____________	၉

၂၃.ခ	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	
၂၃.ဂ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(ဇ) ဘာသာရေးနှင့်ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ

၂၄	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် ဘာသာရေးနှင့် ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း သို့မဟုတ် အကြမ်းဖက်ခြင်း ခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၂၄.က နှင့် ခ သို့ သွား ပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၂၅ သို့ သွား ပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၂၄.က	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

၂၄.ခ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

(၄) သတင်းနှင့်မီဒီယာ ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုများ

၂၅	သင်သည် သင်၏ဖြစ်တည်မှုကြောင့် သတင်းနှင့် မီဒီယာ ကဏ္ဍတွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းခံရဖူးပါသလား။	☐ ခံရဖူးပါသည်။ (မေးခွန်း ၂၅.က နှင့် ခ သို့ သွား ပါ)	၁
		☐ မခံရဖူးပါ။ (မေးခွန်း ၂၆ သို့ သွား ပါ)	၂
		☐ မဖြေဆိုလိုပါ။	၉၉

၂၅.က	ခံရဖူးပါက မည်သို့ခံရဖူးကြောင်း (သင့်အပေါ် အထိခိုက်ခဲ့ဆုံး) ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ဖော်ပြပေးပါ။	

၂၅.ခ	နောင်တွင် ယင်းသို့မခံရအောင် သက်ဆိုင်သည့် အစိုးရနှင့် မူဝါဒချမှတ်သူများအား မည်သို့ အကြံပြုချင်ပါသနည်း။	

အပိုင်း (၃) - အာဏာမသိမ်းမီနှင့် သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှု အတွေ့အ[ကြုံ]များ နှိုင်းယှဉ်ချက်

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၂၆	လိင်စိတ်ကွဲပြားသူတစ်ဦးအနေဖြင့် သင့်အတွေ့အကြုံများအရ အာဏာ မသိမ်းမီနှင့် သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အောက်ပါကဏ္ဍတို့တွင် မည်သည့် ကဏ္ဍများအတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်း/အကြမ်းဖက်ခံရခြင်း အများဆုံး ဖြစ်ကြောင်း အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။	၁	လုံးဝ လုံးဝ မရှိခဲ့ပါ။
		၂	မရှိခဲ့ပါ။
		၃	အနည်းငယ်သာရှိခဲ့သည်။
		၄	အချို့တို့ရှိခဲ့သည်။
		၅	အများအပြားရှိခဲ့သည်။

			အဆင့်				
၂၆.က	လိင်စိတ်ကွဲပြားသူတစ်ဦးအနေဖြင့် သင့်အတွေ့အကြုံများအရ အာဏာ မသိမ်းမီ အောက်ပါ ကဏ္ဍတို့တွင် မည်သည့် ကဏ္ဍများအတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်း/ အကြမ်းဖက်ခံရခြင်း အများဆုံးဖြစ်ခဲ့ကြောင်း အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။	အာဏာမသိမ်းမီ	၁	၂	၃	၄	၅
		၁။ မိသားစု/အိမ် တွင်း	☐	☐	☐	☐	☐
		၂။ ပညာရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၃။ ကျန်းမာရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၄။ စီးပွားရေး/လုပ် ငန်းခွင်	☐	☐	☐	☐	☐
		၅။ အစိုးရ ဝန်ဆောင် မှု	☐	☐	☐	☐	☐
		၆။ တရားရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၇။ နိုင်ငံရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၈။ အုပ်ချုပ်ရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၉။ အများပြည်သူ/ ပုဂ္ဂလိက	☐	☐	☐	☐	☐
		၁၀။ ဘာသာရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၁၁။ သတင်းနှင့် မီဒီယာ	☐	☐	☐	☐	☐
		၁၂။ အခြား (ဖော်ပြပေးပါ) ____________	☐	☐	☐	☐	☐

			အဆင့်				
၂၆.ခ	လိင်စိတ်ကွဲပြားသူတစ်ဦးအနေဖြင့် သင့်အတွေ့အကြုံများအရ အာဏာ သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း အောက်ပါ ကဏ္ဍတို့တွင် မည်သည့် ကဏ္ဍများအတွင်း ခွဲခြားဆက်ဆံခံရခြင်း/ အ	အာဏာသိမ်းပြီး	၁	၂	၃	၄	၅
		၁။ မိသားစု/အိမ် တွင်း	☐	☐	☐	☐	☐
		၂။ ပညာရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၃။ ကျန်းမာရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၄။ စီးပွားရေး/လုပ် ငန်းခွင်	☐	☐	☐	☐	☐

	ကြမ်းဖက်ခံရခြင်း အများဆုံးဖြစ်ခဲ့ကြောင်း အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။	၅။ အစိုးရ ဝန်ဆောင် မှု	☐	☐	☐	☐	☐
		၆။ တရားရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၇။ နိုင်ငံရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၈။ အုပ်ချုပ်ရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၉။ အများပြည်သူ/ ပုဂ္ဂလိက	☐	☐	☐	☐	☐
		၁၀။ ဘာသာရေး	☐	☐	☐	☐	☐
		၁၁။ သတင်းနှင့် မီဒီယာ	☐	☐	☐	☐	☐
		၁၂။ အခြား (ဖော်ပြပေးပါ) ____________	☐	☐	☐	☐	☐

၂၇	လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများကြုံတွေ့ရသော ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှုနှင့် အကြမ်းဖက်ခံရမှုများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အာဏာသိမ်းမှုနှင့် သိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းအခြေအနေများအား နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် အောက်ပါတို့အနက် မည်သည်တို့ဖြစ်ပါသနည်း။	☐ အလွန် သိသာစွာ ပိုလျော့သွားသည်	၁
		☐ ပိုလျော့သွားသည်	၂
		☐ ပြောင်းလဲမှုမရှိ	၃
		☐ ပိုတိုးလာသည်	၄
		☐ အလွန်သိသာစွာ ပိုတိုးလာသည်	၅

၂၈	လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအနေဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှု/ အကြမ်းဖက်ခံရမှု လျော့ကျသွားအောင် မည်သည့်အရာတို့ကို လုပ်ဆောင်သင့်သည်ဟု သင် ထင်ပါသနည်း။	
၂၉	အခြားသက်ဆိုင်သူများအနေဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ ခွဲခြားဆက်ဆံခံရမှု/ အကြမ်းဖက်ခံရမှု လျော့ကျသွားအောင် မည်သည့်အရာ	

	တို့ကို လုပ်ဆောင်သင့် သည်ဟု သင် ထင်ပါသနည်း။	

ဤသုတေသနစစ်တမ်းတွင် ပါဝင်ပေးသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲ (ခ) - အင်တာဗျူးအဖြေလွှာဖောင် နမူနာ

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု/လိင်ဝိသေသခံယူဖော်ပြမှုကွဲပြားသူ LGBTI များနှင့် အင်တာဗျူး

ဖြစ်စဥ် မှတ်တမ်းလွှာ

(CASE FORM)

(၂၀၂၃ ခုနှစ်)

(အင်တာဗျူးဖြေကြားသူမှပြောသော အဖြစ်အပျက် တစ်ခုချင်းစီတို့အတွက် အင်တာဗျူးမေးမြန်းသူမှ ရေးသားဖြည့်စွက်ရန်ဖြစ်သည်။ အဖြစ်အပျက်သည် ၃ ခုထက် မပိုရပါ။)

(က) ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီး	
(ခ) မြို့နယ်	
(ဂ) မေးမြန်းသူ ကုဒ်နံပါတ်	
(ဃ) ဖြေဆိုသူ ကုဒ်နံပါတ်	

(င) မေးမြန်း သည့် ရက်စွဲ	
(စ) ဖုန်းနံပါတ် /Signal	
(ဆ) အီးမေးလ် (ရှိပါက)	

၁။ ဖြေကြားသူ၏ ကိုယ်ရေးနှင့် မိသားစုအချက်အလက်

၁.	ဖြေဆိုသူ ကုဒ်နံပါတ်	CHI-xxxx				
၂.	အမည်/အမည်လွှဲ					
၃.	အသက်		၉.	အတူနေအဖော်/အိမ်ထောင်	ရှိ ☐	မရှိ ☐
၄.	ဂျဲန်ဒါ		၁၀.	အတူနေအဖော်/အိမ်ထောင်ရှိလျှင်		
၅.	လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု					

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

၆.	နေရပ်လိပ်စာ			အမည်		
၇.	အလုပ်အကိုင်			Signal ဖုန်း နံပါတ်		
၈.	အလုပ်ရှင်		၁၁.	ရင်သွေး/ကလေး ရှိမရှိ	ရှိ ☐	မရှိ ☐
	ကုမ္ပဏီ/အဖွဲ့အစည်း အမည်-					

၂။ အဖြစ်အပျက်အကြောင်း ဖော်ပြချက် (၁)

၁.	ကျူးလွန်သူအမည်					
၂.	ကျူးလွန်သူ အသက် (အတိအကျမမှတ်မိလျှင် ခန့်မှန်း)		၇.	ကျူးလွန်သူသည် မည်သည့် အဖွဲ့အစည်းမှဖြစ်သနည်း။		
၃.	ကျူးလွန်သူ ဂျဲန်ဒါ		၈.	ကျူးလွန်သူသည် အတူနေအဖော်/အိမ်ထောင် ကျူးလွန်သူသည် အတူနေ အဖော်/အိမ်ထောင်ရှိလျှင်	ရှိ ☐	မရှိ ☐
၄.	ကျူးလွန်သူ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု					
၅.	ကျူးလွန်သူ နေရပ်လိပ်စာ (အိမ်အမှတ်/ရပ်ကွက်/ လမ်း/မြို့နယ်)		၉.	၎င်း၏ အမည်		
၆.	ကျူးလွန်သူ၏ အလုပ်အကိုင်					
မည်သည့်နေရာတွင် (အိမ်အမှတ်/ရပ်ကွက်/လမ်း)						

MYANMAR LGBTIQ Human Rights Watch

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

မည်သည့်အချိန်တွင် (ခုနှစ်၊ လ၊ ရက်၊ နာရီ)		
မည်သို့ ပြုမူခဲ့သည် (ကျူးလွန်သည့်ပုံစံ)		
မည်သို့ ထိခိုက်ခဲ့သည် (စိတ်ပိုင်း/ရုပ်ပိုင်း/လိင်ပိုင်း/အခြား) နှင့် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးသက်ရောက်မှု		
အဖြစ်အပျက်ကို တစ်စုံတစ်ဦးထံ ပြောပြခဲ့ခြင်း ရှိ/မရှိ	☐ **ရှိ** **(မည်သူ့ထံပြောပြခဲ့သည်)** ________________	☐ **မရှိ**
အဖြစ်အပျက်ကို သက်ဆိုင်ရာများထံ တိုင်ကြားခဲ့ခြင်း ရှိ/မရှိ	☐ **ရှိ** **(မည်သူ့/မည်သည့်ဌာနထံ တိုင်ကြားခဲ့သည်)**	☐ **မရှိ**

မြန်မာနိုင်ငံ လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရေး ဖိုရမ်

	____________________	**(အဘယ်ကြောင့် မတိုင်ကြားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သနည်း)** - ပြည်တွင်းတရားရေးစနစ်ကို အယုံအကြည်မရှိသောကြောင့် - အမှုအခင်းမရင်ဆိုင်လိုသော - ကြောင့် - ကူညီမည့်သူရှိသောကြောင့် - ကျူးလွန်သူမှ လက်တုံ့ပြန်မည်စိုးသောကြောင့် - အခြား
သက်ဆိုင်ရာများက ယင်း ကျူးလွန်သူ(များ) အပေါ် အရေးယူမှုများ ရှိခဲ့/မရှိခဲ့	☐ **ရှိ** **(မည်သို့အရေးယူခဲ့သည်)** ____________________	☐ **မရှိ**

နောက်ဆက်တွဲ (ဂ) - အဆုံး မှတ်စုတိုများ

i Data from UN Population Division. Available at https://statisticstimes.com/demographics/country/myanmar-demographics.php

ii According to the average % of LGBTQ populations across 27 countries info by LGBT+ Pride 2021 Global Survey. Available at: https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-06/LGBT%20Pride%202021%20Global%20Survey%20Report_3.pdf

iii မြစ်ကြီးနား ဖြစ်စဉ် - https://www.facebook.com/odditiesbyauro/posts/pfbid02Yhc4zH-31d4rr7oX8BjrcuMzyGP5E So7FxubNkxV7rroJD1 eEehq84MepviQbhx5Yl။ မော်လမြိုင်ဖြစ်စဉ် - https://www.facebook.com/permalink.php?sto ry_fbid=pfbid02hay6SfdUbmbMH4K2mX-ENUj5KWnvSAnM1jjUsmxuo4N4DoF9ZGiB9bNcpZtvbYQivl&id=100013181103071

iv https://mohr.nugmyanmar.org/wp-content/uploads/2021/06/LGBTIQ-Situation-June-30-2021-final.pdf

v "နိုင်ငံတော်သည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ မည်သည့်နိုင်ငံသားကိုမျှ လူမျိုး၊ ဇာတိ၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ၊ ရာထူးဌာနန္တရ၊ အဆင့်အတန်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ လိင်၊ ဆင်းရဲချမ်းသာတို့ကိုအကြောင်းပြု၍ ခွဲခြားမှုမရှိစေရ" ဟုသာ ပြဋ္ဌာန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်သုံးသပ်လျှင် နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများအပါအဝင်၊ "လိင်စိတ်ကွဲပြား မှု"အပေါ်အခြေခံပြီး နိုင်ငံသားများကို ခွဲခြားဆက်ဆံနိုင်သည်ဟု သွယ်ဝိုက်စွာအဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်နေပါသည်။

vi ရာဇသတ်ကြီး ပုဒ်မ (၃၇၇) ဥပဒေ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက် - "၃၇၇။ ယောကျ်ားနှင့်ဖြစ်စေ၊ မိန်းမနှင့်ဖြစ်စေ၊ တိရိစ္ဆာန်နှင့် ဖြစ်စေ၊ မည်သူမဆို မိမိအလိုအလျောက် ဓမ္မတာနှင့်ဆန့်ကျင်သော ကာမစပ်ယှက်မှုကိုပြုလျှင် ထိုသူကိုထောင်ဒဏ်တစ် သက်တစ်ကျွန်းဖြစ်စေ၊ ဆယ်နှစ်အထိထောင်ဒဏ်တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်စေချမှတ်ရမည့်အပြင် ငွေ ဒဏ်လည်းချမှတ်နိုင်သည်။"

တရားစွဲဆိုမှုတွင် တရားစွဲအဖွဲ့မှ သက်သေကင်းဖြစ်လောက်သည့်သက်သေကိုတင်ပြရမည် - (၁) စွပ်စွဲခံရသူသည် ယောကျ်ား၊မိန်းမ၊သို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်နှင့်ကာမစပ်ယှက်မှုရှိခဲ့ကြောင်း၊ (၂) ထိုကာမစပ်ယှက်မှုသည် ဓမ္မတာနှင့်ဆန့်ကျင်သော စပ်ယှက်မှုဖြစ်ခဲ့ကြောင်း၊ (၃) စွပ်စွဲသူသည် မိမိအလိုအလျောက်ကျူးလွန်မှုပြုခဲ့ကြောင်း၊ (၄) အင်္ဂါဇာတ်တစ်ခုသည် အခြားအင်္ဂါဇာတ်သို့ဝင်ခဲ့ကြောင်း - ဟူ၍လည်းပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

vii ရာဇသတ်ကြီးပုဒ်မ ၃၁၂ (က)၊ (ခ) - "မည်သူမဆို မိမိ၏ ကိုယ် သို့မဟုတ် စိတ်ကျန်းမာရေးအတွက် မိမိကိုပဋိသန္ဓေမ တည်နိုင်အောင် သော်လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေ ပေးနိုင်စွမ်းမရှိအောင်သော် လည်းကောင်း၊ ခွဲစိတ်ကုသရန် လိုအပ် ကြောင်းဖြင့် ဤကိစ္စအလို့ငှာ အစိုးရခန့်ထားသည့်အဖွဲ့က ထောက်ခံ ခြင်းမရှိဘဲ [၃၁၂ (က) တွင် 'ထိုမိန်းမကို' ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ၃၁၂ (ခ) တွင် 'ထိုယောကျ်ား ကို' ဟူ၍လည်းကောင်း] ပဋိသန္ဓေမတည်နိုင်အောင် တမင်ခွဲစိတ်ကုသလျှင် ထိုသူအား သုံး နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ရမည့်အပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည်" ။

၃၁၂ (ဂ) - "မည်သူမဆို မိမိ၏ ကိုယ် သို့မဟုတ် စိတ်ကျန်းမာရေးအတွက် မိမိကို ပဋိသန္ဓေမတည်နိုင်အောင် သော် လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေ ပေးနိုင်စွမ်းမရှိအောင်သော် လည်းကောင်း၊ ခွဲစိတ်ကုသရန် လိုအပ်ကြောင်းဖြင့် ဤကိစ္စအ လို့ ဌာ အစိုးရခန့်ထားသည့်အဖွဲ့က ထောက်ခံ ခြင်းမရှိဘဲ ထိုသို့ ပဋိသန္ဓေမတည်နိုင်အောင် သို့မဟုတ် ပဋိသန္ဓေပေး နိုင်စွမ်း မရှိအောင် ခွဲစိတ်ကုသပေးသည်ကို မိမိ သဘောအလျောက်ခံယူလျှင် ထိုသူအား သုံးနှစ်အထိ ထောင်ဒဏ် ချမှတ် ရမည့် အပြင် ငွေဒဏ်လည်း ချမှတ်နိုင်သည်"။

viii ဤပုဒ်မကို "အပြင်းအထန်နာကျင်စေမှု" ဟုလူသိများပြီး ပုဒ်မခွဲ-၁ တွင် "လူကိုသင်းကွပ်ခြင်း" ဟုထည့်သွင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပြီး တိတိကျကျ အကျယ်တဝင့်မဖော်ပြထားပါ။ ဤပုဒ်မကို ကျူးလွန်ပါက ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံရနိုင် ပြီး ၎င်းသည် ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူ/ နေထိုင် လိုသူ/နေထိုင်နေသူများအပေါ် ခြိမ်းခြောက် နေသည်။

ix ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၅ တွင် - (က) ဘေးအန္တရာယ်ပြုနိုင်သော (သို့မဟုတ်) ရန်မူနိုင်သော ကိရိယာတစ်ခုခုကိုကိုင်စွဲ လျက် တွေ့ သည့်အခါ ထိုသို့ကိုင်စွဲခြင်းအကြောင်းကို ပြေလည်အောင်မပြောနိုင်သူ။ (ခ) နေဝင်နှင့် နေထွက် ချိန်အကြား ဈေး၊ လမ်းဘေး လမ်း၊ ဝင်းခြံ (သို့မဟုတ်) အခြားနေရာ တစ်ခုခုတွင် ဖင့်နွဲ့ (သို့မဟုတ်) ရပ်နေသူကို တွေ့သည့်အခါ ၎င်းသူက မိမိ အကြောင်း ကိုပြေလည်အောင် မပြောနိုင်သော သူခိုးဟုကျော်စောသူ။ (ဂ) နေဝင် နှင့် နေထွက်ချိန်အကြား မိမိမျက်နှာကိုဖုံးအုပ်လျက် ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းဖြင့်ရုပ် ဖျက်လျက်ဖြစ်စေတွေ့သည့်အခါ ၎င်းသူက မိမိအကြောင်းကို ပြေလည်အောင်မပြောနိုင်သူ။ (ဃ) လူနေအိမ် (သို့မဟုတ်) အခြားအဆောက်အဦ တစ်ခုခု၏ ဥပစာအတွင်း၌ဖြစ်စေ၊ ရေယာဉ်တစ်ခုခုအပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ တွေ့သည့်အခါထိုနေရာတွင်မိမိရောက်ရှိနေ ခြင်းအကြောင်း ကိုပြေလည်အောင်မပြောနိုင်သူ။ (င) အိမ်ဖောက်ထွင်းသည့် ကိရိ ယာတစ်ခုခုကို ဥပဒေနှင့်ညီသော အကြောင်းမရှိဘဲ လက်ရှိထားသူ၊ ၎င်းသူတို့ကို ဝရမ်းမပါဘဲမည်သည့်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်ကမဆို ဖမ်းဆီးနိုင်သည့်အပြင် ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်းခံရလျှင် သုံးလအထိ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခံရမည်။ - ဟုပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ရန်ကုန် ရဲအက် ပုဒ်မ ၃၀ တွင် - အောက်ဖော်ပြပါသူများအား မည်သည့်ရဲအရာရှိကမဆို ဝရမ်းမပါဘဲဖမ်းဆီး နိုင်ပြီး ၎င်းတို့ အားထောင်ဒဏ် ၃ လအထိ ထောင်ဒဏ်အပြစ်ပေးနိုင်သည်။ ၃၀ (က) ဘေးအန္တရာယ်ပြုနိုင်သော (သို့မဟုတ်) ပြစ်မှု ကျူးလွန်ရန်အသုံးပြုနိုင်သောလက်နက်တစ်စုံတစ်ရာနှင့်တွေ့ရှိရ၍ မေးမြန်းရာတွင်ထိုသို့သော လက်နက်တို့ကိုမည်သည့်အ ကြောင်းကြောင့် ကိုင်ဆောင်သယ်ယူလာရကြောင်းကို ကျေနပ်လက်ခံနိုင်လောက်သော အကြောင်းမပြမပြောနိုင်သူ။ (ခ) နေဝင်နေထွက်အကြား ညအချိန်အတွင်း မည်သည့်ဈေးဖြတ်လမ်း၊ လမ်းကျယ်၊ လမ်းမကြီး၊ ခြံမှစ၍ အခြားဒေသတို့တွင် ပုန်းလျှိုး (သို့မဟုတ်) လှည့်ပတ်သွားလာနေသည်။ ၎င်းကထိုကဲ့သို့ လှုပ်ရှား သွားလာနေမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကျေနပ်လက်ခံ နိုင်လောက်အောင်အကြောင်းပြချက်ထုချေခြင်းမပြုနိုင်သော သူခိုး ဟုကျော်စောသူ။ (ဂ) မျက်နှာကိုဖုံးအုပ်၍လည်းကောင်း၊ ရုပ်ဖျက်၍လည်းကောင်း၊ နေဝင်နေထွက်စပ်ကြား သွားလာ နေသည်ကိုတွေ့ရပြီး ၎င်းက ထိုသို့ပြုမူခြင်းကိုကျေနပ်လက်ခံနိုင် သောအကြောင်း ပြချက်မပေး၊ မပြောနိုင်သူ။ (ဃ) မည်သည့်နေအိမ်၊ အဆောက်အဦ၊ အတွင်းတွင်သော်လည်းကောင်း၊ အခြားမည်သည့် အဆောက်အဦးများတွင် သော်လည်းကောင်း၊ မည်သည့်ရေယာဉ်ပေါ်တွင်သော် လည်းကောင်း၊ တွေ့ရှိရပြီး ထိုသို့ရောက်ရှိနေသောအကြောင်း ကို ကျေနပ်လက်ခံနိုင်လောက်အောင် အကြောင်းပြနိုင်ခြင်းမရှိသူ။ (င) အဆောက်အဦး ကိုဖောက်ဖွင့်၊ ဖောက်ခွဲ

ရာတွင်အသုံးပြုသော တန်ဆာပလာကိရိယာများကို လက်ဝယ်တွေ့ရှိပြီး တရားသဖြင့် ၎င်းပိုင်ပစ္စည်း အကြောင်းကို ကျေနပ်လက်ခံနိုင် လောက်အောင် အကြောင်းပြပြောဆိုနိုင်ခြင်းမရှိသူ။ - ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

x "မည်သူမဆို ပြည်သူတို့နှင့်ဆိုင်သော လမ်း၌လည်းကောင်း၊ ပြည်သူတို့နှင့်ဆိုင်သောနေရာ၌ လည်းကောင်း၊ ပြည်သူတို့ ဝင်ထွက်သွားရောက်မြဲနေရာ၌သော်လည်းကောင်း၊ ထိုလမ်းထိုနေရာတို့မှ မြင်သာ ကြားသာအောင်၊ အိမ်၊ အဆောက်အအုံ၊ အခန်း၊ ရေယာဉ်၊ သို့တည်းမဟုတ် ကုန်းယာဉ်အတွင်းသော်လည်းကောင်း - (က) ပြည့်တန်ဆာကိစ္စအလို့ငှာ နှုတ်အမူအရာ ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်အမူအရာဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဟီရိ ဩတ္တပတရားကင်းလျက်၊ မိမိကိုယ်ကာယကို တမင်လှစ်ပြခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အာရုံစွဲငြိစေလျှင် သို့တည်းမဟုတ် အာရုံစွဲငြိစေရန် အားထုတ်လျှင်၊ သို့တည်းမဟုတ်၊ (ခ) ပြည့် တန်ဆာကိစ္စအလို့ငှာ တဦးတယောက်သောသူအား မြှူဆော်သွေးဆောင်ခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ခြင်း၊ တားဆီးခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် အနီးအနားတွင် ရစ်ဝဲခြင်းပြုလျှင် - ထိုသူကို အလုပ်ကြမ်းနှင့် တစ်နှစ်အောက်မနည်း သုံးနှစ်ထက်မပိုသည့် ထောင်ဒဏ်စီရင် နိုင် စေရမည်။ ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခြင်းခံရသူသည် မိန်းမဖြစ်လျှင် ထိုမိန်းမကို သတ်မှတ်ထားသည့် ဌာန၌ တားဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း အားဖြင့် ထောင်ဒဏ်ကျခံစေရမည်။"

xi အဆိုပါဥပဒေ မူကြမ်းတွင် "အမျိုးသမီးများ" ကို "အသက်အရွယ်ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ လူအမျိုးသမီး ကို ဆိုလိုသည်" ဟုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ယင်းအဓိပ္ပာယ်သည် ပြည့်စုံတိကျမှုမရှိပဲ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှု/ လိင်ဝိသေသခံယူမှုကွဲပြားသူ LBTQ အမျိုးသမီးများအတွက် အကျုံးဝင်ခြင်းမရှိသဖြင့် ဤမူကြမ်းကို အဆိုပါအဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်အား ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ခြင်းမရှိပဲ အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါက အဆိုပါဥပဒေသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လိင်ကွဲသာနှစ် သက်သူ အမျိုးသမီးများအား ထိရောက်စွာ အကာအကွယ်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း အခြားလိင်စိတ်နှင့် လိင်ဝိသေသခံယူမှု ဖော်ပြမှုကွဲပြားသူ LBTQ အမျိုးသမီးများ၏ အကာအကွယ်ပေး ခံရပိုင်ခွင့်ကို တိုက်ရိုက်ချိုးဖောက်မည့် ဥပဒေတစ်ရပ်ဖြစ်လာမည် ဖြစ်သည်။

xii စစ်ကောင်စီလက်အောက်တွင် ပြင်ဆင်လိုက်သော ရပ်/ကျေးအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေအရ အိမ်တစ်အိမ်၏ အိမ်ထောင်စုစာရင်း တွင်မပါဝင်ပဲ ဧည့်စာရင်းတိုင်ကြားထားခြင်းမရှိသည့် မည်သူကိုမဆို ဖမ်းဆီးအရေးယူနေနိုင်ခြင်းဖြစ်သဖြင့် LGBTIQ ရွှေ့ ပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများအတွက် ခြိမ်းခြောက်မှုရှိနေသည်။

xiii နိုင်ငံတော်အကြည်ညိုပျက်စေမှု၊ ပုဒ်မ ၅၀၅ (က)မှ(ဃ)၊ ပုဒ်မ ၁၄၄။ အကြမ်းဖက်တိုက်ဖျက်ရေးဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၅၀၊ ၅၂ စသည်။

xiv "မတူကွဲပြားစွာလိင်စိတ်ကိုင်းညွတ်မှုနှင့် လိင်ဝိသေသခံယူမှုရှိ သည့်လူငယ်များ (LGBT - အမျိုးသားချင်း၊ အမျိုးသမီး ချင်းချစ်ခင်သူများ၊ အမျိုးသား/အမျိုးသမီးနှစ်မျိုးလုံးချစ်သူများ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်လိင်သို့ပြောင်းလဲခံယူနေထိုင်သူများ၊ မွေးရာ ပါလိင်အင်္ဂါနှစ်မျိုးစလုံးပါသူများ)" ကို အထူးအလေးပေးစဉ်းစားရမည့်လူငယ်အမျိုးအစားများထဲမှ တစ်မျိုး အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

xv တွင် ကလေးသူငယ်များအပေါ်ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကိုညွှန်းဆိုရာ၌ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဟူသောစကားစုကို "နိုင်ငံသား၊ မျိုးနွယ်စု၊ လူမျိုး၊ အမျိုးဇာတ်၊ ဇာတိ၊ အသားအရောင်၊ အမျိုးသား/အမျိုးသမီး၊ ဘာသာစကား၊ ကိုးကွယ်ရာဘာသာ၊ ရာထူးဌာနန္တရ၊ အဆင့်အတန်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဆင်းရဲချမ်းသာမှု၊ မသန်စွမ်းမှု၊ နိုင်ငံရေး၊ ယုံကြည်မှု သို့မဟုတ် လိင်

စိတ်ခံယူမှု တို့ကို အ ကြောင်းပြု၍ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကိုဆိုလိုသည်" ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။

xvi Ministries of the National Unity Government (NUG) of Myanmar: https://en.wikipedia.org/wiki/National_Unity _Government_of_Myanmar

xvii LHRD1201၊ LHRD1202၊ LHRD1203၊ LHRD1207 - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD0903၊ LHRD0906၊ LHRD0907၊ LHRD0908၊ LHRD0911 - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1512၊ LHRD1514 - ရန်ကုန်မြို့။ ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xviii LHRD0102 - ချောက်မြို့နယ်။ LHRD1213 - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xix LHRD0814, LHRD0815 မိတ္ထီလာမြို့နယ်။ LHRD1103 - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

xx LHRD1515 - ရန်ကုန်မြို့။

xxi LHRD0910 - မုံရွာမြို့။

xxii LHRD1215 - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD0410 - လားရှိုးမြို့နယ်။ LHRD1010 - မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။ LHRD

xxiii LHRD1412 (Transman) - တောင်ကြီးမြို့။

xxiv LHRD1206၊ LHRD1208၊ LHRD1212 - ညောင်ရွှေမြို့နယ်၊ LHRD1411 - တောင်ကြီး တို့အပါအဝင် စုစုပေါင်း ဖြစ်စဉ် ၁၇ ခု။

xxv LHRD0703၊ LHRD0706 - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။ LHRD0902၊ LHRD0904 - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1505၊ LHRD1513 - ရန်ကုန်မြို့။ LHRD1401၊ LHRD1402 - တောင်ကြီးမြို့နယ်။ LHRD1101 - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

xxvi LHRD0308 - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်၊ LHRD0104 - ချောက်မြို့နယ်။ LHRD1402 - တောင်ကြီးမြို့နယ်။ LHRD1210 - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xxvii LHRD0717 (Non-binary) - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။ LHRD0904 (Transwoman)၊ LHRD0906 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD0415 (Transman) - လားရှိုးမြို့နယ်။

xxviii LHRD0903 (Transwoman)၊ LHRD0909 (Transwoman)၊ LHRD0910 (Transwoman)၊ LHRD0913 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။

xxix LHRD0908 (Transwoman)၊ LHRD0915 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD0405 (Transman) - လားရှိုးမြို့နယ်။ LHRD1201 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD1101 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD0613 (Transwoman) - မန္တလေးမြို့။

xxx LHRD0901 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။ LRD1513 (Queer)၊ LHRD1515 (Queer)၊ LHRD1506 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့။ LHRD0409 (Transwoman) - လားရှိုးမြို့နယ်။ LHRD1205 (Transwoman)၊ LHRD1210 (Transwoman)၊ LHRD1214 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD1107 (Transwoman)၊ LHRD1110 (Gay) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD0604 (Non-binary) - မန္တလေးမြို့။

xxxi LHRD1512 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့။ LHRD0312 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။ LHRD1308 (Transwoman) - ရွှေဘိုမြို့။ LRD1207 (Gay)၊ LHRD1208 (Gay) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xxxii LHRD0312 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။ LHRD1308 (Transwoman) - ရွှေဘိုမြို့။

LHRD1213 (Gay) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD0509 (Transwoman) - မလှိုင်မြို့နယ်။

xxxiii LHRD0905 (Gay)၊ LHRD0907 (Transwoman)၊ LHRD0912 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1102 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

xxxiv LHRD0406 (Transman) - လားရှိုးမြို့နယ်။

xxxv LHRD1204 - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xxxvi LHRD0803 (Gay) - မိတ္ထီလာမြို့နယ်။

xxxvii LHRD0712 (Transwoman) - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။ LHRD1514 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့။ LHRD1202 (Gay)၊ LHRD1205 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD1107 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD1010 (Gay) - မြစ်ကြီးနားမြို့။ LHRD0606 (Gay)၊ LHRD0608 (Bisexual)၊ LHRD0616 (Transman) - မန္တလေးမြို့။ LHRD0506 (Transwoman)၊ LHRD0508 - (Transman) မလှိုင်မြို့နယ်။

xxxviii LHRD0914 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။

xxxix LHRD0406 (Transman) - လားရှိုးမြို့နယ်။ LHRD1210 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD0804 (Transwoman) မိတ္ထီလာမြို့နယ်။

xl LHRD0709 (Queer) - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။ LHRD1508 (Bigender) - ရန်ကုန်မြို့။ LHRD1302 (Gay) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။ LHRD1201 (Transwoman)၊ LHRD1209 (Gay) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD0801 (Transwoman)၊ LHRD0804 (Transwoman) မိတ္ထီလာမြို့နယ်။

xli LHRD1511 (Gay) - ရန်ကုန်မြို့။ LHRD1211 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xlii LHRD1101၊ LHRD1102 (Gay) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

xliii LHRD0311 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။

xliv LHRD0301 (Transman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။ LHRD0908 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1114 (Gay) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

xlv LHRD0809 (Transwoman) - မိတ္ထီလာမြို့နယ်။ LHRD0904 (Transwoman)၊ LHRD0915 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။

xlvi LHRD1109 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD1013 (Transwoman) - မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။

xlvii LHRD0710 (Gay) -မော်လမြိုင်မြို့နယ်။

xlviii LHRD0310 (Transwoman)၊ LHRD0303 (Transwoman)၊ LHRD0315 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။ LHRD0902 (Transwoman)၊ LHRD0906 (Transwoman)၊ LHRD0915 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD0404 (Transwoman)၊ LHRD0408 (Transman)၊ LHRD0409 (Transwoman) - လားရှိုးမြို့နယ်။ LHRD1109 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD1203 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xlix LHRD0309 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။ LHRD0414 (Transwoman) - လားရှိုး

မြို့နယ်။

l LHRD0904 (Transwoman)၊ LHRD0913 (Gay) - မံုရွာမြို့နယ်။

li LHRD0717 (Non-binary) - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။

lii ဥပမာ- ရဲစခန်းသို့သွားရောက်၍ တိုင်ချက်ဖွင့်စဉ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်ခံခဲ့ရသည့် မုံရွာမြို့မှ လိင်တူချစ်သူ အမျိုး သား (ဖြေဆိုသူအမှတ် LHRD0913)။

liii LHRD1401 (Gay)၊ LHRD1402 (Transman)၊ LHRD1407 (Lesbian)၊ LHRD1410 (Transman) - တောင်ကြီးမြို့။ LHRD1101 (Transwoman)၊ LHRD1104 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD0906 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

liv LHRD1403 (Transman) - တောင်ကြီးမြို့။

lv LHRD1102 (Gay)၊ LHRD1107 (Transwoman)၊ LHRD1109 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD0717 (Non-binary) - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။

lvi LHRD0905 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1105 (Gay)၊ LHRD1106 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD1507 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့။ LHRD1002 (Bigender) - မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။ LHRD1404 (Bi-sexual man) - တောင်ကြီးမြို့။

lvii LHRD1404 (Bisexual man) - တောင်ကြီးမြို့။ LHRD0915 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1007 (Non-binary)၊ LHRD1014 (Gay) - မြစ်ကြီးနားမြို့။ LHRD1510 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့။

lviii LHRD0909 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

lix LHRD1101 (Transwoman)၊ LHRD1106 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD1204 (Transwom-an) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD1404 (Bisexual man)၊ LHRD1408 (Gay) - တောင်ကြီးမြို့။

lx LHRD1103 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD1002 (Bigender) - မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်။

lxi LHRD0915 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။

lxii LHRD0609 (Gay) - မန္တလေးမြို့။

lxiii LHRD1305 (Gay) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။ LHRD1510 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့။

lxiv LHRD1404 (Bisexual man)၊ LHRD1406 (Gay) - တောင်ကြီးမြို့။

lxv LHRD1104 (Transwoman)၊ LHRD1109 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD0904 (Trans-woman) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1203 (Transwoman)၊ LHRD1204 (Transwoman)၊ LHRD1205 (Tran-swoman)၊ LHRD1214 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

lxvi LHRD1210 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

lxvii LHRD0905 (Gay)၊ LHRD0913 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။

lxviii LHRD0910 (Transwoman)၊ LHRD0912 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1111 (Transwom-an) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

lxix ဖိုရမ်မှရရှိသောဒေတာအရ ဆန္ဒပြခြင်းကြောင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများ အကြမ်းဖက်ခံရသည့် ဖြစ်စဉ် ၂၆ ခု ထိ ရှိခဲ့သည်။

lxx LHRD0813 (Gay) - မိတ္ထီလာမြို့နယ်။ LHRD1408 (Gay)၊ LHRD1409 (Gay) - တောင်ကြီးမြို့။

lxxi LHRD1215 (Gay)၊ LHRD1207 (Gay) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD1314 (Transwoman) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။

lxxii LHRD1213 (Gay) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

lxxiii LHRD1302 (Gay)၊ LHRD1305 (Gay) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။ LHRD0912 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1109 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

lxxiv LHRD1301 (Transwoman) LHRD1304 (Gay)၊ LHRD1309 (Gay)၊ LHRD1306 (Transwoman) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။ LHRD0909 (Transwoman)၊ LHRD0904 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

lxxv LHRD1214 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

lxxvi LHRD0914 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD0802 (Transman) - မိတ္ထီလာမြို့နယ်။ LHRD0601 (Gay) - မန္တလေးမြို့။

lxxvii LHRD0812 (Transwoman) - မိတ္ထီလာမြို့နယ်။ LHRD0907 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

lxxviii LHRD1311 (Gay) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။

lxxix LHRD1303 (Transwoman) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။ LHRD0904 (Transwoman)၊ LHRD0908 (Transwoman)၊ LHRD0910 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

lxxx LHRD13xx (Gay) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။

lxxxi LHRD0808 (Gay) - မိတ္ထီလာမြို့နယ်။ LHRD1105 (Bisexual) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။

lxxxii LHRD1210 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

lxxxiii LHRD0413 (Transwoman) - လားရှိုးမြို့နယ်။

lxxxiv LHRD0404 (Transwoman) - လားရှိုးမြို့နယ်။

lxxxv LHRD1512 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့နယ်။

lxxxvi LHRD0905 (Gay) - မုံရွာမြို့နယ်။ LHRD1211 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

lxxxvii LHRD0708 (Transwoman) - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။

lxxxviii LHRD0910 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

lxxxix LHRD1511 (Gay) - ရန်ကုန်မြို့နယ်။

xc LHRD1212 (Gay)၊ LHRD1213 (Gay)၊ LHRD1215 (Gay) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xci LHRD1002 (Bigender) - မြစ်ကြီးနားမြို့။

xcii CDM ဝန်ထမ်းဖြစ်သူ LHRD1413 (Transman) - တောင်ကြီးမြို့။

xciii LHRD1204 (Transwoman)၊ LHRD1206 (Gay) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

xciv LHRD0505 (Transwoman) - မလှိုင်မြို့နယ်။

xcv ယင်းသို့ လိင်ဝိသေသဖော်ပြမှုအပေါ် အခြေခံ၍ အများပြည်သူနှင့် လူမှုရေးကဏ္ဍအတွင်း နှုတ်ပိုင်း နှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခံရသည့် ဖြစ်စဉ်ပေါင်း ၅၆ ခု ကိုဖိုရမ်မှ မှတ်တမ်းရရှိသည်။

xcvi ယင်းသို့ လိင်စိတ်တိမ်းညွတ်မှုအပေါ် အခြေခံ၍ အများပြည်သူနှင့် လူမှုရေးကဏ္ဍအတွင်း နှုတ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခံရသည့် ဖြစ်စဉ်ပေါင်း ၉ ခု ကို ဖိုရမ်မှ မှတ်တမ်းရရှိသည်။

xcvii LHRD0812 (Transwoman) - မိတ္ထီလာမြို့နယ်။

xcviii LHRD0308 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။

xcix LHRD0307 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။

c LHRD0301 (Transman)၊ LHRD0304 (Transman)၊ LHRD0305 (Transwoman)၊ LHRD0314 (Transwoman) - ကျောက်ပန်းတောင်းမြို့နယ်။ LHRD1314 (Transwoman) - ရွှေဘိုမြို့နယ်။ LHRD1204 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။

ci LHRD0703 (Transwoman)၊ LHRD0706 (Bigender)၊ LHRD0709 (Bigender)၊ LHRD0715 (Gay) - မော်လမြိုင်မြို့နယ်။ LHRD0906 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

cii LHRD1504 (Transwoman)၊ LHRD1507 (Transwoman) - ရန်ကုန်မြို့။

ciii LHRD0404 (Transwoman)၊ LHRD0405 (Transman)၊ LHRD0412 (Transwoman) - လားရှိုးမြို့နယ်။ LHRD1204 (Transwoman) - ညောင်ရွှေမြို့နယ်။ LHRD1101 (Transwoman) - ပခုက္ကူမြို့နယ်။ LHRD1508 (Bigender) - ရန်ကုန်မြို့နယ်။ LHRD0909 (Transwoman)၊ LHRD0908 (Transwoman)၊ LHRD0911 (Transwoman) - မုံရွာမြို့နယ်။

civ ဖြစ်စဉ် ၁ ခု တို့တွင် ယင်းချိုးဖောက်မှုအမျိုးအစားပါဝင်ခဲ့သည်။

cv ဖြစ်စဉ် ၂၃ တို့တွင် ယင်းချိုးဖောက်မှုအမျိုးအစားပါဝင်ခဲ့သည်။

cvi ဖြစ်စဉ် ၇ ခု တို့တွင် ယင်းချိုးဖောက်မှုအမျိုးအစားပါဝင်ခဲ့သည်။

cvii ဖြစ်စဉ် ၂၂ ခု။

cviii ဖြစ်စဉ် ၈ ခု။

cix ဖြစ်စဉ် ၁၅ ခု။

cx ဖြစ်စဉ် ၄ ခု။

cxi https://coup.aappb.org/person/THA-20220601-00850

cxii အင်တာဗျူးမေးမြန်းသူ၏ ထွက်ဆိုချက်။

cxiii https://airtable.com/shr9w3z7dyloqdUv4/tbl8hVtSci8VifbO9 တွင်ကြည့်ရှုနိုင်သည်။